Serie nouă
OCTOMBRIE 2022
10
(CCLV)
48 pagini
ISSN 1220-742X

ACTUALITATEA MUZICALĂ

REVISTĂ LUNARĂ A UNIUNII COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA

Din sumar:

✓Concursul Internațional „George Enescu”
✓Festivalul „Enescu – Orfeul Moldav”
✓„Opera in Your Pocket”
✓George Natsis - îmblânzitorul de funk
✓Protocoalele succesului (6)
✓Timişoara 2023 - Capitala Europeană a Culturii

În imagine:
Octavian Ursulescu

Despre in

In-credibil! Deşi acest număr al A.M. încă nu a plecat din redacţie şi nu intenţionam să intre încă nici pe internet, doi cititori mai inteligenţi ca noi (după unele indicii par de la Institutul de industrializare a inului) au şi intervenit insidios, cu intenţia să influenţeze cititorii, cu un Drept la replică, intrigaţi şi instigaţi de intenţia noastră de a insera un editorial informal, considerat insuficient de informat.

Inul, spre deosebire de tradiţionala noastră cânepă (considerată de intriganţi drept iniţiatoare de intoxicaţii şi incalculabile nenorociri), nu poate face rău... Cel puţin nu singur, intrinsec, situaţie în care este imuabil şi departe de a fi inutil. Problemele apar atunci când anturajul intervine şi îl integrează. Atunci când, inconsecvent şi indecis, se combină inconştient, insaţiabil, generând necazuri, intersectându-se cu alte noţiuni. Aceste situaţii inadecvate se pot inflama inopinat, efectele ingrate fiind induse pe scară largă, internaţională... Şi, inimaginabil, iată cum dintr-o dată misiunea lui devine cea de a perverti prin indiviziune elemente care, intacte, luate individual, nu aduceau atingere nimănui... Asta l-a şi inclus pe lista neagră a lingviştilor, care, interpelaţi, l-au introdus la index ca fiind o invenţie quasi-intraductibilă, intercalată cu sens negativ şi privativ, ca o inundaţie inevitabilă. Interesant: când inul se inserează înainte intempestiv, luându-le faţa unor adjective cuminţi, le influenţează, indecent, transformându-le în opusul lor. Cineva cult, capabil, corect, eficient, exact etc., ajunge din cauza inului să fie incult, incapabil, incorect, ineficient, inexact etc.; adică ia naştere un şir infinit şi incurabil de nenorociri – din insubordonare!

După interminabile investigaţii s-a constatat că manifestările sale intolerabile au fost foarte intense: de unde ne aşteptam ca în interiorul unor instituţii cu inerente pretenţii de cultură competenţa să fie la loc de cinste, ce să vezi: inul a devenit căutat, a ajuns la modă, înlocuind competenţa cu incompetenţa; încrezător că nimeni nu va intra în amănunte şi nu va observa o diferenţă atât de mică, de doar 2 litere rele adăugate altora 10 bune...

Să vedem ce mai zic competenţii insurgenţi ai Culturii Române când dau de inamic pe plan intercultural. Ce mai inserează în scris, sau pe sticlă, la ore de maximă audienţă, cu intrare directă în casele noastre...

E deja demult re-povestită faza inflamatorie (perpetuată *in corpore* pe internet de mai multe organe de presă) cu ”celebra Carmina Burana va cânta în deschiderea stagiunii Orchestrei Naţionale Radio” – deşi până la urmă se pare că, incredibil, a înlocuit-o inopinat cineva insipid; dar o aşteptăm în viitor (dacă, cu inflaţia asta, ne vom mai permite)!...

La o instituţie bucureşteană centenară (interbelică, aşa cum a insistat întruna, injust, ca o ingenuă care, indirect, nu vrea să recunoască că în realitate are mult mai mulţi ani în spate) – cândva s-a ivit ocazia să întorc cu interes paginile caietului-program de la *Evgheni Oneghin*, tipărit în cantităţi industriale; fără să intuiesc că, de fapt, opera inspirată de Puşkin a fost compusă de... inevitabilul Verdi, indiciu intercalat pe coperta interioară! Probabil că

au introdus această insinuare în compensaţie, vrând să mai îndulcească amarul introvertitului maestru italian, pentru că un ins i-a furat opera *Nabucco*, semnându-se el, inexorabil: W. A. Mozart. Inadmisibil! Dar aşa ne indică afişul Festivalului de Operă de la Sibiu (cu veche tradiţie). Dar vai, nu! Ce inepţie! Uite cum pânza cămăşii mele de in şi-a făcut efectul: nici nu am observat că este... invers! Mozart, inimitabilul, a trăit integral înaintea lui Verdi. Atunci, ”să-ţi fie ruşine, Jiusepe Verdi!”, că l-ai plagiat intenţionat pe bietul compozitor austriac, care, integru fiind, a murit de inimă rea şi a ajuns să fie îngropat la groapa săracilor!

(urmare în pag. 47)

DIN SUMAR

Concursul Internaţional „G. Enescu”......2-12
Festivalul „Enescu – Orfeul Moldav”.....12-13
„Opera in Your Pocket”.............................14
Banatul muzical..................................15-16
Aniversări..17-20
Gramophone Awards............................22-23
Festivalul de jazz de la Craiova.................28
Timişoara 2023...29
Protocoalele succesului (6)....................33-37
Galele Savoy (VI)..................................38-41

Concursul Internațional „George Enescu”

Concertul de deschidere.
Câteva gânduri de compozitor

Duminică, 4 septembrie 2022, a fost o seară de neuitat, programul însumând o quintesență a muzicii clasice: Beethoven – *Triplu Concert op. 56, pentru vioară, violoncel şi pian*, Schubert – *Simfonia nr. 9, D 944* şi o lucrare contemporană interesantă de bosniacul K. Margetić (1987) – *An Axe for the Frozen Sea / „Un topor pentru Marea Înghețată”* (Premiul I la ediția 2020 a Concursului, secția compoziție). Dirijorul concertului a fost Ainārs Rubiķis (1978, Riga, Letonia), un excelent maestru al baghetei, dirijând coruri, orchestre cât opere şi un bun director muzical. S-a lansat pe plan internațional în calitate de câştigător al Concursului de dirijori „Gustav Mahler” (2010) şi continuă prestigios activitatea în întreaga lume, promovând un repertoriu divers, obținând rezultate de o înaltă ținută. Cei trei solişti: Valentin Şerban – vioară (1991), Jaemin Han – violoncel (Corea, 2006) şi Yeon-Min Park (Corea, 1990) – pian, tinerii câştigători din ediția 2020 a Concursului „George Enescu” au fost admirabili, cu o tehnică instrumentală de mare virtuozitate şi interpretare de bun gust, specifică acelui tip de muzică clasică cu izbucniri romantice, vieneză, a primei părți a secolului al XIX-lea. La bis au cântat F. Mendelssohn, *Trio op. 49, p. II.* Lucrarea lui K. Margetic – *An Axe for the Frozen Sea* este interesantă, clădind orizonturi sonore inedite, cu glissando-uri şi multe asperități în explozii sonore, cu intersecții de temporalități, bine interpretată de Orchestra Filarmonicii „George Enescu”. Remarcăm dintre membrii juriului de compoziție pe Dan Dediu, Preşedintele UCMR, important compozitor recunoscut pe plan mondial, alături de alți „monştri sacri” ai componisticii româneşti, precum Cornel Țăranu, ş.a. Beethoven a compus *Triplul Concert op. 56, pentru vioară, violoncel şi pian* în plină forță creatoare, la 34 de ani, premiera – Leipzig, 1808. Triplu concert pentru vioară, violoncel şi pian în muzica românească au mai scris Paul Constantinescu (1963) şi Dan Dediu (2020). *Triplu Concert* de Beethoven (de cca. 30’) are trei mişcări: *Allegro* (care durează mai mult de jumătate din lucrare), *Largo* (attaca) şi *Rondo*. Virtuozitatea instrumentală este de maximă potență, iar dacă pentru vioară şi pian este fezabilă, pentru violoncel partitura este aproape imposibil de cântat la tempo-ul cerut. Doar anumite părți din *Concertele pentru violoncel şi orchestră* de A. Dvořák *op. 104*, R. Schumann *op. 129*, P.I. Ceaikovski

Variațiuni Rococo op.33 şi G. Enescu *op.8 - Simfonia concertantă* sunt la acel nivel de virtuozitate fantastică!

Simfonia a IX-a D 944 de Fr. Schubert a fost scrisă în 1825, aproape de finalul vieții (1826) şi interpretată la Gewandhaus, Leipzig, în 1839, dirijor Felix Mendelssohn. R. Schumann a consemnat atunci, la premiera simfoniei, în „Neue Zeitschrift für Musik”, cu un articol care a devenit celebru, salutând simfonia pentru „lungimea ei cerească”. Simfonia are patru mişcări: I. *Andante – Allegro ma non troppo – Più moso* cu o Introducere în formă A.B.A., apoi formă de sonată, cu o reluare în Coda, înaintea cadențelor finale. II. *Andante con moto*, este o secțiune în formă de sonată modificată, fără dezvoltare. III. *Scherzo Allegro vivace* cu Trio este structurat în formă de sonată. IV. *Allegro vivace* este în formă de sonată cu şase elemente tematice, în final aducând un omagiu lui Beethoven, cu un citat din finalul *Simfoniei a IX-a*.

A fost un concert de mare anvergură, interesant, cu un flux emoțional de o mare noblețe, care s-a transmis din plin publicului elevat, ce a aplaudat frenetic!

Marcel SPINEI

foto: Marcel Spinei

Secțiunea *Violoncel*

În 5 şi 6 septembrie 2022, pe scena Ateneului Român din Bucureşti s-a desfăşurat **Semifinala Concursului Internațional de Violoncel**, **„George Enescu”**, ediția 2022. Juriul competiției a fost alcătuit din reprezentanți străluciți ai pedagogiei şi ai artei interpretative mondiale actuale: David Geringas (Preşedintele Juriului), Natasha Brofsky, Marin Cazacu, Enrico Dindo, Leonid Gorokhov, Alexandra Guțu, Reinhard Latzko, Meehae Ryo şi Tsuyoshi Tsutsumi. Alături de *Sonata nr. 2 în do major pentru violoncel şi pian opus 26* de Enescu (piesa obligatorie), majoritatea concurenților a optat pentru sonate din repertoriul modern – Prokofiev (op. 119) sau Şostakovici (op. 40) –, excepție făcând Jiaqi Liu care a prezentat o sonată de Brahms (op. 99). Repertoriul de concurs a cuprins şi o lucrare de virtuozitate; 6 candidați au ales *At the Fountain op. 20* de Davidov, 4 au prezentat *Humoresca op. 5* de Rostropovici şi un candidat, *Spinning Song op. 55* de Popper. Prima concurentă din Semifinală a fost **Sofia Blându**, elevă în clasa a XII-a la Colegiul *Dinu Lipatti* din Bucureşti, la clasa profesorului Mircea Marian. Pe lângă muzicalitatea caracteristică, au impresionat: evidențierea unei palete dinamice şi agogice originale în *Sonata* de Enescu, aplombul, naturalețea şi calitatea frazării în *Sonata în Do major op. 119* de S. Prokofiev şi virtuozitatea în piesa de Davidov. **Constantin Borodin** a demonstrat multă concentrare, rafinament şi un adevărat arsenal de mijloace instrumentale. În *Sonata* de Enescu, a reliefat frumusețea cantilenelor, culminațiile explozive, precum şi particularitățile stilistice ce conferă ”caracter românesc” muzicii în partea a IV-a. *Sonata în re minor op. 40* de D. Şostakovici a fost o demonstrație a calităților sale şi a implicării în demersul artistic. În redarea piesei de Davidov am perceput lejeritate, strălucire şi fantezie debordantă. Următoarea concurentă a fost **Maria-Izbela Ghergu**. În *Sonata* de Enescu, a impresionat prin evocarea plină de sensibilitate şi rafinament a temelor cantabile, prin incandescența sentimentelor, prin bogăția de nuanțe şi stări sufleteşti contrastante, prin măiestria cu care a redat motivele dansante din ultima parte. În *Sonata* de Prokofiev şi în piesa de Davidov am admirat strălucirea şi aplombul interpretării. Violoncelista **Goeunsol Heo**, din Coreea de Sud, a prezentat *Sonata op. 40* de D. Şostakovici, lucrare care presupune pe lângă stăpânirea mijloacelor instrumentale, prezența unei palete sonore şi expresive generoase. În *Sonata* de Enescu, a întruchipat o varietate cuceritoare de imagini muzicale şi de stări sufleteşti contrastante, iar *Humoresca* de Rostropovici, a fost redată cu elan şi impetuozitate. Concursul a continuat cu **Jisoo Kim**, din Coreea de Sud. În *Sonata* de Enescu, violoncelista a demonstrat un nivel instrumental înalt şi o înțelegere profundă a conținutului complex al lucrării. Finalul a sonatei a fost redat cu bun gust, cu vervă şi implicare emoțională. *Sonata* de Prokofiev a fost cântată pe dinafară. A impresionat cantabilitatea generoasă a liniilor melodice. Piesa de Popper a fost realizată cu dezinvoltură, cu impetuozitate şi strălucire. **Benjamin Kruithof** din Luxemburg a redat *Sonata* de Enescu cu multă fantezie, cu patos şi dăruire. În *Sonata* de Şostakovici a realizat o bună colaborare cu pianista Daria Tudor în dozarea nuanțelor, în evidențierea particularitățile fiecărei mişcări în parte. Piesa de Davidov a fost un prilej de etalare a virtuozității, a entuzia-smului şi a nivelului instrumental avansat. Chinezul **Jiaqi Liu** a prezentat convingător *Sonata nr. 2 în fa minor op. 99* de J. Brahms. În *Sonata* de Enescu a transmis un evantai divers de imagini muzicale şi de stări sufleteşti, iar în piesa de Davidov a etalat virtuozitatea caracteristică. **Constantin Siepermann** din Germania a beneficiat de colaborarea pianiştilor Andrei Licareț şi a lui Gabriel Gîțan. În *Sonata* de Şostakovici, am apreciat sonoritatea caldă, frazarea atent dozată, bunul gust. În *Sonata* de Enescu am remarcat noblețea expresivă, sensibilitatea şi conducerea discursului instrumental pe arcuri melodice ample. *Humoresca* de Rostropovici a fost o adevărată demonstrație de elan şi strălucire. **Francesco Stefanelli** din San Marino a beneficiat de colaborarea artistică a pianistului Claudio Berra. În *Sonata* de Prokofiev, am admirat frumusețea vibrato-ului, participarea afectivă, bucuria de a cânta, precum şi strălucirea pasajelor de virtuozitate. *Sonata* de Enescu a fost o demonstrație de bun gust, de patos, de entuziasm debordant şi dăruire. *Humoresca* de Rostropovici a fost redată cu virtuozitate şi strălucire. **Ileana Waldenmayer**, din Italia a susținut proba Semifinalei în compania pianistului Gabriel Gîțan. În *Sonata* de Enescu, a redat cu noblețe şi fantezie evenimentele discursului muzical, concentrându-şi atenția asupra finalului lucrării, pe care l-a abordat cu vervă, cu elan şi creativitate. Piesa de Davidov i-a evidențiat strălucirea, exuberanța şi impetuozitatea. Ultimul concurent, **Aihao Zheng** din China, a realizat programul recitalului la un nivel foarte înalt, cu sensibilitate, cu fantezie şi maturitate. *Sonata* de Enescu a fost un bun prilej de etalare a talentului, a calităților instrumentale şi artistice ale sale. A impresionat prin frumusețea sonorității, prin flexibilitatea frazelor muzicale şi grija pentru redarea detaliilor. Finalul a îmbinat grația, pregnanța ritmică şi aplombul. *Humoresca* de Rostropovici a încununat o prestație artistică de cel mai înalt nivel.

Constantin Siepermann, Benjamin Kruithof, Constantin Borodin

Foto: Alex Damian

În 8 septembrie 2022, pe scena Ateneului Român s-a desfăşurat **Etapa Finală** a **Concursului Internaţional de Violoncel „George Enescu”**, unde cei trei concurenţi selectaţi de juriu au beneficiat de acompaniamentul Orchestrei FGE, aflate sub bagheta maestrului **Tito Muñoz.** Violonceliştii **Constantin Borodin** (Republica Moldova/ România), **Constantin Siepermann** (Germania) şi **Benjamin Kruithof** (Luxemburg) s-au remarcat prin nivelul excelent al prestaţiei instrumentale şi artistice. Pentru ultima etapă aceştia au abordat un repertoriu complex şi dificil, menit să le valorifice calităţile interpretative, maturitatea gândirii muzicale, creativitatea şi capacitatea de a întruchipa un univers sonor fascinant, bogat în conţinut şi semnificaţii.

În deschiderea programului l-am ascultat pe **Constantin Borodin**, în calitate de solist al *Concertului în si minor opus 104* de Antonín Dvořák. De la primele măsuri am perceput sunetul său cald, vibrant, care facilitează comunicarea directă cu auditorul. Îmbinând sensibilitatea cu elanul expresiv şi momentele de tensiune, interpretul a realizat o versiune cuceritoare a partiturii. Violoncelistul deţine capacitatea de a emoţiona şi de a transmite bogăţia conţinutului creaţiilor abordate, de a întruchipa cu fantezie imagini muzicale contrastante, de a realiza subtile diferenţe dinamice şi agogice.

Constantin Siepermann, din Germania, a prezentat *Simfonia concertantă pentru violoncel şi orchestră opus 8* de George Enescu. Prestaţia sa artistică de înalt nivel a oferit publicului un prilej de a admira creaţie enesciană, remarcabilă prin nobleţea sentimentelor şi prin bogăţia semantică. Interpretul şi-a concentrat atenţia asupra reliefării varietăţii expresive, a atmosferei pline de vrajă ce îmbină cu măiestrie idiomul liric cu idiomul reflexiv. Am perceput opţiunea pentru lucrarea concertantă ca pe un omagiu adus celui mai important muzician român al tuturor timpurilor. Colaborarea cu dirijorul şi orchestra a fost excelentă, ca şi în cazul celorlalţi concurenţi.

Benjamin Kruithof din Luxemburg a prezentat *Concertului în si minor opus 104* de Antonín Dvořák. Prestaţia sa artistică s-a remarcat prin dezinvoltură, prin realizarea calitativă a detaliilor şi asigurarea continuităţii discursului muzical, prin evocarea nobleţei frazelor de amplă respiraţie. *Concertul* de Dvořák a fost redat cu fantezie, cu patos şi dăruire. Am apreciat colaborarea excelentă cu dirijorul şi cu Filarmonica bucureşteană. Interpretul a făcut risipă de energie, s-a bucurat de frumuseţea muzicii şi a utilizat o mimică sugestivă. Juriul şi publicul au avut prilejul de a compara versiunea sa cu cea realizată de primul concurent. Benjamin Kruithof a făcut dovada talentului şi măiestriei sale interpretative. A impresionat prin impetuozitatea şi tumultul exprimării, în prima mişcare, *Allegro*, prin lirismul cuceritor şi rafinamentul frazării în mişcarea a doua, *Adagio ma non troppo*, precum şi prin frumuseţa fără egal a mişcării a treia, *Finale: Allegro moderato-Andante-Allegro vivo.* Interpretarea sa a cunoscut o evoluţie ascendentă, culminând cu frenezia şi apoteoza din mişcarea finală. Publicul a aplaudat minute în şir versiunea plină de emoţie, de aplomb şi entuziasm, care a determinat juriul să-i confere Premiul I.

Juriul a acordat Premiul I lui **Benjamin Kruithof**; Premiul al II-lea lui **Constantin Borodin;** Premiul al III-lea lui **Constantin Siepermann.** Premiul pentru cel mai bun acompaniator străin a fost decernat pianistului italian **Claudio Berra.** Prezenţa în concurs a fiecărui violoncelist a evocat o poveste admirabilă despre idealurile tinereţii, despre perspectivele evoluţiei sale viitoare, despre dorinţa de autodepăşire şi autoperfecţionare. Concurenţii au oferit versiuni artistice remarcabile prin vitalitate, prin entuziasm, prin sentimente privilegiate şi momente excepţionale, care le deschid căi de acces spre cariere viitoare de succes.

Carmen MANEA

Secţiunea *Vioară*

Ediţia cu numărul 18 care marchează 64 de ani de la iniţierea acestui concurs, ataşat la Festivalul Internaţional cu titlul omonim, s-a desfăşurat în condiţii excelente ţinând cont de tensiunile la care este supusă întreaga planetă. Dacă ediţia precedentă din 2020 a beneficiat totuşi de un interval (mai mult de jumătate), de timpuri aşezate, care au creat climatul psihologic unei pregătiri corespunzătoare pentru o competiţie de asemenea anvergură, permanentizarea unui climat de nesiguranţă în care nimic nu pare a-şi găsi o rezolvare rezonabilă a marcat oarecum pe tinerii care acum îşi croiesc un drum în viaţă prin intermediul unei cariere care în sine reclamă foarte multe sacrificii şi resurse. Dintre cei circa 100 de concurenţi înscrişi la cele 4 secţiuni, doar 21 de violonişti au trecut cu bine de etapele desfăşurate on line. Juriul a adus nume noi: profesorii Paul Kantor, Frank Huang şi Simon James din Statele Unite, pe lângă figurile deja cunoscute şi îndrăgite (salutate cu aplauze în cascadă de către publicul foarte numeros care a asistat la finala competiţiei): Dmitri Sitkovetsky – preşedintele juriului –, Silvia Marcovici, Remus Azoiţei, Igor Petrushevski,

Stefan Aprodu, Maria Marica, Gregoire Torossian

Foto: Alex Damian

Krzysztof Wegrzyn, la care s-a alăturat şi David Grimal. Din punct de vedere al reprezentării naţiunilor România a avut 5 concurenţi, Extremul Orient (Japonia, Coreea de Sud, China şi Taiwan) 7, Statele Unite 3 (ceea ce înseamnă destul

de mult pentru traversarea Atlanticului în actualele condiții ale traficului aerian) urmând Spania cu 2 violonişti şi alte câteva țări europene cu câte un candidat. Repertoriile abordate au adus câteva lucruri noi printre care *Sonata I-a în fa op. 80* de Prokofiev şi *A Paganini* de Alfred Schnittke, bine susținute de Kristina Besman (Rusia) şi Yoko Ishikura (Japonia), *Sonata FP 119* de Francis Poulenc interpretată cu mult temperament de Reika Sakamoto (Japonia). Creația enesciană s-a evidențiat de această dată prin abordarea masivă a *Sonatei a II-a în fa op. 6*, în timp de *Sonata a III-a op. 25 “în caracter popular românesc”* a fost prezentată de 3 ori, iar *Suita “Impresii din copilărie”op. 28* de 2 ori. Referitor la interpretarea *Sonatei a III-a* am reținut prestația aceleiaşi

Reika Sakamoto. Piesele de mare virtuozitate au propus aceeaşi autori: Wieniawski, Sarasate, Waxmann şi Saint-Saëns. Pentru etapa semifinala organizatorii au pus la dispoziția concurenților câțiva pianişti acompaniatori al căror efort şi prestație merită pe deplin a fi amintite: Gabriel Gâtan, Clementina Ristea şi Cătălin Răducanu. Premiul pentru cea mai bună interpretare a unei sonate de Enescu destinat unui acompaniator străin a fost acordat lui Aimo Pagin care l-a însoțit pe italianul Christian Sebastianello, pentru *Sonata în fa*. Aimo Pagin este un renumit pianist care a apărut de mai multe ori pe scena bucureşteană în calitate de solist, fiind un artist extrem de sensibil şi rafinat, interiorizat şi care imprimă sens filosofic interpretărilor sale. Lotul violoniştilor, per total, a avut un nivel destul de bun, poate mai puțin strălucitor ca la alte ediții, constatare pe undeva susținută şi de stresul la care a fost şi este încă supus un segment al lumii artistice. În plus, anul acesta Concursul Internațional de vioară de la Indianapolis are loc imediat după cel din România, aşa că pe acelaşi interval de timp oferta competițională a fost mai bogată. Pentru finala cu orchestra au fost selectați Ştefan Aprodu (19 ani, România), Maria Marica (24 ani, România) şi Grégiore Torossian (22 ani, Franța). Ştefan Aprodu s-a întrecut cu Maria Marica în *Concertul în re* major de Brahms. Este binecunoscut faptul că această lucrare este una dintre cele mai dificile ale literaturii violonistice luând în considerare scriitura, estetica şi încărcătura emoțională. Asupra ei marii interpreți din toate timpurile au meditat şi au adus variante din ce în ce mai rafinate. Ambii concurenți au prezentat interpretări considerate clasice. Maria Marica (premiul I) are un sunet amplu, frazele au fost construite cu mare susținere, dublate de o acuratețe tehnică remarcabilă. Această calitate s-a evidențiat încă din semifinală unde a evoluat pe dificilul text al *Variatiunilor pe temă proprie op. 15* de Wieniawski. De asemenea, în partea a III-a a concertului, tempo-ul şi strategiile tehnice au fost foarte bine alese, toate asigurând o execuție de calitate. Ştefan Aprodu, câştigătorul premiului al II-lea, are o luminozitate aparte a sunetului, iar violonistica lui s-a remarcat prin multa siguranță şi forța, ceea ce i-a asigurat susținerea cu brio a acestui concert la o vârstă considerată timpurie pentru abordarea opusului respectiv. În sfârşit, Grégoire Torossian a optat pentru varianta Auer (la care marele pedagog rus a adus un plus de virtuozitate şi spectaculos) pentru *Concertul în re* major de Ceaikovski. Pasajele dificile s-au desfăşurat cu o mare fluență şi siguranța, agogica, mişcările interioare fiind cele clasice în general. Finalul s-a remarcat printr-un tempo mai alert, dar şcoala franceză, prin Jean Jacques Kantorow, a fost mereu adepta acestei viziuni. Interpretarea a fost foarte îngrijită şi, cu toate că vioara lui Grégoire Torossian are un timbru mai cameral, niciodată nu a fost acoperită de orchestră. Ansamblul Filarmonicii „George Enescu” condus de Wilson Hermanto a susținut printr-o participare de înaltă calitate acompaniamentele monumentalelor concerte de Brahms şi Ceaikovski. Au existat unele mici ezitări inerente presiunii concursului şi a experienței reduse în ce priveşte relația cu un organism viu care este orchestra, mai ales la aceste opusuri, renumite prin dificultatea tehnică şi de ansamblu. În plus, Maria Marica a primit un premiu special din partea Asociației IMK Viena, reprezentată de Igor Petrushevski. În pofida vremurilor ciudate, cu toții am simțit *Muzica speranței* – motto-ul concursului – cu al ei "caracter vindecător... care are capacitatea de a renaşte speranța"

Corina BURA

Secțiunea *Pian*

Semifinalele

La sfârşitul zilei de 15 septembrie 2022, în semifinala Concursului Enescu 2022, secția pian, pentru criticul cârcotaş stă în capul listei Antonio Chen Guang, din China, a cărui viziune de ansamblu a lucrării şi conştiință a întregului în fiecare moment al desfăşurării muzicale se îmbină admirabil cu maxima intensitate a detaliilor şi cu o originalitate autentică.

În recitalul lui Robert Bily, care a folosit partitura ca backup mnemotic pentru *Suita nr. 2 în re major* de Enescu, în care a realizat nuanțe superbe (*Sarabanda* şi *Pavana*) şi a reuşit să evidențieze asemănări ale *Bourrée* cu *Scarbo* de Ravel, au dominat piese moderne. *Scherzo nr. 2* de Chopin a arătat calități mari, dar a rămas un moment scurt, înghițit de masivitatea *Sonatei* lui Dutilleux, mult tributara lui Prokofiev. Bily e un pianist care *arată* dramatismul, arată « trăirea » - metoda Stanislavski şi, la pian, să zicem Richter; aceasta îl ajută, desigur, să treacă rampa. În contrast, Michelle Candotti alege metoda brechtiană –aspirația către Michelangeli (raționalizarea în defavoarea implicării vizual-gestuale) şi rămâne la un nivel foarte solid pianistic, dar insuficient de convingător ca impact. *Après une lecture de Dante* de Liszt a fost mai închegat şi mai matur afectiv decât cel al Evei Garet, mai intens – dramatic, mai retoric şi înclinat spre sentimentalism, cu câteva ciudate accente greşite pe frazări de tip « suspin », în care gândirea armonică a fost deficitară. *Sonata 1926* de Bartók a Michellei Candotti, rapidă, cum o dorea Bartók însuşi, a suferit, lipsind contrastele şi înțelegerea caracterului conotațiilor folclorice. Probabil că partea a doua a *Sonatei* a fost cea mai

reuşită, cu vocile inteligent conduse peste pauze. Am preferat şi *Barcarola* de Chopin a lui Michelle Candotti celei a Evei Garet. Niciuna din Barcarole nu a încântat urechea, inima sau intelectul, dar cea a Evei Garet a fost de prisos în program şi a deservit-o. Dacă sunetul la Candotti nu a fost cel mai frumos şi mâna stângă a deranjat printr-o prezență prea cicălitoare, la Eva Garet cantilena mâinii drepte a sunat smucit, aparent fără vreo intenție de legato; episodul în La major a fost opintit, cu efort dorit pentru « dramatizare ». Foarte talentată, foarte realizată pentru vârsta ei, Eva Garet cântă emfatic, dramatizând excesiv fiecare intonație, alunecând pe o estetică a sentimentalismului şi a sensibleriei, în defavoarea sensibilității. De o explicitare excesivă a suferit şi *Suita 2* de Enescu, un etalon al inefabilului şi subtilului. Nicio ambiguitate nu a stimulat urechea criticului cârcotaş. Sonata lui Rautavaara, dificilă, cu o parte a doua frumoasă, lirică şi un final cu mult zgomot pentru nimic, a fost însă foarte bine realizată.

În programul lui Timofey Dolya, o pondere excesivă a avut muzica lui Enescu, Medtner şi Scriabin timpuriu – toate în idiomul rafinamentului armonic, nostalgiilor postromantice. Astfel, momentele de strălucire şi dramatism din cele *6 piese op. 118* de Brahms şi din piesele compozitorilor enumerați mai sus au rămas catarge într-un ocean de muzică foarte complexă, adresată unui public cultivat. Altminteri, se văd la Dolya o maturitate şi o experiență scenică promițătoare.

Japonezul Ryunosuke Kishimoto a surprins printr-o foarte rafinată şi bine înțeleasă *Sonata nr.3* de Enescu, cântată după *Carnavalul vienez* de Schumann, al cărui *Allegro* inițial a fost pe un nivel de energie constant, fară diversificări inedite. În partea I a *Sonatei op. 111* de Beethoven pianistul a înlocuit măreția cu incisivitate, ceea ce a contribuit la impresia de originalitate care l-a însoțit de-a lungul întregii sale apariții pe scenă. În *Arietta* ne-am putut bucura de o permanentă timbrare a temei, de o claritate lăudabilă a construcției, de altfel prezentă în tot recitalul sau.

Când Antonio Chen Guang s-a aşezat la pian, fiind al treilea concurent, s-a simțit dintr-o dată şi fără posibilitate imediată de a explica de ce şi cum, faptul că depăşeşte cu mult nivelul celor de dinainte. Deşi cântată cu back-upul tabletei, *Suita 2* de Enescu s-a aşezat pe construcții de arcade mari, în care lirismul nu a fost nicio clipă suprasolicitat, ci s-a manifestat natural, autentic, aşa cum auzi la unii mari artişti. *Sonata* de Alban Berg, o partitură complexă, dificilă de învățat, comparabilă ca densitate cu sonatele târzii ale lui Scriabin a avut exact doza de exaltare şi decadență specifice expresionismului german. Pianissimo-urile lui Antonio Chen Guang amintesc de cele ale lui Radu Lupu, iar *Carnavalul* de Schumann devine incomparabil prin diversitatea, strălucirea şi relieful caracterelor. O foarte bună bază culturală s-a confirmat prin contrastul dintre obtuzitatea voită şi imaginația din *Marche des Davidsbündler contre les Philistins*. Dialectica dintre teluric şi himeric, umorul marşului, dinadins greoi, teuton, în opoziție cu elanurile fantasce au ieşit admirabil. Antonio Cheng Guang apare azi ca un pianist foarte original ce promite o ascensiune ieşită din comun.

Trebuie spus că toți concurenții au dovedit un nivel pianistic superior.

Semifinalele au continuatpe 16 septembrie 2022, cu sud-coreeanul Minsung Lee, care a interpretat *Suita nr.2* de Enescu cu partitura ca backup, cu o evidentă predilecție pentru sunet mare, gesturi ample (numite pe vremuri de pianiştii sovietici «prinderi de porumbei») nu neapărat susținute de ce se aude. În schimb, *Sonata 1926* de Bartók a fost reabilitată, după interpretarea confuză şi anostă din ajun a lui Michelle Candotti. Tempo-ul un pic mai aşezat al primei părți a permis nuanțe, fără scăderea eficienței motrice. Intențiile muzicale, pe deplin convingătoare, au fost şi realizate. Finalul a sunat pe alocuri chiar jazzy, datorită pregnanței ritmice; în tema a doua s-au auzit frumoase voci scoase în relief pe sub sugestia tilincilor din registrul acut. *Tablourilor dintr-o expoziție* de Musorgski, deşi bine « predate » de profesor, le-a lipsit uneori o înțelegere în profunzime a imaginilor evocate. *Gnomul* nu s-a terminat suficient de misterios, înspăimântător în dispariția sa bruscă; *Bîdlo* nu a creat imaginea unei căruțe avansând greoi prin drumuri noroioase, ci mai degrabă a unui jeep au ralenti; evreul bogat nu a vociferat suficient de amenințător, iar cel sărac nu s-a lamentat convingător. În

Alexandra Segal

Foto: Alex Damian

schimb, *Dansul puilor ce ies din găoace* a fost excepțional, cu o mână stângă subtilă şi triluri cristaline. În *Baba Yaga* pianistul a scos prea mult în relief cromatismul de la mâna stângă, ratând astfel sugestia salturilor şi acoperind acordurile mâinii drepte; zborul călăre pe o piuă de lemn al vrăjitoarei, cu tema în do major ce a influențat ulterior şi muzica de western a pierdut din specificul său rusesc. *Marea poartă a Kievului* a sunat un pic formal, dar au fost foarte frumoase « clopotele » dinaintea marii game descendente dinspre sfârşit.

Alexandra Segal din Israel a prezentat publicului şi juriului *Sonata nr. 1 în fa# minor* de Enescu cu backup pe tableta culcată în pian, pe care o altă tânără munciciană făcea touch screen pentru întorsul paginilor, ceea ce deranja vizual. A fost o interpretare poetică, cu un scherzo *(Presto vivace)* virtuoz. *Variațiunile pe o temă de Corelli* de Rahmaninov au surprins prin caracterul de lamento al temei cântată în stil hiperexpresiv, prea feminin. În loc de sobrietate şi distincție, am auzit jelire firavă. Variațiunile s-au succedat cu bune şi cu discutabile (în niciun caz rele), într-o abordare sensibil-feminină, favorabilă strălucirii din variațiunea a 10-a sau caracterului felin al variațiunii a 8-a. Apoteoza din variațiunea a 20-a şi-a ratat menirea (obosit a ajuns la ea şi George Todică, după amiaza). În schimb

Sonata de Barber a fost impresionantă: o piesă dificilă, cu un *Allegro* oscilând intre agresiv şi capricios, un *Scherzo* fermecător, un *Adagio* apăsător şi un final-fugă, pe care pianista l-a realizat cu precizie, trezind în toți un apetit pentru zbor.

După amiaza, George Todică a cântat *Suita nr. 2* de Enescu, cu o *Toccată* bombastică, cu exagerări dinamice, cu o *Sarabandă* sensibilă, din păcate cu unele opintiri înaintea unor note-țintă, o *Pavană* cu elanuri subite pasionale, autentice. Ideea ciclului pentapartit Scarlatti – Chopin – *Rondo à la mazur op.5* şi *Barcarola* alternate şi încadrate de trei sonate de Scarlatti e originală. Piesele s-au succedat într-o logică a tonalităților şi într-o dramaturgie a stărilor întrerupte, din păcate, de un ropot de aplauze ale susținătorilor după *Rondo*. *Variațiunile Rahmaninov-Corelli* au început cu o temă mai aristocratică decât la Alexandra Segal şi s-au succedat şi ele cu opțiuni diferite de cele ale pianistei israeliene. Bunăoară, primele patru variațiuni au fost mai aşezate ca tempo şi mai clare, extravaganțele variațiunii a 8-a au fost aplatizate, variațiunea a 9-a nu a avut, din fericire, reliefurile exagerate ale Alexandrei Segal.

Foto: Alex Damian

George Todică, Alexandra Segal, Chun Lam U

Variațiunile 14 şi 15, corespunzătoare părții lente dintr-o sonată, au păcătuit prin câteva afectări. George Todică e un muzician sensibil; anumite imprecizii tehnice dovedesc emotivitate.

Daria Ioana Tudor a cântat un program mai scurt decât al celorlalți concurenți; s-a dovedit o pianistă de anvergură mai degrabă camerală. *Suita nr. 2* de Enescu a fost interpretată în direcția rafinamentelor căutate, a expresivității atente şi excesive, cu momente jucăuşe quasi-mimate în *Bourrée* şi cu multe lucruri bune, totul într-o zonă a farmecului feminin. Sonata *Appassionata* de Beethoven a demonstrat o gândire clară, organizată, o abordare atentă şi corectă muzical, cu o înțelegere justă a ideilor şi stărilor redate mai mult cu competență decât cu implicare reală.

Semifinalele s-au încheiat cu pianistul Chun Lam U, care a cântat aceeaşi *Suită nr.2* de Enescu cu siguranță, cu viziune de ansamblu, cu rafinamente inedite față de alți concurenți şi cu o *Bourrée* foarte elegantă, în care şi-a permis să privească în tavan chiar la tema incipientă, ceea ce e cel puțin riscant, dar i-a reuşit. *Sonata nr.2 în fa diez minor* de Brahms a fost surprinzătoare prin ascuțirea la maximum a contrastelor. Brahms cel masiv, pufos, cețos sau nostalgic a avut linii expresioniste ca desenele lui Schiele –il faut de tout pour faire un monde ! *La sérénade interrompue* şi *Les collines d'Anacapri* de Debussy au fost minunate prin fantezia şi sugestiile sinestezice. *Sonata* de Bartók a avut mai multă fantezie şi mai multe riscuri asumate ca cea a lui Minsung Lee şi o anumită opțiune diametral opusă acestuia în dezvoltarea părții I. Am preferat, în ostinato-ul de dinaintea reprizei, evidențierea ornamentelor « muşcate » la Minsung Lee, preponderenței la nivel dinamic a temei în terțe a lui Chun Lam U.

Am crezut că dezavantajul celor care cântă la sfârşitul zilei e oboseala ascultătorului mai puțin atent, dar rezultatele au dovedit exact inversul: ziua a doua pare să fi şters din memoria juriului performanța excepțională din ajun a lui Antonio Chen Guang.

Finala

În seara lui 18 septembrie a avut loc ultima etapă. Finaliştii au prezentat câte un concert, acompaniați de orchestra Filarmonicii dirijată de Kensho Watanabe. Chun Lam U a cântat un Schumann elegant, dar previzibil, fără mari contraste, cu o pianistică foarte solidă şi un final cu tempi prudenți, în care pasajele amețitoare din codă au fost mai degrabă încărcate de dramatism decât învăluite de şarm. *Concertul nr. 3* de Prokofiev are o energie contagioasă, ce a fost redată cu antren şi siguranță de către Alexandra Segal. A lipsit însă fiorul metafizic în variațiunea a patra; privirea fixă către o lume înghețată, stranie, ireală a fost înlocuită cu relief melodic expresiv şi sunet plin, cărnos. La fel s-a întâmplat şi cu tema sarcastică din final, replica pianului la secțiunea lentă în Do diez major/minor. Alexandra Segal e mai convingătoare în manifestările de energie (unde orchestra era să o acopere de câteva ori) decât în zona meditativă. Plăcerea de a cânta în fața publicului şi un tonus scenic de bun augur au subordonat - dacă nu chiar eschivat - umorul atât de personal al lui Prokofiev. George Todică a interpretat *Concertul no. 4* de Beethoven cu sensibilitatea de care a dat dovadă şi în semifinale, dar şi cu imprecizii tehnice « pe teren plat », pe arpegii de septimă dominantă în finalul cu o codă într-un tempo comod. Tendința de a scurta note lungi din partea I s-a compensat cu cea de a le lungi şi opinti în partea a II-a.

Kensho Watanabe a acompaniat abil pianiştii, dar expoziția părții I a concertului de Beethoven a fost statică, plicticoasă; orchestra a sunat mai bine în Schumann şi Beethoven, concerte repetate si cântate mai des, decât în Prokofiev III.

Alexandra Segal a luat premiul I, George Todică – premiul II şi premiul Fundației Erbiceanu, iar Chun Lam U – premiul III.

Rămân cu regretul că nu ne-a fost dat să-l auzim în finală pe Antonio Chen Guang, uitat de juriu după multiplele impresii ce au urmat recitalului său în semifinală. Dacă la secțiunea pian ar fi existat un premiu pentru originalitate, ca la secțiunea compoziție, atunci, cu siguranță, l-ar fi meritat Antonio Chen Guang.

Lena VIERU CONTA

Secțiunea *Compoziție*

Pentru George Enescu, afinitatea față de actul creator a reprezentat o a doua natură, una din propriile motivații existențiale prin intermediul căreia talentul și sensibilitatea sa înnăscută au putut fi fructificate la adevărata lor valoare. *„De îndată ce am avut la dispoziție un pian, am început să compun. (…) Eram beat de muzică și nu de performanțe la instrument. Nu visam decât să compun, să compun și iar să compun”* îi mărturisea, pasional, lui Bernard Gavoty, într-unul din acele rare momente în care genialul artist a acceptat să i se destănuie prin cuvinte. Mai presus de cele spuse, Enescu s-a dovedit a fi un altruist incurabil, sprijinind neîntrerupt tinerii interpreți și promovând cu obstinație muzica românească și compozitorii promițători, pe întreg parcursul carierei lor.

Prin prisma acestor multiple virtuți ale personalității enesciene, derularea unei competiții precum Concursul Internațional de Compoziție „George Enescu” generează, continuu, orizonturi de așteptare cu totul speciale, atât din punctul de vedere al calității lucrărilor înscrise în concurs, cât și din cel al jurizării, clasificarea finală trebuind să valideze cele mai valoroase creații, apreciate la nivelul scriiturii componistice. Mai mult decât atât, ediția 2022 a competiției a plusat, față de cele două premii care urmau să se atribuie, în mod obișnuit, celei mai reușite creații simfonice, respectiv camerale, cu un premiu de originalitate, ce urma să fie decernat, în premieră la finalul concursului. În consecință, alături de coreeanul Shin Kim – premiat la categoria Muzică Simfonică pentru lucrarea *Symphony nr. 1 – Consolations* – și de sicilianul Leonardo Marino – a cărui piesă, *Il deserto del senza tempo*, a întrunit voturile juriului pentru secțiunea Muzică de Cameră, polonezul Bartosz Jawor a fost primul concurent onorat cu un premiu de originalitate, atribuit în favoarea ineditei sale partituri, *Prayers*.

În dorința de a afla mai multe detalii despre acest parcurs competițional în care au fost angrenate 22 de creații simfonice și camerale, ne-am adresat compozitorului Dan Dediu, președintele Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România care, alături de ceilalți membri ai juriului prezidat de Zygmunt Krauze – Tim Benjamin, Adrian Iorgulescu, Peter Ruzicka, Hubert Stuppner și Cornel Țăranu – a evaluat aceste partituri, de dimensiune și formă variabilă (eligibile pentru concurs doar în condițiile în care nu au mai fost interpretate în public, sau nu au fost în postura de a câștiga vreun premiu la un alt concurs de compoziție).

Loredana Baltazar: *Ce a departajat cele două piese premiate la secțiunile muzică simfonică și creație camerală de celelalte acceptate în concurs?*

Dan Dediu: Aș spune că ambele au arătat măiestrie în lucrul cu detaliul și o anume calitate labirintică la nivelul construcției formale. Atât piesa camerală, cât și cea simfonică s-au detașat atât prin maturitatea abordării sonore, cât și prin conceptul arhitectonic.

L. B.: *Cum au răspuns criteriilor pe care v-ați bazat jurizarea?*

D. D.: Din bazinul de lucrări existent la această ediție, cele două lucrări s-au detașat vizibil, fiind scrise extrem de profesionist, cu un grad de realism ce le-a diferențiat de alte lucrări utopice sau fără legătură cu realitatea instrumentală.

L. B.: *Care a fost nivelul general al pieselor prezentate în concurs?*

D. D.: Aș spune că bun spre foarte bun. Dar ne-am confruntat și cu un fenomen deplorabil. Unul dintre concurenți a trimis o sonată pentru pian, părea extrem de elaborată. Numai că pe ultima pagină venea o coda care mi s-a părut cunoscută. Apoi mi-am amintit: luase o pagină întreagă din studiul pentru pian „Fem” de Ligeti și îl copiase sunet cu sunet, dar desființase barele de măsură. M-am supărat foarte tare și am dat cea mai mică notă posibilă. Așa ceva… În acestă situație, nu știu ce se poate face, mai ales că concursurile de compoziție sunt anonime. Oricum, ar trebui făcut de rușine cumva.

L. B.: *Cum vi s-au părut piesele din acest an, față de edițiile trecute?*

D. D.: Au avut un nivel satisfăcător. Nu au fost multe piese proaste. Au fost cam vreo 2-3 piese excelente care s-au detașat, la ambele secțiuni. Cam așa a fost cazul și în cadrul celorlalte ediții. Dar jurizarea a mers strună, pentru că toți membrii își făcuseră temele și discuția a fost extrem de agreabilă. Ne-am hotărât destul de repede, fără asperități, care sunt lucrările câștigătoare. Mi-a făcut plăcere să discut cu aceste personalități remarcabile invitate în juriul de compoziție. La un moment dat te înțelegi cu ei din priviri. Nu mai e nevoie să spui nimic!

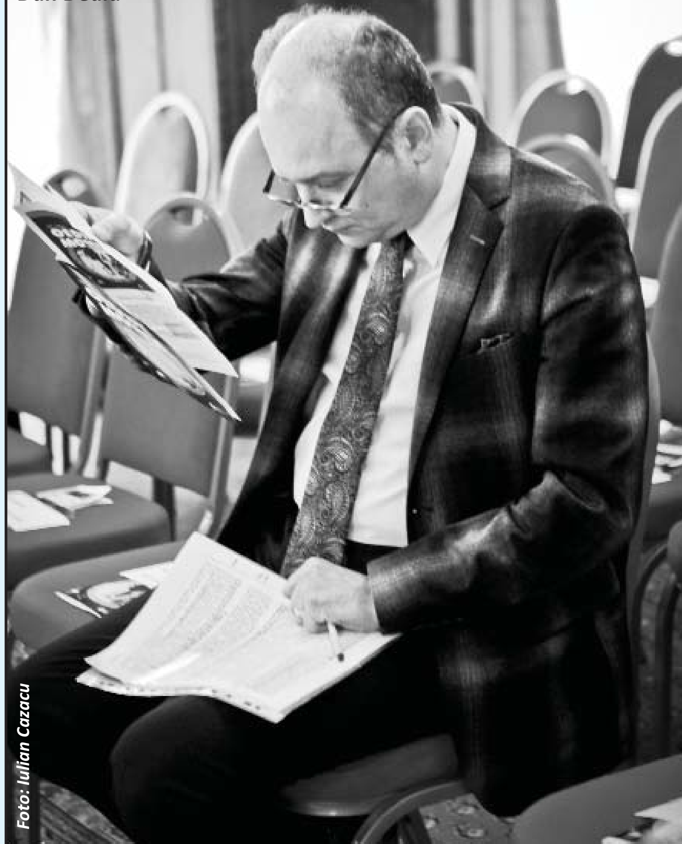

Dan Dediu

Foto: Iulian Cazacu

L. B.: *Ce înseamnă, de fapt, acest premiu de originalitate?*

D. D.: E un premiu care răsplăteşte curajul în demersul componistic. Adică o piesă care nu seamănă cu nimic altceva. Care iese din context. Aşa a fost cazul cu piesa compozitorului polonez, scrisă pentru voce şi cvartet de coarde, care a dovedit un umor grotesc (debuta cu un fel de strigătură pe cuvântul „humus”, apoi s-a transformat într-o satiră la adresa dictaturii şi războiului) şi a avut o abordare proaspătă asupra textului şi muzicii.

L. B.: *Care e motivatia principala a unui asemenea premiu, o noutate interesantă, de altfel?*

D. D.: Juriul a simţit încă din ediţia trecută (atunci s-a dat prima oară premiul de originalitate) nevoia unui premiu diferit, pentru că există în general la concursurile de compoziţie un eşalon de piese bine scrise, cu tehnică şi cu notaţie adecvată, cu instrumentaţie sofisticată şi estetică „la modă”, dar care nu spun mare lucru la nivel expresiv, tocmai pentru că încearcă să se muleze pe un stil post-avangardist academic, recompensat în multe dintre concursurile existente în lume. Adică piesele asumă un grad de oportunism care aproape că exclude originalitatea. Vezi clar: aici e neo-sonorism italian, aici e lachenmannie, dincolo e spectralism combinat cu saturaţionism, etc. Premiul de originalitate dă un semnal că se mai poate scrie muzică şi altfel.

Loredana BALTAZAR

Recitaluri

Reflecţii camerale

Concursul Internaţional „George Enescu” face parte din categoria acelor evenimente al cărui potenţial de interes provoacă, bienal, imaginaţia publicului, ispitind-o să ia pulsul competiţiilor artistice de rang internaţional. Ediţia de anul acesta, însă, a surprins prin prisma calităţii excepţionale a prezentării concurenţilor români în semifinale şi, ulterior, în cele trei finale instrumentale. Am fost, cu toţii, martorii unei confruntări artistice de-a dreptul palpitante şi am apreciat prestaţiile vibrante ale numărului record de finalişti români, impresionant de bine pregătiţi. Ne va rămâne în memorie, particularizat, finala concursului de vioară la sfârşitul căreia, după unul dintre cele mai lungi intervale de timp care a precedat anunţarea rezultatelor, Maria Marica şi Ştefan Aprodu (absolvent al Colegiului Naţional de Arte „Dinu Lipatti”, promoţia 2021) au fost recompensaţi cu premiile întâi şi al doilea după evoluţii de calibre apropiate, dincolo de maturitatea evidentă a experimentatei Maria Marica demersul lui Ştefan Aprodu degajând, candid, un plus de emoţie, de spontaneitate în comunicare şi de creativitate coloristică, calităţi absolut apreciabile la cei – doar – nouăsprezece ani!

În privinţa recitalurilor inserate în programul general al competiţiei, acestea au fost gândite, ca şi până acum, în strânsă conexiune cu desfăşurarea concursului, protagoniştii fiind fie laureaţi ai ediţiilor precedente, fie membri în juriul actualei competiţii. Aşa se face că, în 9 septembrie, scena Ateneului Român i-a reunit pentru prima data în formulă de trio pe violonistul Frank Huang (membru al juriului pentru secţiunea vioară), pianista Angela Drăghicescu şi violoncelistul Marcel Johannes Kits (posesor al premiului întâi, respectiv al premiului al treilea, la două competiţii emblematice: concursurile „George Enescu”, ediţia 2018, şi „Regina Elisabeta”, ediţia 2022), muzicieni de origini diferite care, însă, au interacţionat armonios pe parcursul unei structuri repertoriale de factură predominant romantică.

Plasate în finalul primei parţi şi, respectiv, în partea a doua a programului, cele două piese „de rezistenţă” – binecunoscuta *Sonată nr. 3 pentru pian şi vioară op. 25, „în caracter popular românesc”* de George Enescu şi *Trioul cu pian nr. 4 în mi minor op. 90, “Dumky”*, de Antonin Dvořák – au fost precedate de *Romanţa pentru vioară şi pian op. 23* semnată de Amy Beach şi de *Adagio şi Allegro pentru violoncel şi pian op. 70* de Robert Schumann, una dintre lucrările incluse, de altfel, în repertoriul obligatoriu al Concursului „Enescu”.

Mai puţin cunoscută de către publicul român, *Romanţa* lui Amy Beach a jucat rolul unei „încălziri” superbe pentru ceea ce avea să urmeze, concertmaistrul Filarmonicii din New York, Frank Huang, probându-şi virtuţile interpretative într-o lucrare compusă chiar în perioada în care Enescu dirija amintita orchestră new-yorkeză. Apoi, estonianul Marcel Johannes Kits şi-a etalat, rafinat, diversitatea arsenalului expresiv în *Adagio şi Allegro pentru violoncel şi pian*, viziunea sa concentrând, într-o retorică fără cusur, atributele liricii schumanniene. Remarcabilă s-a dovedit a fi, în acest context, comuniunea dintre cei doi parteneri de scenă, Marcel Johannes Kits demonstrându-şi, totodată, certele abilităţi camerale într-un discurs melodic proiectat să reflecte dinamismul dialogului instrumental.

Cea de-a treia *Sonată* enesciană i-a readus pe scenă pe Frank Huang şi pe Angela Drăghicescu în ipostaza protagoniştilor unei capodopere componistice; frescă acaparatoare a unui univers sonor unicat, *Sonata “în caracter popular românesc”* i-a angrenat pe cei doi într-un caleidoscop coloristic caracterizat prin fineţea detaliului. Momentul în care sunetul viorii lui Huang a intrat, natural, în rezonanţă cu sala Ateneului, capacitatea muzicianului american de a modela, în manieră improvizatorică, subtextul paradigmei enesciene, tonul cald, confesiv, şi capacitatea de a se conecta emoţional la metamorfozele „de stare” ale scenariului componistic au fost atuurile care l-au ajutat să reconstruiască esenţa unei lumi ce pendulează între vitalitate şi melancolie, între joc şi bocet. I-a sprijinit demersul, permanent, pianista Angela Drăghicescu, sub forma unui liant discursiv care a

Frank Huang, Marcel Johannes Kits, Angela Drăghicescu

Foto: Marius Vâjoaica

corelat, subtil şi elegant, aspectele expresive ce amprentează definitoriu fascinantul edificiu enescian.

Finalul serii a aparţinut unui aparent puzzle de mişcări contrastante, cele şase nuclee introspective ale *Trioului cu pian nr. 4 în mi minor, „Dumky”* de Antonin Dvořák coagulându-se sinergic, în versiunea Frank Huang-Marcel Johannes Kits-Angela Drăghicescu, ca suită elegiacă de o muzicalitate fluidă în decursul căreia am apreciat – din nou – claritatea şi justeţea frazării violonistice, naturaleţea exprimării sensibile a violoncelistului estonian, precum şi soliditatea susţinerii pianistice a întregii arhitecturi fonice.

Dincolo de latura – în sine – performantă a demersului său pianistic rămâne, însă, cu totul meritoriu, efortul Angelei Drăghicescu de a se concentra pe relevarea multiplelor faţete ale personalităţii enesciene şi de a-i promova continuu creaţia, cea mai recentă confirmare a acestei dedicări constante concretizându-se în înfiinţarea, din resurse personale dar şi din cele ale Universităţii din Delaware, a unei burse speciale „George Enescu” ce va recompensa tinerii interpreţi care-şi doresc să-şi aprofundeze studiile pe pământ american. O realizare ce-i pune în lumină nu doar generozitatea, ci, neîndoielnic, aureolează valoarea unui artist de forţă, care a ales să-şi onoreze propria origine într-un secol zbuciumat şi confuz. Reverenţă pentru această implicare, şi, evident, pentru serata camerală în care şi-a angrenat admirabilii parteneri de scenă, cu nobleţea unei amfitrioane a spaţiului cultural românesc!

Loredana BALTAZAR

Recital Daria Parkhomenko

Chiar pentru cine nu ştia că César Franck a scris *Preludiu, Fugă şi Variaţiune op.18* pentru orgă, sunetul acesteia a părut că răsună în sala Ateneului Român, în seara de 14 septembrie 2022, când Concursul Enescu, secţiunea pian, s-a deschis cu recitalul Dariei Parkhomenko, câştigătoarea concursului în 2018. Sub degetele pianistei, pianul a sunat ca o orgă, cu schimbări de registre variate, sugerând diferite planuri în dinamica aproape-departe. Daria Parkhomenko a condus vocile din *Fugă* cu claritate şi cu o stăpânire impecabilă a tuşeelor; trecerea spre *Variaţiune* – reluarea variată a *Preludiului*, cu acompaniament mai bogat şi mai mişcat al cantilenei, a avut prospeţime – nimic plicticos în curgerea calmă a acestei muzici melancolice, lente, pe care e greu să nu o asociezi cu anumite pasaje din Marcel Proust, chiar dacă ele se referă mai degrabă la Sonata sa pentru vioară şi pian.

Foto: Alex Damian

În *Des Abends* din *Fantasiestücke op. 12* de Schumann, sunetul pianului s-a schimbat: a căpătat mai multă consistenţă şi strălucire, haloul de instrument de suflat a dispărut, ceea ce nu a schimbat culorile crepusculare ale piesei. Daria Parkhomenko stăpâneşte perfect planurile sonore – tema în registrul mediu a fost la fel de timbrată ca în discant. *Aufschwung* a început foarte bine; totuşi, tema a doua nu a părut suficient de contrastantă cu prima. Eusebius pare a-i fi mai apropiat Dariei Parkhomenko decât Florestan: *Warum* a avut mari rafinamente sonore, în timp ce *Grillen* a vădit o cuminţenie bine şcolită, ce punea sub semn de întrebare experienţa reală a stărilor sufleteşti exprimate. Această autenticitate vine de obicei cu vârsta, dar uneori există în mod misterios şi la artişti foarte tineri. Virtuozitatea pianistei în *In der Nacht* şi în *Traumes Wirren* a alungat însă pe loc aceste întrebări fastidioase.

Sonata nr. 1 în fa diez minor op. 24 de Enescu a arătat o deplină înţelegere a universului enescian. Caracterul meditativ al părţii I s-a etalat pe o bună pulsaţie ritmică; dublele doinite au fost excelent realizate. Stăpânirea formei, claritatea ideilor, luciditatea Dariei Parkhomenko s-au evidenţiat din ce în ce mai mult pe parcursul întregului recital. Faptul că muzica respiră, că pianista îi dă timp e un semn de maturitate ce s-a putut observa ulterior şi la cel puţin doi dintre concurenţii semifinalişti. În partea a II-a a sonatei, virtuozitatea a servit permanent ideea, imaginea; scherzo-ul a sunat foarte nuanţat; anumite sonorităţi au amintit de Debussy şi Ravel. Începutul părţii a III-a seamănă frapant cu *Le Gibet* de Ravel: La # repetat te trimite direct la *Gaspard de la nuit* (unde e Si *b*), ca şi armoniile din registrul grav, imediat de după cantilena doinită, care te întoarce imediat în ethosul lui Enescu. Pianista a creat un adevărat moment de vrajă cu acest final; a fost poate cea mai bună interpretare a acestei sonate auzită în ultimii ani pe la noi. Publicul a răsplătit generos modul în care Daria Parkhomenko a redat această capodoperă a lui Enescu. S-a strigat “bravo”, deşi piesa s-a terminat în piano! Dar să nu uitam că publicul concursului Enescu este cultivat, obişnuit să compare multiple variante ale aceleeaşi lucrări. Succesul interpretării *Variaţiunilor pe o temă de Corelli* de Rahmaninov a fost şi el pe deplin meritat. Revenind asupra variantei lui Parkhomenko după ce am auzit variantele a doi dintre concurenţii ce au intrat în etapa finală, apreciez şi mai mult caracterul grav, reţinut al temei, bine timbrată în discant, precizia sincopelor din prima variaţiune, gestualitatea dramatică a variaţiunii nr. 3, capriciozitatea variaţiunii nr. 8, incisivitatea mâinii stângi în variaţiunea nr. 12. Variaţiunea nr. 14, rapsodică, a fost în rezonanţă cu Enescu, iar caracterul apocaliptic al finalului a fost realizat cu o forţă interioară care va fi eclipsat variantele concurenţilor din semifinala de peste o zi.

Toate acestea au fost prezentate publicului cu o atitudine de suveranitate olimpiană asupra claviaturii, care, pe parcursul recitalului a devenit normă, anulând orice pretenţie posibilă la exhibarea vreunor trăiri paroxistice. La bis, pianista a cântat *Pavana* din *Suita a 2-a* de Enescu, frumos, natural, fară efecte preţioase. Rămâne exemplar acest tip de control calm şi totodată expresiv al intenţiei şi trecerii sale în realizare.

Lena VIERU CONTA

Recitalurile Muzeului Național „George Enescu”

Pot fi metaforizate cantilenele virtuozice ale flautului din paginile creațiilor contemporane drept întruchipări sonore ale zborului păsărilor? Mai este atractivă muzica lui Enescu pentru tânăra generație de interpreți români? Acestor întrebări le-au răspuns cele două recitaluri din seria *Muzeul în timpul Concursului Internațional „George Enescu”-2022*, pe care Muzeul Național „George Enescu” le-a organizat în ambianța Sălii de concerte „George Enescu” a Universității Naționale de Muzică din București, în săptămâna 10-17 septembrie, fiind astfel prezent, așa cum ne-a obișnuit și la precedentele ediții, în programul manifestărilor ce au însoțit cea mai importantă întrecere muzicală dedicată tinerilor desfășurată în țara noastră.

Despre păsări, pietre și magia flautului

Prima întrebare și-a aflat simbolic răspunsul în recitalul din 10 septembrie prin intermediul programului propus de Ion Bogdan Ștefănescu și Carla Maria Stoleru, unde, întâmpinat de expoziția fotografică Restrospectiva Concursului Internațional „George Enescu”, publicul a asistat la o fascinantă seară de muzică și poezie, titlul recitalului, *Despre pietre și păsări*, provenind chiar din cel al volumului omonim semnat de Ion Bogdan Ștefănescu, prezent astfel în triplă ipostază de interpret, poet și recitator.

Debutul a aparținut, după un preludiu poetic, unei primei audiții românești: lucrarea *Krendel* pentru două piculine scrisă de Violeta Dinescu și interpretată de Ion Bogdan Ștefănescu și Carla Maria Stoleru, care au evidențiat agilitatea tehnică a liniilor melodice plasate în registrul acut și supraacut ce amintesc de zborul înalt al păsărilor către infinitul ceresc, elementele de tehnică instrumentală contemporană subliniind calitatea interpretativă atât de faimoasă a lui Ion Bogdan Ștefănescu și argumentele tehnico-expresive ce o impun pe tânăra Carla Maria Stoleru ca pe o foarte bună interpretă a creației contemporane.

Preludate de recitări ale unora dintre poeziile cuprinse în volumul ce dă numele recitalului, lucrările aparținând mai multor generații de compozitori români s-au succedat apoi într-o veritabilă călătorie spațio-temporală. Mai întâi, programul a continuat cu piesa *Origami cu mierle* pentru flaut de Carmen Maria Cârneci, în semnătura interpretativă a lui Ion Bogdan Ștefănescu, inteligent și cu atenție la detalii în intonarea melodiei continue caracteristice celei de-a treia piese a ciclului ciclului Origami, dominată de ingeniozitatea ritmică și melodică subsumată unui tempo elastic care lasă protagonistului o anumită libertate interpretativă, sau de varietatea efectelor timbrale văzute în egală măsură ca element specific muzicii contemporane și veritabilă semnătură a Naturii însăși. Au urmat două momente ce au omagiat generația corifeilor muzicii contemporane românești, *Sonata pentru flaut solo* de Tiberiu Olah, în foarte insiprata interpretare a Carlei Maria Stoleru, care a punctat prezența unor elemente de sorginte folclorică precum scriitura eterofonică și ritmica parlando-rubato, și apelul constant la ideea de contrast (consonanță-disonanță, sunet-liniște, etc.) dar și varietatea de tehnici instrumentale solicitate de partitură (frulatto, slap-uri, intervenții vocale, ș.a.), și *Canto e soffio* pentru două flaute alto de Theodor Grigoriu, în care efervescența partiturilor precedente a fost înlocuită de o atmosferă sensibil mai spiritualizată și de succesiunea unor linii melodice prin intermediul cărora părea că niște veritabile păsări mitologice purtau sunetele către un spațiu neatins de umanitate încă.

Ulterior au fost audiate *Estratto* pentru flaut solo de Viorel Munteanu, interpretată de Carla Maria Stoleru, un opus eminamente formulat pentru necesitățile tehnice ale acestui instrument, piesa *Miro en miroir* pentru flaut solo de Irinel Anghel interpretată de Ion Bogdan Ștefănescu, muzica onirică amintind de atmosfera din cea mai celebră grădină de pietre din Japonia, Ryōan-ji, ce i-a inspirat autoarei lucrarea audiată și *Deep Voices Praying* pentru două flaute bas de Ion Bogdan Ștefănescu în care aparenta incursiune într-o lume tenebroasă se transformă de fapt într-o călătorie spre adâncurile sufletului uman atinse doar de rugăciunea către divinitate.

Ultima parte a serii ne-a adus spre audiere alte trei lucrări, prima fiind o nouă primă audiție, *Păsări în zbor* de Carmen Petra-Basacopol, interpretată de Ion Bogdan Ștefănescu în care este realizată tocmai paralela dintre liniile melodice avântate și ascendente ale flautului și zborul lin și liber al păsărilor. A urmat *Jyotis* pentru flaut a Doinei Rotaru, excelent interpretată de același Ion Bogan Ștefănescu, inspirat în evidențierea simbiozei propuse de suită între elementele ce amintesc de muzica bizantină și cea folclorică românească și spiritul ce evocă filosofia indiană, și invită publicul să se lase învăluit de razele de lumină incarnate de sunetele flautului, transformate asemeni porumbelului, în mesageri ai păcii. Intensul recital s-a încheiat cu *Neliniști* de Dan Buciu, pentru două flaute de concert, tulburătoarea creație, oferindu-le interpreților posibilitatea construirii unor imagini muzicale remarcabile prin bogăția expresivă, varietatea combinațiilor timbrale și problematica ideatică avută în vedere, care în contextul serii a venit asemeni unei veritabile concluzii cu două certitudini: zborul flautului pe liniile melodice de mare agilitate poate fi într-adevăr asemănat celui al păsărilor, iar strădaniile oamenilor ca în creațiile lor artistice să realizeze metamorfozări ale Naturii în diversele sale aspecte, va continua.

Ion Bogdan Ștefănescu și Carla Maria Stoleru

George Enescu, mereu tânăr şi atractiv

Răspunsul celei de-a doua întrebări a venit, de asemenea simbolic, în seara de 16 septembrie, când pe aceeaşi scenă a sălii „Enescu” a UNMB, patru tineri muzicieni români, violonistul Aron Cavassi, violistul Mihai Tudoran, violoncelistul Constantin Borodin şi pianista Eliza Puchianu, s-au reunit pentru prima dată în această formulă şi au oferit un program exclusiv alcătuit din lucrări camerale enesciene, ce a culminat cu *Cvartetul nr.1 în re major* pentru pian, vioară, violă şi violoncel. Acesta a fost însă precedat de două lucrări pentru formulă de trio foarte atractive: *Serenade lointaine* pentru vioară, violoncel şi pian

Aron Cavassi, Eliza Puchianu, Constantin Borodin, Mihai Todoran

şi *Aubade* pentru vioară, violă şi violoncel, prima dintre cele două miniaturi ce amintesc de muzica de salon a începutului secolului XX ce a fost interpretată fiind *Aubade*.

Aron Cavassi, Mihai Tudoran şi Constantin Borodin (proaspăt câştigător al premiului al II-lea la Concursul Internațional „George Enescu”, ediția 2022) ne-au oferit o interpretare tinerească, vivantă a opusului dedicat aniversării a trei decenii de căsătorie a primului cuplu regal român, detaşându-se deopotrivă eleganța frazărilor violonistului, sunetul susținut al violistului şi rafinamentul acompaniamentului violoncelistului, aceştia punctând împreună caracterul folclorizat al liniilor melodice, alura de cântec de dragoste a discursului muzical şi textura scriiturii ce lasă se întrevadă gândirea camerală de mai târziu a compozitorului, inclusiv prin inspirata includere a Imnului Regal în arcuirile melodice ale violei din finalul partiturii.

Serenade lointaine pentru vioară, violoncel şi pian, a reprezentat puntea spre *Cvartetul nr. 1*, scriitura fiind una ceva mai complexă decât în primul trio şi ofertantăprin factura romantică, interpreții putând să-şi exploateze succint calitățile tehnico-expresive în acest miniatural trio cu pian unde într-adevăr am remarcat alura virtuozică a frazărilor lui Aron Cavassi, calitatea vibrato-ului lui Constantin Borodin şi tuşeul Elizei Puchianu, care a construit un acompaniament pianistic foarte interesant, interpreții evidențiind şi scurtele momente de unison.

De altfel, unisonul se va regăsi şi în debutul *Cvartetului nr.1 cu pian*, op.16 în Re major (nu foarte frecvent cântat), punctul culminant al serii, cei patru tineri, Aron Cavassi, Mihai Tudoran, Constantin Borodin şi Eliza Puchianu, construind o versiune atractivă şi energică a lucrării plasate la mijlocul creației lui Enescu. În acest sens sunt de menționat vasta formă de sonată a primei părți unde temele au fost expuse cu aplomb de toți protagoniştii, ce au demonstrat o foarte bună tehnică instrumentală individuală, o excelentă comunicare între ei şi o anume noutate a gândirii frazărilor, poeticitatea temei principale a părții lente expuse de violoncel, Constantin Borodin impresionând aici prin sunetul cald, eleganța frazării şi sensibilitatea cu care a construit liniile melodice ale partiturii considerate de mulți una dintre culmile creației enesciene, şi vivacitatea finalului, reluarea atmosferei din prima parte fiind completată de prezența unei pulsații ritmice de tip ostinato, concepția compozitorului determinând o colaborare de tip simfonic între cei patru interpreți. Acest ultim aspect nu este întâmplător,scriitura specifică unui cvartet cu pian, in care cele trei instrumente cu coarde sunt opuse pianului, fiind amplificată prin luxurianța liniilor melodice şi complexitatea întrepătrunderilor dintre acestea, astfel apropiindu-se de gândirea simfonică, mult mai pregnantă în ultime cvartete ale compozitorului român.

Cu un discret parfum românesc şi înrudit cu *Dixtuor*-ul prin tonalitatea comună şi prin anumite profiluri tematice, *Cvartetul nr. 1 cu pian* a încheiat seara dedicată muzicii lui Enescu dar şi seria de două evenimente organizate de Muzeul Național „George Enescu” la UNMB, confirmând atractivitatea opusurilor marelui compozitor şi pentru tânăra generație de interpreți şi valoarea formulei interpretative prezente în fața publicului pe care o dorim a deveni o prezență constantă în viața de concert autohtonă.

Mădălin Alexandru STĂNESCU

Festivalul Internațional „Enescu – Orfeul Moldav”

Festivalul ce poartă numele lui Enescu, de la a cărui naştere s-au împlinit 141 de ani, a ajuns la a XLIII-a ediție, derulată în primele zile ale lui septembrie, la Sala Ateneu din Bacău şi la Muzeul Național „George Enescu” – Secția Dumitru şi Alice Rosetti Tescanu – George Enescu.

Festivalul este dedicat memoriei lui George Enescu, compozitor care, asemenea prietenului său, Mihail Jora, al cărui nume îl poartă Filarmonica băcăuană, sunt şi rămân în eternitate, nu doar creatori de marcă, ci exemple de moralitate şi demnitate. Purtători de coloană vertebrală neînclinată de vremuri, situații şi conjuncturi. Oameni care şi-au jertfit cu smerenie viețile, muzicii şi semenilor. Mentori cărora conştiința le-a fost far în noaptea compromisurilor şi care au dat aurul ştiinței lor, ca model pentru tot ce înseamnă artă. Profesori şi modele de demnitate.

Prima seară a lunii septembrie a coincis cu aceea de deschidere a Festivalului Internațional „Enescu – Orfeul Moldav” şi a aparținut orchestrei, care a susținut la Sala Ateneu un concert simfonic dirijat de maestrul Valentin Doni. Acesta a ales un program superb cu *Rapsodia I-a op. 11 în la major* (compusă în anul 1901 – poate cea mai populară lucrare a lui Enescu), *Tzigane pentru vioară şi orchestră* de Maurice Ravel, în interpretarea Dianei

CONSILIUL JUDEȚEAN BACĂU FILARMONICA "MIHAIL JORA" BACĂU
MUZEUL NAȚIONAL "GEORGE ENESCU"-
Secția „Dumitru și Alice Rosetti Tescanu - George Enescu", TESCANI

FESTIVALUL INTERNAȚIONAL "ENESCU-ORFEUL MOLDAV"

Ediția a XLIII-a

JOI, 1 SEPTEMBRIE 2022, ORA 18,30, SALA ATENEU, BACĂU
Concert simfonic
Orchestra Filarmonicii "Mihail Jora"
DIRIJOR,
VALENTIN DONI
Solist,
DIANA MOȘ - vioară
În program, lucrări de:
George Enescu, Maurice Ravel, Valentin Doni

VINERI, 2 SEPTEMBRIE 2022, ORA 17.00, TESCANI
Recital cameral
susținut de:
NATALIA PANCEC - vioară
ADRIANA TOACSEN - pian
În program, lucrări de:
Eugène Ysaÿe, George Enescu, Claude Debussy, Béla Bartók

SÂMBĂTĂ, 3 SEPTEMBRIE 2022, ORA 17.00, TESCANI
Recital cameral
Omagiu muzicii românești
BIANCA MANOLEANU - soprană
REMUS MANOLEANU - pian
În program, lucrări de:
Theodor Grigoriu, Valentin Timaru, Dan Dediu, Dan Voiculescu, Andrei Tănăsescu, Felicia Donceanu, Dan Buciu, Dan Bălan, Liviu Dănceanu, Adrian Pop, George Enescu

Moş, rector a Universității de Muzică din Bucureşti şi *Ceasul*, lucrare compusă de Valentin Doni.

Vineri, 2 septembrie, violonista Natalia Pancec Colotelo, acompaniată de Adriana Toacsen Ponta, ne-au delectat, la Tescani, cu: *Sonata pentru vioară şi pian* de Claude Debussy, *Pavana* din *Suita nr. 2 pentru pian*, *Mica suită pentru vioară şi pian* de Mihail Jora, *Sonata nr. 3 pentru vioară solo* de Eugène Ysaÿe, *Impromptu concertant pentru vioară şi pian* de George Enescu şi Béla Bartók – *6 Dansuri româneşti pentru vioară şi pian*.

Finalul Festivalului afost loc sâmbătă, 3 septembrie, la Tescani, cu recitalul cameral realizat de soprana Bianca Manoleanu şi pianistul Remus Manoleanu. A fost un omagiu muzicii româneşti: *Clipa Genezei* (versuri Ion

Remus şi Bianca Manoleanu

Barbu), *Înțeleptul şi poezia* (versuri Omar Khayyam) de Theodor Grigoriu, *Octombrie* şi *Baladă* (Ana Blandiana) a lui Valentin Timaru, *Iadul pe pământ* (versuri Ionuț Bogdan Ştefănescu) şi *Chor des Engel* (versuri Johann Wolfgang von Goethe) de Dan Dediu. Prima audiție absolută la *Tu crezi că eşti tu?* (versuri Ana Tănăsescu) de Andrei Tănăsescu, *Strigăt* (versuri Cornelius Greissing) a Feliciei Donceanu, *Trei romanțe* (versuri Ion Minulescu) ale lui Dan Bălan, *Viziune* de Adrian Pop, cu versurile lui Minulescu, *Zoongs* de Liviu Dănceanu. La final, *Morgengebet* pe versuri de Carmen Sylva, a lui George Enescu.

Pe Mihail Jora l-am cunoscut, dintru început, prin interpretările date de Ovidiu Bălan, în *Priveliştile moldoveneşti* op. 5, în *La piață, Când strugurii se coc*, dar, mai ales cu lucrarea care m-a fascinat, *Întoarcerea din adâncuri*.

Valentin Doni

Tălmăcite şi ticluite în pasul expresivității lor aparte cu susur de Tazlău, surprinse mereu în specificitatea cântecului popular…

Un regal muzical, cu bijuterii admirate de public, interpretate cu multă dăruire, pricepere şi emoție. Să nu uităm cuvintele lui Enescu: „Muzica este o putere spirituală în stare să lege toți oamenii între ei".

Ozana KALMUSKI-ZAREA

UNIVERSITATEA NAȚIONALĂ DE MUZICĂ BUCUREȘTI · KITHARALOGOS · THE GUITAR LAB · UCMR · cimRO

Câştigătorii Concursului Național de Compoziție "Ștefan Niculescu", ediția 2022

sub egida proiectului **The Guitar Lab**

Marele Premiu "Ștefan Niculescu" acordat de UCMR:
Oana-Maria Vardianu (anul II, UNMB)
– **"Perpetuum impromptu"**

Premiul I:
Andrei Petrache (Master anul I, UNMB)
– **"Encounter"**

Premiul II:
Toma Verly (Master anul I, UNMB)
– **"Punguța cu doi bani"**

Premiul III:
Andreea Petrescu (anul III, UNMB)
– **"The Empire of Lights"**

Mențiune:
Vlad-Cristian Ghinea (Master anul I, UNMB, Muzicologie)
– **"Three Meditations on Lorca"**

Preşedintele juriului:
Dan Dediu

Membrii juriului:
Gabriel Almaşi
Cristian Lolea
Liviu Marinescu

Preşedintele Asociației Culturale Kitharalogos:
Costin Soare

Administrația Fondului Cultural Național

„Opera in Your Pocket" de la Bucureşti

Cât de originale sunt cele mai recente lucrări ale avangardei? Arta contemporană – iar acest lucru este valabil atât în Vest, cât şi în Est – a încetat de multă vreme să mai fie autonomă, devenind mai degrabă heteronomă, determinată din exterior, lucru pe care Adorno îl vedea ca fiind defectul operei de artă pure. Organele artistice individuale nu mai funcționează pentru ele însele, ci în funcție de asonanțe şi aderențe. Asta înseamnă că muzica, odinioară autonomă, este încărcată cu semnificații extra-muzicale, cu mituri, mode şi mitologii.

Perspectiva recent descoperită în cadrul „Opera in your pocket" de la Bucureşti, o manifestare unică, inteligent concepută şi exemplar repetată, a relevat tocmai acest fapt, ba chiar mai mult decât atât, ideea că Noua Muzică din Europa Centrală diferă de cea din Europa de Est prin faptul că în Europa Centrală amețitoarea „filosofie a trecut la artişti", după cum prezicea Hugo Ball în „Zbor în afara timpului", în timp ce Europa de Est atribuie arta nouă şi

Alina Bosovici, Ştefania Chiţulescu, Bianca Timaru, Iustinian Zetea

complet avangardistă unui concept de frumusețe „pe propria piele" sau, aşa cum îi spun cercetătorii creierului, unei nevoi de „wellformedness", eufonie şi plăcere muzicală prin jocul virtuoz al tonurilor. În țările din Europa Centrală, Noua Muzică se află încă în căutarea nemaiauzitului care trebuie inventat, motiv pentru care preferă să rămână în incinta ermetic circumscriselor „Zile ale Muzicii Noi".

Intenția organizatorilor proiectului bucureştean mai sus amintit - Goethe Institut, pe de o parte, reprezentat de curatorul Robert Lehmeier, şi Universitatea din Bucureşti, pe de cealaltă, prin libretistul Theo Herghelegiu, scenograful Adrian Damian şi în special prin compozitorul Dan Dediu, profesorul unuia dintre compozitorii celebrați - a fost, după cum anunță pliantul de prezentare, să faciliteze „experiența nemijlocită a teatrului muzical", adică să nu opună adevărul avangardist frumosului şi imediatului muzical.

Succesul acestui concept a fost dovedit de sala plină, de spectacolul ale căror bilete s-au vândut în totalitate şi la a doua reprezentație şi de un public care s-a lăsat purtat de ceea ce i s-a oferit, aplaudând entuziast. Actualitatea celor trei materiale scenice - trei opere scurte, fiecare cu o durată de 30 de minute - au fost unul dintre motivele interesului crescut al publicului şi a tensiunii induse dramaturgic: în prima operă de cameră intitulată „E vina ta" (libret: Mara Căruțaşu, muzica: Simona Strungaru, care şi-a şi dirijat

Simona Strungaru, Ansamblul SonoMania

lucrarea) este vorba despre o crimă petrecută în 2019, în „Bani, bani, bani" (libret: Gabriel Corneanu, muzica: DanDe Popescu), despre o moştenire, iar în „Supa primordială" (libret: Ruxandra Simion, muzica: Sebastian Androne-Nakanishi, care a colaborat şi la scrierea textului), despre o criză matrimonială între o climatologă şi un compozitor. Celălalt motiv, mult mai important, a fost însă calitatea muzicii, o sinteză unică din punct de vedere artistic a virtuozității vocale şi instrumentale, a fluenței dansului - şi a agilității mişcării şi, mai presus de toate, a actualității şi modernității, variind de la măsura lirică în trei timpi la tot soiul de salturi acrobatice în maniere instrumentale exuberante. Un minunat eclectism propus de nişte muzicieni care îşi stăpânesc meseria ca nişte prestidigitatori şi dansatori pe sârmă. Totul, repetat cu măiestrie şi dirijat eficient de tânăra compozitoare şi dirijoare Simona Strungaru, care nu a făcut doar să bată metrii variabili, ci, după cum i se putea citi pe buze, a şi articulat toate textele împreună cu artiştii.

A fost seară minunată de operă cu cealaltă muzică contemporană, care sună atât de expresiv şi de explicit, uneori chiar atât de intruziv, încât nu poți rezista spontaneității sale. Motivul pentru care aceasta este atât de autentică şi atrăgătoare este, probabil, pentru că dă glas

Andreea Novac, Iustinian Zetea

ideii după care şi-a făcut-o motto Heinrich Neuhaus atunci când a scris fraza lui Pasternak în cartea sa despre „Arta de a cânta la pian": „Auzul este un organ al sufletului".

Hubert STUPPNER

Concert la Castelul Peleş

Sâmbătă, 17 septembrie 2022, la Sinaia, au avut loc expoziția şi concertul cameral prilejuite de evenimentul „Sunetul uitat al unui secol recreat de Karina Şabac". Proiectul este unul amplu, dedicat sărbătoririi centenarului încoronării Regelui Ferdinand I şi a Reginei Maria la Alba-Iulia şi cuprinde, pe lângă manifestările artistice amintite, un album cu partituri rare pentru pian dedicate de-a lungul timpului Familiei Regale a României şi un CD cu înregistrări ale unor lucrări în primă audiție, realizate la Viena pe un pian Streicher 1870 şi la Bucureşti pe un Steinway Spirio 2018.

Precedat de o expoziție cu litografii din secolele XIX şi XX la Palatul Pelişor, recitalul cameral a avut loc în Sala Mare

Raluca Stratulat, Karina Şabac, Karina Uță, Maria-Izabela Ghercu

de Concerte a Palatului Peleş, de la orele 17:00, şi le-a avut ca protagoniste pe inițiatoarea proiectului, pianista Karina Şabac, precum şi trio-ul format din Raluca Stratulat (vioară), Maria-Izabela Ghergu (violoncel) şi Karina Uță (pian).

La începutul evenimentului, Narcis Dorin Ion, în prezent manager al Muzeului Peleş, a familiarizat publicul cu contextul istoric, amintind pasiunea pentru muzică a reginelor României, precum şi legătura specială pe care Familia Regală a avut-o cu marii muzicieni ai secolului trecut. Karina Şabac este cea care ne-a adâncit în atmosfera specifică de salon, fascinând printr-o evocare emoționantă despre premisele şi structura proiectului, despre lucrările din program, compozitori şi legătura acestora cu regalitatea. Prima parte a recitalului a cuprins piese pentru pian solo ale unor compozitori precum Carl Filtsch, Eduard Wachmann, Ludovic Wiest, Gheorghe N. Ochi-Albi, Alfred Alessandrescu sau Iosif Ivanovici. Partea a doua a fost dedicată unor lucrări de Alexandru Flechtenmacher, Jassy Andreescu, Gregori Ventura sau Johann Strauss-Fiul, în aranjamente pentru duo şi trio realizate de tânărul compozitor Andrei Petrache.

Karina Şabac a mângâiat clapele pianului cu tandrețe şi grație, stăpânindu-le măiestrit atunci când lucrările au impus o execuție mai incisivă. Etosul pieselor a fost bine documentat, acest aspect reflectându-se în interpretarea adaptată fiecărei bucăți muzicale în parte, fie că a fost vorba despre mazurcă sau gavotă, fie despre doină – un gen mai puțin obişnuit pentru un instrument caracterizat de precizie, aşa cum este pianul. Acordurile din străbuni ale *Doinei* compuse de Ludovic Wiest au răsunat tainic, pianista reuşind să creeze un moment emoționant. În ceea ce priveşte tehnica instrumentală, Karina Şabac a alternat execuția legată cu cea detaşată, s-a jucat cu nuanțele şi a împletit armonios toate registrele pianului, realizând treceri line între secțiunile contrastante. Pentru a nu perturba atmosfera creată, solista a propus spectatorilor să nu aplaude decât la final.

Ambianța de poveste a fost susținută în partea a doua de lucrările camerale pentru duo şi trio în interpretarea violonistei Raluca Stratulat, a violoncelistei Maria-Izabela Ghergu şi a pianistei Karina Uță, aceasta din urmă menținând o feerie evocatoare prin cascadele ostinate ale primei lucrări – *Visiune* de Gregori Ventura. Glasul viorii a căpătat valențe strălucitoare prin firul liric din *Trei lieduri op. 5* de Ignaz Friedman, în aranjament pentru duo, precum şi în lucrarea *Mirele României* de Alexandru Flechtenmacher – piesă dedicată Regelui Carol I – unde s-a contopit perfect cu căldura sunetului violoncelului.

Concertul s-a încheiat cu valsul *Sinnen und Minnen* de Johann Strauss-fiul, la interpretarea căruia s-a alăturat şi pianista Karina Şabac. Atmosfera specific vieneză a sălăşluit pentru câteva minute la Palatul Peleş, cu vivacitate şi grație, amintind încă o dată de recepțiile de odinioară şi de legătura strânsă dintre muzică şi regalitate.

Pianista Karina Şabac a reuşit cu siguranță să readucă la viață sunetul uitat al secolului trecut şi să creeze nostalgie în sufletele ascultătorilor. Recitalul a fost transmis live pe canalul de YouTube al Universității Naționale de Muzică din Bucureşti – Studio Spectacole UNMB. De asemenea, expoziția litografiilor poate fi vizitată până pe 1 ianuarie 2023 în incinta Palatului Pelişor.

Teodora CONSTANTINESCU

Liturghia solemnă pentru cor mixt de Sabin Drăgoi

Praznicul Sfântului Ierarh Martir Antim Ivireanul, fost episcop al Râmnicului, cărturar care a slujit cu devotament slova scrisă românească, a prilejuit un select concert-omagiu (27 septembrie a.c.), susținut de Corul „Euphonia" al Filarmonicii „Ion Dumitrescu" din Râmnicu Vâlcea, sub bagheta maestrului Marian Cristi Stroe. Rod al cercetării dirijorului vâlcean, deopotrivă un acribios muzicolog, care a reconstituit partitura *Liturghiei solemne (în stil vechi) în Fa major* pentru cor mixt de Sabin Drăgoi în urma recuperării ştimelor (opusul a fost interpretat în primă audiție la Timişoara în 1937), publicului meloman din Râmnicu Vâlcea i-a fost dăruit, în premieră, prețiosul opus, reprezentativ pentru muzica liturgică românească. Cu o gestică parcimo-nioasă, dar expresivă, precisă şi plastică, dirijorul vâlcean a

Corul „Euphonia"

reuşit să redea parfumul şi specificul ecleziastic ortodox, construind cu performantul său ansamblu sonorități de o opulentă şi rafinată varietate dinamică.

Invitați de onoare la celebrarea fostului ierarh: Alina Pârvulescu, secretar general al Asociației Naționale Corale din România, Nicolae-Florin Şincari, dirijorul Corului „Doina Banatului" al Parohiei Ortodoxe Române Timişoara-Iosefin, şi subsemnatul, membru al UCMR. După concert a fost prezentat volumul *Eternul feminin. Particularități stilistice în creația vocală a lui Nicolae Coman*, semnat de Constantin-T. Stan, cu un cuvânt-înainte de Valentina Sandu-Dediu, lansat în 2019, în aula UCMR, cu prilejul celei de-a XXIX-a ediții a Săptămânii Internaționale a Muzicii Noi.

Un inedit proiect coral la Lugoj

Un eveniment inedit (29 septembrie a.c.) a înnobilat viața culturală lugojeană: concertul corurilor de copii ale Academiei de Arte „Lugoj Clasic", proiect (finanțat din bugetul municipiului Lugoj) inițiat de mezzosoprana Aura Twarowska şi pus în practică de Claudia Crețiu, o maestră a artei dirijorale formată la şcoala „Madrigalului" sub îndrumarea maestrului Marin Constantin. Publicul meloman lugojean, receptiv şi entuziast, a trăit revelația unui concert de

Corul Academiei de Arte "Lugoj Clasic"

excepție, susținut de două coruri alcătuite pe criterii de vârstă: preşcolari (a fost prezentă şi o fetiță care nu împlinise trei ani!) şi elevi din ciclul primar, iar în cealaltă corală, şcolari gimnaziali şi liceali. În contextul unui evident regres al muzicii corale (pe fondul unei curricule gimnaziale din care a fost eliminat, cu ani în urmă, ansamblul coral ca disciplină), concertul a exprimat potențialul artistic al unei generații căreia i se pot deschide promițătoare perspective.

Programul, conceput şi structurat într-o manieră cu virtuți regizorale, precedat de un prolog în care ansamblul micilor corişti şi-a făcut apariția pe scena Sălii de Marmură a Universității Europene „Drăgan" în acordurile unui antrenant dialog muzical cu mezzosoprana lugojeană, a cuprins secvențe din coloanele sonore ale unor filme (*The Sound of Music*, *The Rain Song*), dar şi antrenante sonorități de tango (*Libertango* de Astor Piazzolla). Dincolo de surprinzătoarea omogenitate timbrală, expresivitatea interpretării şi acuratețea intonațională, am sesizat preocuparea pentru gestică, ingenuu limbaj al trupului, ce a însoțit adecvat expresia sonoră. Intervențiile solistice ale Aurei Twarowska, acompaniamentele susținute de pianistul Eusebiu-Thomas Florea şi trompetistul Fabio Milazzo au avut darul să sublimeze o atmosferă complexă şi elevată, răsplătită cu ovații. Am trăit sentimentul plenar al unui nou început în viața corală locală, un impuls atât de necesar pentru revitalizarea vechilor tradiții în oraşul muzicii, cetatea lui Ioan Vidu.

Ne-am reamintit, cu acest prilej, de diligențele lui Vidu în fruntea vechii Reuniuni Române de Cântări şi Muzică, cea mai veche corală urbană românească, şi cursurile de muzică vocală, destinate dirijorilor de cor. La inițiativa Protoprezbiteratului Ortodox Român din Lugoj, sub directa oblăduire a protoiereului George Popovici (personalitate cu mare deschidere culturală, publicist şi istoric, membru corespondent al Academiei Române), au fost organizate, între 1893 şi 1912, cursuri de muzică vocală (cunoscute în epocă şi sub numele de „cursuri de muzică şi note"), adresate dirijorilor de cor din mediul rural (țărani şi învățători), dar şi tinerilor şcolari cu domiciliul în satele bănățene şi ardelene. Cursanții instruiți de Ioan Vidu trebuiau să asimileze noțiuni teoretice elementare, dar şi practice, inclusiv însuşirea sau perfecționarea cântului instrumental, la vioară, flaut sau armoniu.

Proiectul *Case de muzicieni* a poposit la Timişoara

„Case de muzicieni Timiş", un inedit şi generos proiect (finanțat de municipiul Timişoara prin Centrul de Proiecte) inițiat de Asociația „Opus", manageriat de Monica Isăcescu-Lup, realizator de emisiuni la Radio România Muzical, a fost lansat, vineri, 30 septembrie a.c., în foaierul Operei Naționale Române din Timişoara, în primul antract al spectacolului cu *Nunta lui Figaro*. Autorii proiectului şi-au propus identificarea şi descrierea arhitecturală a unor case de muzicieni (arhitectura era privită de Goethe ca o muzică înghețată!), dar şi a unor imobile şi săli de concerte pe scenele cărora nume importante ale artei interpretative au evoluat de-a lungul timpului: Franz Liszt (1846), Johannes Brahms şi Joseph Joachim (1879), Pablo Casals (1912), George Enescu (1921-1943), Béla Bartók (1906-1936). Sâmbătă, 1 octombrie 2022, în Sala Barocă a Muzeului Național de Artă Timişoara, am participat, alături de colegii din echipa proiectului (dr. Monica Isăcescu-Lup, arh. Maja Bâldea şi arh. Gabriela Pascu-Domokos), la un recital prin care s-a dorit reconstituirea concertelor şi a repertoriilor susținute de Franz Liszt, Joseph Joachim şi Johannes Brahms pe scena Sălii Baroce din Timişoara. Protagonişti: pianistul Mihai Ritivoiu, laureat al Concursului „George Enescu" în 2011 (Franz Liszt: *Rapsodia ungară nr. 15*, *Marşul Rákóczi* şi *Reminiscences de Norma*), pianista Adriana Toacsen, profesoară la Universitatea Națională de Muzică Bucureşti (Franz Schubert: *Două Scherzouri D. 953*), violonista Natalia Pancec, şef de partidă în Orchestra Filarmonicii „George Enescu" din

Monica Isăcescu, Gabriela Pascu-Domokos, Natalia Pancec, Adriana Toacsen, Mihai Ritivoiu, Maja Bâldea, Constantin-T. Stan

Capitală (Camille Saint-Saëns: *Introducere şi Rondo capriccioso*; Ludwig van Beethoven: *Sonata nr. 8 în Sol major pentru pian şi vioară*). O seară excepțională cu interpreți cu impresionante cărți de vizită în comuniune cu un numeros şi select public.

Constantin-T. STAN

Tavi al nostru

Este dificil de închipuit un mai dăruit propovăduitor al presei muzicale, al spectacolului şi al artiştilor muzicieni aparţinând cu deosebire genurilor *pop*, *rock*, *folk*, *jazz*, dar şi *romanţă* decât **Octavian Ursulescu** care, ajuns în leatul de graţie 2022 la vârsta senectuţii, a acumulat în noian al anilor, trei sferturi de veac! De altfel, dragostea pentru arta sunetelor a constituit o constantă a familiei, căci fratele său, regretatul Florin Silviu Ursulescu a fost la rându-i un înfocat promotor al rockului şi al folkului autohton & internaţional.

Venit pe această lume în satul Câmpu Cetăţii din comuna Eremitu a judeţului Mureş acum şaptezecişicinci de veri (la 17 iulie 1947), Tavi – aşa cum este apelat de cei apropiaţi lui Octavian Ursulescu – a debutat în presă încă din vremea liceului, scriind fervent la publicaţiile „Scânteia tineretului", „Amfiteatru", „Magazin". Din 1968 a semnat materiale la prestigiosul săptămânal „Contemporanul". Deşi a urmat studii politehnice la Facultatea de Electrotehnică din

Bucureşti, tânărul a optat pentru activitatea în presa scrisă, la radio şi televiziune. În cele mai bine de cinci decenii de carieră culturală, harnicul, pasionatul Octavian Ursulescu a plăsmuit mii de recenzii, cronici, eseuri, emisiuni radio-TV şi a susţinut un număr record de prezentări de evenimente festivaliere, concerte, spectacole – câte să fi fost, cine să le numere?

În spaţiul tipografic de faţă, zgârcit întru creionarea unui portret circumstanţiat, ne vom permite să consemnăm doar esenţialul. Astfel, îndeletnicirea ce i-a conferit extinsa popularitate cucerită în timp, a fost aceea de moderator & MC (master of ceremony) – întotdeauna bine pregătit, fluent, charismatic – a zeci de ediţii ale Festivalurilor de muzică uşoară de la Mamaia şi ale celor de la Amara, ale Festivalurilor de jazz de la Sibiu, ale Festivalurilor „Melodii" din Bucureşti şi ale altora asemenea, la TVR ale Festivalurilor cântecului de dragoste, ale Clubului sentimental din contextul Festivalului Internaţional „Cerbul de aur". Să menţionăm că Octavian Ursulescu a organizat cu decenii în urmă cel dintâi Festival naţional de folk, în cadrul căruia s-a lansat Mircea Vintilă. Cu fonduri personale s-a deplasat şi a participat la numeroase festivaluri internaţionale, printre care cele de la Praga, Varşovia, Weimar, Berlinul de Est, Poznan, Ostrava, Gottwaldow, Sopot, Decin, Bratislava, după 1989 Sanremo, Haga, Nürnberg.

Scena de spectacol fiind *a doua sa casă*, definitorii pentru meritata lui reputaţie s-au vădit a fi sutele de promovări pe podium de concert ale celor mai pregnanţi artişti pop rock şi cele mai reliefate formaţii autohtone, dar şi ale unor celebre vedete internaţionale invitate la noi precum Julio Iglesias, Jose Feliciano, Suzi Quatro, Al Bano şi Romina Power, Sandra, Toto Cutugno, Goombay Dance Band, Gibson Brothers, Middle of the Road, Eruption, Precious Wilson, Samantha Fox, Boney M., Saragossa Band, Mauro, Omega, Locomotiv GT, Bob Geldof & Boomtown Rats, Alla Pugaciova, Vasil Naidenov ş. a.

Debutul pe micul ecran s-a petrecut în emisiunea „Tele-Top" continuată de Tavi Ursulescu ca expozant al celor numite „Şlagăre în devenire", „Meridianele cântecului", „Steaua fără nume", diverse emisiuni de varietăţi, iar ulterior anului 1990 „Top TV", „Portret în oglindă", „Pop Rock Story". Tavi s-a relevat deopotrivă ca prezentator al principalelor concursuri de frumuseţe în areal mioritic – „Miss România", „Top Model România", „Miss Peace International", „Miss Litoral", precum şi la Chişinău – „Miss Moldova", „Top Model Moldova". Specializat în dans sportiv, a promovat marcante competiţii în acest domeniu.

A debutat la Radio în anul 1969 în emisiunea „Metronom" a lui Cornel Chiriac, apoi realizarea şi prezentarea unora dintre cele mai acreditate producţiuni pe lungimi de unde în eter – între care „Radiorecording", „De la 1 la 5", „Estrada duminicală"; iar în perioada de după revoluţie – rubrica „Noaptea şlagărului românesc" şi o emisiune nocturnă.

De majoră semnificaţie este şi asiduitatea ieşită din comun cu care s-a distins în profesia de publicist, sub autograful său fiind incluse nenumărate cronici muzicale, portrete, relatări, comentarii în ziarele / revistele „Libertatea", „Tineretul liber", „Azi", „Flacăra", „Cinema", „Muzica", „Actualitatea muzicală", „Melos", „România literară", „Tribuna", „Ramuri", „Astra", „Tomis", „Femeia", „Ecran Magazin", „Dobrogea nouă", „Litoral", „Dialog", „Universul timpului liber", „Vacanţe în România" „Doina", „Neuer Weg", „Ifjumunkas", „Joborat", „Ultima oră", „Liceenii", „Cronica Română" etc.

Un apreciabil compartiment al activităţii sale îl reprezintă colaborările permanente – însemnând multe materiale laudative despre jazzul românesc – în faimoasele reviste „Billboard" (SUA), „Jazz Journal International", „Music Week" (Marea Britanie), „Musica e Dischi" (Italia), „Melodie" (Cehoslovacia) şi „Jazz Forum" editată în Polonia din 1964 în limbile poloneză, engleză, germană, distribuită în 103 ţări! În particular fie spus, recunosc că prietenul Tavi mi-a împrumutat cu mulţi ani în urmă mai multe discuri de vinyl aduse de el de la Festivalurile de jazz din străinătate la care a luat parte şi la care a recomandat cu multă căldură valoroşi muzicieni ai noştri de gen; discuri Supraphon, Panton, Amiga pe care nici până în ziua de azi nu i le-am returnat... Apropo de discuri, nu uităm a menţiona fructuoasa lui conlucrare cu Casa Electrecord, îngrijind şi semnând note de copertă la întreaga serie Phoenix, la LP-urile antologiei „Formaţii de muzică pop româneşti" şi la alte albume cu înregistrări realizate de Aurelian Andreescu, Progresiv TM, Marina Voica, Mircea Florian, Marcela Saftiuc, Cornel Constantiniu, Frank Sinatra, Iva Zanicchi etc.

Membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România, Octavian Ursulescu continuă din 1990 a funcționa ca redactor al revistei „Actualitatea Muzicală” editată de UCMR.

Încheiem acest succint portret cu sens aniversar, adnotând informații mai puțin cunoscute din tinerețea protagonistului: într-adevăr, cine ştie că junele Octavian Ursulescu a fost campion național la baschet-juniori, laureat al Olimpiadelor naționale de matematică (unde a dobândit Premiul II), de fizică şi de limba română, multi-medaliat la Jocurile sportive mondiale ale mass media (Belgia, Grecia, Canada, Turcia)?

Contrar dictonului „Jazz longa, vita brevis”, să îți urăm, dragă Tavi, sănătate şi existență îndelungată!!!

Florian LUNGU

Ilarion Ionescu-Galați – 85

A dirija este un talent special, spunea Ilarion Ionescu-Galați, deoarece trebuie să ai instinct de conducător, să cunoşti aparatul orchestral aşa cum un chirurg trebuie să cunoască anatomia corpului uman. Muzicianul a împlinit în

17 septembrie vârsta de 85 de ani. S-a născut la Iaşi şi a văzut pentru prima dată un dirijor la vârsta de 5 ani, la operă. I-a spus tatălui său, un foarte bun muzician amator, că asta îşi doreşte să fie: dirijor.

Ilarion Ionescu-Galați a studiat vioara la Conservatorul din Bucureşti şi este câştigător al Concursului Internațional „George Enescu”. După absolvirea Conservatorului, a fost violonist în cadrul Filarmonicii „George Enescu” şi a susținut numeroase concerte în România şi peste hotare ca solist. A urmat în paralel cursuri de dirijat cu Emanuel Elenescu şi Mircea Basarab şi a obținut o bursă din partea Guvernului francez pentru a studia la École Normale Supérieure de Musique din Paris, unde s-a pregătit timp de trei ani cu Charles Munch şi Pierre Dervaux. În anul în care a absolvit studiile la Paris, în 1958, a devenit dirijor al Filarmonicii din Braşov şi, în peste 30 de ani de lucru cu această orchestră, a avut un rol definitoriu în evoluția ansamblului. În 1970 a fost bursier al Departamentului de Stat American şi s-a perfecționat în arta dirijatului la New York cu Leopold Stokowski şi la Institutul Curtis din Philadelphia cu Eugene Ormandy. Ilarion Ionescu-Galați a fost şi director al Filarmonicii din Braşov, precum şi director şi dirijor permanent al Orchestrei Filarmonicii din Istanbul, dirijor permanent al Orchestrei din Ankara şi al Orchestrelor Simfonice Gävle şi Uppsala din Suedia, iar în 1970 a fondat Festivalul de Muzică de Cameră de la Braşov. A susținut turnee în Europa, Statele Unite şi Asia şi a colaborat cu solişti de renume ai vieții muzicale internaționale.

Ilarion Ionescu-Galați este recunoscut pentru exigența şi autoritatea sa, pentru disciplina pe care o impune, dar şi pentru umorul său. Un model important pentru el a fost George Georgescu, de la care a învățat că orchestra este „singurul instrument cu suflet“, un instrument pe care Ilarion Ionescu-Galați l-a mânuit cu măiestrie, fermitate şi dăruire, fascinând prin personalitatea şi arta sa publicul şi muzicienii cu care a colaborat de-a lungul importantei sale cariere în România şi peste hotare. Îi urăm maestrului Ilarion-Ionescu Galați la mulți ani!

Dan Mihai Goia – 70

Dan Mihai Goia, dirijorul asociat frecvent de public cu activitatea Corului Academic Radio, pe care l-a condus în perioada 2000-2015, a împlinit în luna august vârsta de 70 de ani. Născut la Cluj-Napoca, Dan Mihai Goia a început studiile muzicale la Iaşi, continuând la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti, unde i-a avut ca mentori pe Marin Constantin şi Petre Crăciun. În perioada 1971-1995 a fost membru al Corului Național de Cameră Madrigal, apoi director general, director adjunct şi dirijor secund al ansamblului. A condus de asemenea Corala Bărbătească “Te Deum Laudamus” (între 1997-2009) şi a fost profesor la Universitatea Națională de Muzică din Bucureşti (1990-2003).

Dan Mihai Goia este membru al Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi a primit de-a lungul carierei numeroase premii şi distincții, dintre

care amintim Premiul pentru interpretare dirijoral-corală al UCMR, diploma *Madrigalist de Onoare*, distincția *Madrigalist Ilustru* din partea Fundației Madrigal – Marin Constantin, *Crucea Patriarhală*, Medalia comemorativă *Ioan Paul al II-lea* – Città del Vaticano, Medaliile jubiliare *Madrigal XXX* şi *Una vita per l'arte*, Premiul *Magnum* al Fundației Mihail Jora, Ordinul *Sfinții Martiri Brâncoveni*, Ordinul *Meritul Cultural*, oferit de Preşedintele României.

Numeroasele concerte susţinute la conducerea Corului Academic Radio şi Coralei Te Deum Laudamus rămân în memoria celor ce le-au ascultat, iar munca sa neobosită este cu siguranţă un model de profesionalism şi dăruire pentru public şi colegii muzicieni. Personal, aş descrie fiecare ocazie în care l-am întâlnit pe scenă sau în culise prin zâmbetul său cald şi privirea pătrunzătoare, izvorâte dintr-un trup şi suflet ce respiră muzică. În 2015, la vârsta de 63 de ani, Dan Mihai Goia a anunţat că se retrage din viaţa de concert: *A venit momentul să mă bucur de linişte, să mă bucur de soare, să mă bucur de natură. Nu am avut timp să mă uit la firul de iarbă şi la flori, nu am avut timp să mă uit la seninătatea cerului sau la nori. Vreau să mă bucur de toate acestea din plin şi, când Dumnezeu va spune: „Ţi-ai îndeplinit şi menirea pentru vârsta a treia, poţi să vii cu inima deschisă…" o să fac bineînţeles un cor într-o altă dimensiune a existenţei, cea de după moarte.* (extras din interviul acordat Sorinei Goia pentru Radio România Cultural). Muzicianul menţiona atunci că doreşte să dedice timp compoziţiei, o altă latură importantă a personalităţii sale artistice – a scris peste 40 de lucrări corale, un balet, muzică religioasă. Printre înregistrările recente realizate de Dan Mihai Goia şi Corul Academic Radio apărute la Editura Casa Radio se numără CD-urile „Mare minune" (colinde tradiţionale româneşti), *Vecerniile op. 37* de Serghei Rahmaninov şi dublul CD intitulat *„Oremus" – Trei secole de muzică sacră*, pe care vă recomand cu căldură să le ascultaţi.

Andreea KISELEFF

Ovidiu Bălan – 80

Joi, 22 septembrie, orele 19.00, maestrul Ovidiu Bălan deschidea, la Catedrala Catolică "Sfinţii Petru şi Pavel" a 66-a stagiune muzicală a Filarmonicii "Mihail Jora" din Bacău! Solistul, Alexandre Catău, a început studiile muzicale la Colegiul Naţional de Artă din Bacău, a studiat orga la Academia de Muzică "Gheorghe Dima" Cluj, la Conservatoire de Versailles şi la Conservatoire National de Région de Saint-Maur şi face o frumoasă figură, fiind organist titular la biserica Saint François de Sales din Paris. El a interpretat *Concertul nr. 2 pentru orgă şi orchestră în sol minor op. 177* de Josef Gabriel Rheinberger. Compozitor prolific, Rheinberger compune muzică sacră: Misse, Stabat Mater, Requiem, Offertorii, 19 Sonate pentru orgă, 2 concerte pentru orgă, lucrări profane, precum: *Sonatele pentru pian, pentru vioară* şi 2 *Simfonii*. Organist şi compozitor, un talentat muzician, s-a născut în 17 martie 1839 în Liechtenstein şi a trăit în Germania.

Este emblematică apariţia lui Alexandre Catău în deschidere de stagiune, deoarece Ovidiu Bălan a promovat, de-a lungul întregii sale cariere tinerele talente, a condus până nu demult concertele orchestrei în Festivalurile de tradiţie ale Filarmonicii "Mihail Jora: Enescu – Orfeul Moldav" şi "Zilele Muzicii Contemporane".

La Centenarul naşterii lui George Enescu, compozitor care a văzut lumina zilei în 19 august 1881 la Liveni – Dorohoi, Colegiul Criticilor Muzicali împreună cu dirijorul Ovidiu Bălan şi Orchestra băcăuană, au iniţiat Festivalul Moldav.

Mari reuşite: Integrala *Simfoniilor* de Ludwig van Beethoven (în 1979 primise Premiul Asociaţiei Criticilor de Artă pentru interpretarea *Simfoniei a IX-a* de Beethoven), Integrala *Simfoniilor* de Johannes Brahms, de Anton Bruckner etc., susţinerea a sute de concerte educative – ceea ce a deschis apetitul pentru muzică elevilor şi multor tineri din urbea bacoviană. Maestrului îi creşte inima de bucurie şi mulţumire când vede sala plină de copii dornici să asculte muzică, să afle care sunt instrumentele orchestrei. Publicul meloman i-a fost şi îi este fidel şi vine cu bucurie la concertele dirijate de domnia sa, să-l răsplătească cu admiraţie şi vii aplauze.

S-a luptat ca oamenii să aibă condiţiile necesare desfăşurării unei activităţi faste, de neegalat şi a reuşit în Bacău să aducă muzica în singura sală de concert construită după război, sala Ateneu, din str. Războieni nr. 22.

Este greu şi aproape imposibil să cuprinzi o viaţă de muzică într-o schiţă de portret artistic. De 50 de ani am fost, pe rând, discipol, apoi colegă cu acest om, al cărui destin s-a contopit cu cel al oraşului Bacău, deşi şanse ar fi existat pentru a se stabili oriunde în lume. "Am condus orchestre din SUA, Cuba, Franţa, Germania, Rusia, Polonia, Ungaria, dar cea mai dragă mi-a rămas orchestra din Bacău".

O. Kalmuski, Ovidiu Bălan

Ce ştiu este că Ovidiu Bălan a adus, cu răbdare, temeinic, orchestra băcăuană la ora maturităţii. În anul în care mă năşteam, Ovidiu Bălan debuta ca solist instrumentist. S-a născut la Corbiţa, în 11 august 1942, a învăţat dirijatul de la Iosif Conta, în 1970 a studiat cu Jean Fournet şi Marius Constant în cadrul Cursurilor Internaţionale din Şcoala din Hilversum, Olanda, în 1971 la şcoala de vară a Academiei de Muzică din Nisa, Franţa cu Fernand Quattrochi. Doi ani mai târziu, Ovidiu Bălan a fost invitat în SUA, unde s-a perfecţionat cu Eugene Ormandy la pupitrul Orchestrei Simfonice din Philadelphia, cu Sir Georg Solti la Orchestra Simfonică din Chicago, cu Zubin Mehta la Orchestra Simfonică din Los Angeles, cu Aldo Ceccato la Orchestra Simfonică din Detroit, cu Lorin Mazel la Orchestra Simfonică din Cleveland, cu Pierre Boulez la Orchestra Simfonică din New York şi cu Seiji Ozawa la Orchestra Simfonică din Boston. Ce magnific început şi şansă onorată pentru absolventul *summa cum laude* din 1968 al Conservatorului de Muzică "Ciprian Porumbescu" din Bucureşti, viitor prim-dirijor al Filarmonicii "Mihail Jora" din Bacău (din 1968), prim-dirijor al Orchestrei Simfonice a Filarmonicii din Ploieşti (din 1995), şi director muzical al Orchestrei Simfonice "Domenico Cimarosa" din Aversa, Italia (din 1996), pentru cel ce *a ales* să rămână şi astăzi, dirijor permanent şi director onorific al orchestrei băcăuane şi care socoate că mai mare pedeapsă pe care ar putea-o primi în viaţă ar fi ca cineva ori ceva să nu îl mai lase să dirijeze.

„Iubesc atât de mult muzica încât sunt capabil să dirijez timp de 12 ore fără a reclama nici cea mai mica urmă de oboseală. Am demonstrat-o când am dirijat continuu 12 ore 32 de tineri pianişti în cadrul Concursului Internaţional de pian «Citta di Cantu», oraş al cărui cetăţean de onoare am devenit în urma acestei performanţe. Pentru mine Filarmonica, orchestra şi cele nouă grupuri de cameră au însemnat mai mult decât familia; am dat ce am mai bun în mine, în concerte şi turnee, dar am şi primit recunoaşterea eforturilor mele”. Apreciat şi valorizat, în 1982 este decorat cu „Meritul Cultural” pentru activitatea artistică, primeşte Premiul „Maestru al Artelor” în Chişinău, Republica Moldova (1994), Premiul presei pentru cea mai bogată activitate artistică în Italia, în 2000, indemnizaţie de merit a UCIMIR, este desemnat cetăţean de onoare al municipiului şi judeţului.

Personalitate muzicală energică şi pasională, tenace şi ambiţios, Ovidiu Bălan este un exemplu că se poate! Mândră să-i fi fost în preajmă atâţia ani, ca discipol şi apoi, partener în concerte şi într-o echipă bine sudată când am reuşit să oferim stagiuni cu repertorii variate, diverse, unui public avid de muzică bună, cum este cel pe care l-a format în Bacău. La mulţi şi buni ani, *caro maestro*! Puteţi acum, în ceas de toamnă, să culegeţi roadele. Să priviţi cum ceea ce aţi sădit şi cultivat în grădina sonoră a Bacăului şi din locuri calde muzicii a rodit într-o coeziune de invidiat şi este pe masa îmbelşugată a iubitorilor de frumos.

Ovidiu Bălan este artizanul în Bacău a “Cursurilor Internaţionale de Dirijat”, dinpreună cu Robert Gutter şi Charles Gambetta din SUA, cursuri unde s-au perindat vreo 200 de muzicieni dornici să deprindă arta dirijorală, a îndrumat dirijori – să nu uităm câţiva dintre discipolii săi: pe Radu Postăvaru, Valentin Doni, Roberto Salvalaio, George Hariton şi mulţi alţii…

Ovidiu Bălan, a cărui ţară de adopţie este fără discuţie Italia, a clădit aici, graţie profesionalismului şi a dorinţei de a-şi demonstra calităţile artistice, un adevărat imperiu. În anul 2001 deschidea stagiunea muzicală la Gorizia, al cărei dirijor permanent este din 1995, unde participa, cu orchestra băcăuană la Concursul Internaţional de vioară Romanini, în Brescia.

Longevitatea artistică a maestrului Bălan mă face adesea să cred în iluzia nemuririi!

A făcut din orchestra Bacăului unul dintre cele mai performante ansambluri simfonice. Reţeta? Dăruire artistică, temperament ardent, comprehensiune a muzicii, intuiţie muzicală prin care dirijorul găseşte mereu exprimarea cea mai nimerită. În 2004 scriam despre cei 35 de ani de activitate artistică ai maestrului Ovidiu Bălan. Astăzi, în oglindă parcă, consemnez reuşitele celor 53 de ani muzicali ai săi!

Îi urez, să lase muzica să creeze acea “punte sublimă între sufletele oamenilor“.

Ozana KALMUSKI-ZAREA

Redescoperindu-l pe Radu Paladi

În urmă cu câteva luni, casa de discuri Capriccio a lansat un nou album de compozitor. De această dată au fost alese trei lucrări semnate de muzicianul român Radu Paladi, născut în Bucovina (pe atunci parte a României Mari, astăzi teritoriu ucrainean), a cărui tinereţe a fost marcată de război şi de teama constantă pe care această incertă stare de fapt o aduce cu ea.

Au fost realizate imprimări ale celor două concerte compuse în perioada de maturitate componistică: cel pentru pian (1989) şi cel pentru vioară (finalizat în 2002). A treia lucrare ce completează tabloul sonor este *Suita simfonică „Fluieraşul fermecat”*, care datează din anul 1954. Înregistrările au fost realizate în Germania, cu participarea Orchestrei Filarmonicii din Reutlingen (Baden-Württemberg), condusă de Eugene Tzigane – dirijor de origine japoneză cu o bogată activitate pe bătrânul continent.

Pentru *Concertul de pian în do major*, solist a fost Oliver Triendl, instrumentist prolific, semnatar al numeroase înregistrări în care abordează atât lucrări ale unor compozitori celebri cât şi lucrări mai puţin cunoscute, pe care caută să le pună în lumina melomanilor care îi sunt contemporani. În interpretarea de faţă Triendl a conturat un Paladi jucăuş – în ciuda contextului social încordat; sonorităţile sunt cu precădere armonice, de o consonanţă extinsă, destul de rar abordată de compozitorii secolului trecut, aflaţi într-o neîncetată căutare a unor noi teritorii sonore.

Concertul pentru vioară în mi minor a fost interpretat cu concursul violonistei germane Nina Karmon.

Această lucrare a făcut cunoscută o altă latură a compozitorului (şi poate chiar a omului) Radu Paladi: compus cu unsprezece ani înaintea trecerii în eternitate, concertul demonstrează o creştere considerabilă în dramatism. Se poate observa şi o preferinţă mai accentuată pentru sonorităţi disonante: chiar şi dacă discursurile armonice ajung la o oarecare rezolvare, tensiunea şi angoasa sunt neîndoios prezente. Finalul aduce, însă, o amprentă de joc naţional bucovinean suprapusă unor citate vivaldiene, procedeu observat la mai mulţi compozitori români care doreau – şi în continuare caută – includerea melosului autohton în repertoriul cult internaţional.

De altfel, în *Suita simfonică „Fluieraşul fermecat”* se creează tocmai acest sentiment eclectic prin suprapunerea mai multor sonorităţi ce pornesc de la cele clasice (în prima parte a suitei), specifice muzicii culte din vestul Europei, călătorind în estul balcanic (în partea treia) şi mergând apoi tocmai către Orientul Îndepărtat sau chiar către Americile secolului trecut (în părţile mediane), încheie periplul pe teritoriul de poveste pe care l-am asemănat ca atmosferă finalului la fel de divers alcătuit al *Şeherazadei*.

Prin alegerile acestor trei lucrări, Compact Discul dedicat compozitorului Radu Paladi devine o cartografie spirituală a ţării în care muzicianul şi-a creionat cariera. Spiritul autohton eclectic este sintetizat în acest conglomerat de stări, procedee componistice şi influenţe stilistice care, în esenţă, reprezintă diversitatea spiritului românesc.

Poate că această cartografie ne va îndemna să descoperim şi să redescoperim întreaga operă a lui Radu Paladi, dar şi să privim cu ochi mai blânzi multe dintre lucrările pe care compozitorii români le-au creat în cea de a doua parte a secolului trecut.

Norela-Liviana COSTEA

Mioara Bâscă

A fost un om "de idei": mereu cu un proiect nou de pus pe hârtie sau un nou demers în plan, toate în favoarea elevării vieţii şi culturii muzicale româneşti.

Un om, în aceeaşi măsură, "de acţiune": care, în calitate de consilier muzical la Radio România (Orchestra de Cameră Radio) a stimulat – timp de peste 25 de ani! – dinamica stagiunilor de înregistrări şi concerte radio. Creatoarea şi coordonatoarea a nu mai puţin de 15 festivaluri internaţionale sub pavilionul Radiodifuziunii

Române, dintre care: „Bach-250" (2000), cele cinci ediţii ale Festivalului Internaţional de Chitară (2003, 2005, 2007, 2009, 2011), „Haydn" (2001), „Schubertiada" (2003), „Mozart-250" (2005) sau „H&H - Händel & Haydn" (2008) s-au bucurat de un real succes, iar Festivalul Internaţional de Bandoneon şi Acordeon din 2010 a reprezentat primul şi singurul festival dedicat instrumentelor bandoneon şi acordeon din lume.

Absolventă a Conservatorului de Muzică „George Enescu" din Iaşi (1970-1974) şi apoi, a Facultăţii de istorie–filosofie din cadrul Universităţii „Babeş–Bolyai" din Cluj-Napoca (1974-1981), Mioara Bâscă avea, de fapt, un cuvânt ferm şi o personalitate incompatibilă cu delăsarea...

Încă de la începuturile sale profesionale s-a neliniştit cu privire la condiţia muzicii clasice în contemporaneitate şi a abordat – constant în articolele şi proiectele pe care le-a scris – problema educaţiei muzicale, străduindu-se să umple "golurile" cu propriul ei efort – de profesor de pian, corepetiţie şi estetică – în anii 1980 la Iaşi, de consilier la Ministerul Culturii – în anii 1990 şi de manager cultural şcolit la tot felul de Cursuri de Management în ţară şi străinătate – în anii 2000.

"Toată viaţa mi-a plăcut să învăţ şi să fac" – îmi declara, nu cu mult timp în urmă, întânindu-ne la sediul Uniunii Criticilor, Redactorilor şi Realizatorilor Muzicali din România (din care făcea parte) tot pentru un proiect. "Dacă detest ceva la breasla noastră este autosuficienţa..."

Dar, chiar şi atunci când superficialitatea şi delăsarea celor din jur au descumpănit-o, tot nu şi-a abandonat proiectele între judecăţi critice – şi atât. Ci şi-a păstrat cu obstinaţie determinarea de "a face", căutându-şi în permanenţă noi poziţii pentru a putea construi...

"A construi"... ca: reprezentanta României, membru fondator, membru în Comitetul Director (1997) şi, din 2002, vicepreşedinte al „Balkan Music Forum", aflat sub auspiciile UNESCO; sau, din 2017, ca manager de proiect al Festivalului Internaţional „Meridian" – organizat de Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor România (ediţiile 2017, 2018) şi al platformei culturale „Majura Music Projects" – pentru cea din urmă, organizând Festivalul Internaţional MAJURA de Duo pianistic şi Lied (2018) şi Concursul Internaţional de Duo „Suzana Szörenyi" (2017, 2019). Şi... "a reprezenta" România în juriile Concursurilor internaţionale: „Astor Piazzolla" (Italia, 2001 şi 2002) sau "Coral Niš "– Serbia 2002.

Deţinătoare a titlului de Doctor în Muzică – obţinut la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti, membră a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România şi a Secţiunii Naţionale Române a Societăţii Internaţionale de Muzică Contemporană, Mioara Bâscă rămâne însă pentru breasla noastră, înainte de orice altceva, un muzicolog ambiţios şi "un condei" respectat. Muzicianul care, atunci când a scris, a contribuit – revelator şi notabil!- la procesul de recuperare iniţiat. Iar dovada respectului de care s-a bucurat este covârşitoare prin premiul pe care Academia Română i l-a conferit în 2014: Premiul „Ciprian Porumbescu, pentru volumul „Metamorfoze succesive. Anatol Vieru – Creaţia de operă". Un premiu ce i-a confirmat şi răsplătit, cred, excelenţa... la cel mai înalt nivel...

Luminiţa ARVUNESCU

Rămas-bun, *Fantoma de la operă*!

Timp de 35 de ani musicalul *Fantoma de la operă* (*The Phantom of the Opera*) a avut enorm de multe reprezentaţii pe marile scene ale lumii, precum Australia, Brazilia, China, Germania, Italia, Marea Britanie, Rusia şi chiar şi în România, la Teatrul Naţional de Operetă şi Musical din Bucureşti.

Din motive care ţin de eficienţa business-ului, producătorii au decis să pună capăt acestei serii fantastice de spectacole – prima având loc la Teatrul Majestic din New York în 1988 – şi au anunţat că ultima reprezentaţie se va desfăşura în data de 18 februarie 2023, conform site-ului WhatsOnStage. După pandemie, numărul de spectatori a oscilat foarte mult şi aceasta este cauza pentru care „costurile săptămânale nu sunt acoperite suficient pentru a justifica preţurile ridicate de funcţionare.". De asemenea, odată cu redeschiderea teatrelor încasările au fost mult mai puţine în comparaţie cu alţi ani, astfel că cifrele pentru bugetul spectacolului au fost destul de mici.

Cameron Mackintosh, preşedintele Music Theatre International şi deţinătorul drepturilor de autor a declarat: „În calitate de producător, visezi ca un spectacol să fie difuzat la nesfârşit. (…) Dar toate spectacolele se închid în cele din urmă şi, după discuţii considerabile, Andrew (Andrew Lloyd Webber, n.a.) şi cu mine am ajuns la concluzia că momentul potrivit pentru ultima reprezentaţie ar fi după cea de-a 35-a aniversare a spectacolului, pe 18 februarie – o dublă celebrare a succesului fenomenal al *Fantomei de la operă*.". Totodată, acesta a afirmat că deşi spectacolul va dispărea momentan de pe scena din Broadway, capodopera lui Andrew Lloyd Webber va continua să încânte publicul londonez şi pe cel din întreaga lume.

Sarah RIZESCU

Premiile discului (Gramophone Awards)

Ca în fiecare an, cea mai importantă revistă de critică discografică, publicația britanică Gramophone (care în 2023 va împlini 100 de ani!) și-a făcut publice alegerile, prezentând lista premianților pe anul în curs, pentru o multitudine de categorii specifice muzicii academice.

Astfel, pentru **Operă**, discul cel mai bun a fost considerat ”Korngold: *Die tote Stadt*” (cu Jonas Kaufmann ca principală vedetă, Bayerisches Staatsorchester evoluând sub

BAYERISCHE STAATSOPER

ERICH WOLFGANG KORNGOLD — DIE TOTE STADT

Paul	Jonas Kaufmann*
Marietta / Die Erscheinung Mariens	Marlis Petersen
Frank / Fritz	Andrzej Filończyk
Brigitta	Jennifer Johnston
Juliette	Mirjam Mesak
Lucienne	Corinna Scheurle
Gaston / Victorin	Manuel Günther
Graf Albert	Dean Power

BAYERISCHES STAATSORCHESTER

Conductor	Kirill Petrenko

Chorus and Children's Chorus of Bayerische Staatsoper

Chorus Master	Stellario Fagone

Extras of Bayerische Staatsoper

Stage Director	Simon Stone
Set Design	Ralph Myers
Costume Design	Mel Page
Light Design	Roland Edrich
Video Director	Myriam Hoyer

Recorded live at the Bayerische Staatsoper, December 2019
*Jonas Kaufmann appears courtesy of Sony Music Entertainment

Filmed in HD | NTSC 16:9 | PCM STEREO and DTS 5.1 | Language: German | Subtitles: German, English, French, Korean, Japanese | Region Code 0 (worldwide) | Total playing time 143 min. | 2 Discs (1 DVD-9, 1 DVD-5)

WARNING: The material on these discs is licensed for non-commercial private use only. Any public performance, broadcast, other use or any other reproduction is strictly prohibited.

BAYERISCHE STAATSOPER — 2 DVD VIDEO

www.staatsoper.de/recordings
℗ 2019 – © 2021 Bayerisches Staatsorchester Konzert GmbH

These DVDs are copy protected

BAYERISCHE STAATSOPER RECORDINGS

LC96744
Made in Germany
BSOREC1001

4 028098 000067

bagheta lui Kirill Petrenko), album publicat de casa de discuri a Bayerisches Staatsoper München.

Pentru **Muzică instrumentală**, alegerea juriului s-a oprit asupra discului ”Ysaÿe: *Six Solo Violin Sonatas*” (în viziunea lui James Ehnes), produs de ONYX Classics.

La capitolul **Muzică veche**, cel mai bun disc al anului este, în opinia criticilor de la Gramophone, ”Josquin: *Baisiez Moy*” (Thélème / Jean-Christophe Groffe).

Muzica pentru orchestră redată pe disc și-a fixat cel mai înalt standard în discul ”Mahler: *Symphony No. 7*” (prilej pentru Bayerisches Staatsorchester și al său director muzical Kirill Petrenko să-și adjudece al doilea premiu la această ediție. În ceea ce privește muzica concertantă, alegerea specialiștilor s-a oprit la discul ”Bartók. Beethoven. Berg: *Violin Concertos*” (Frank-Peter Zimmermann; Berlin Philharmonic Orchestra / Alan Gilbert, Daniel Harding, Kirill Petrenko), cu acest prilej Kirill Petrenko obținând al treilea său premiu!

Mircea Baniciu

SPECIAL ISSUE THE YEAR'S BEST RECORDINGS
THE WORLD'S BEST CLASSICAL MUSIC REVIEWS
Est 1923 · AWARDS 2022
GRAMOPHONE
AWARDS 2022
gramophone.co.uk
Full coverage of this year's winners, including a celebration of
DANIEL BARENBOIM at 80
PLUS
Cate Blanchett's musical passions
UNITED KINGDOM £6.95
The ever-inspiring Barbara Hannigan
Mitsuko Uchida's benchmark Beethoven
Johan Dalene's youthful brilliance

Binecunoscuta pianistă Mitsuko Uchida s-a situat în fruntea listei la cel mai bun disc cu **Muzică pentru pian solo**: Beethoven: *Diabelli Variations*, apărut la casa DECCA.

La categoria **Concept Album** alegerea experților s-a oprit la discul *Enargeia* (Emily D'Angelo; Das Freie Orchester Berlin / Jarkko Riihimäki), mezzo-soprana canadiancă fiind printre cei mai tineri laureați.

”Abrahamsen: *The Snow Queen*” (Sols; Chorus and Orchestra of the Bavarian State Opera / Cornelius Meister) a fost socotit drept cel mai bun disc de **Muzică nouă**, a timpurilor noastre, prilej cu care orchestra Operei din

Kirill Petrenko

München îşi adjudecă şi ea al treilea premiu la această ediție, după cele pentru Cea mai bună Operă şi pentru Cea

Barbara Hannigan

mai bun disc de muzică simfonică. Printre solişti se remarcă numele Barbarei Hannigan, soprană canadiancă în vogă de mai mulți ani.

În ceea ce priveşte **Muzica de cameră**, albumul ”Round Midnight” (Quatuor Ebène; Antoine Tamestit; Nicolas Altstaedt) este socotit a fi cea mai reuşită realizare artistică a anului.

Patimile după Matei, de Johann Sebastian Bach (echipă internațională de solişti, ansamblul Pygmalion şi dirijorul Raphaël Pichon), lansat sub sigla Harmonica Mundi, a

câştigat premiul la **Muzică corală**. Rămânând tot în zona vocalității, trebuie amintită reuşita sopranei Asmik Grigorian cu al său CD de lieduri: ”Rachmaninov: *Songs – Dissonance*” (Asmik Grigorian; Lukas Geniušas, Deutsche Grammophon), la categoria Solo vocal. Pentru voce şi ansamblu discul ”BariTenor” (Michael Spyres; Strasbourg Philharmonic Orchestra / Marko Letonja) a întrunit sufragiile juriului, astfel casa de discuri Erato intrând şi ea pe lista laureaților.

O categorie tehnică, recompensând performanța auditivă, calitatea sunetului, încheie plutonul premianților, prin albumul ”Ravel: Orchestral Works” (Sinfonia of London/ John Wilson), realizat de producătorul Chandos.

Dar lista nu se încheie aici, la final fiind făcute publice alegerile pentru Premiile speciale. Aici laureați au fost din nou Chandos, socotită a fi ”Casa de discuri a anului 2022”, din nou Barbara Hannigan, numită ”Artistul anului”. Violonistul scandinav Johan Dalene, în vârstă de 22 de ani, a primit Premiul pentru cel mai bun tânăr artist,

în timp ce Budapest Festival Orchestra a fost considerată cea mai bună orchestră a anului, din perspectivă discografică desigur.

Premiul special, pentru o realizare deosebită, a revenit albumului ”Mozart Momentum 1786” (Leif Ove Andsnes; Mahler Chamber Orchestra), produs de Sony.

Premiul pentru întreaga activitate discografică, ”Lifetime Achievement”, recompensează prodigioasa carieră a lui Daniel Barenboim în sfera înregistrărilor audio, atât ca pianist cât şi ca dirijor.

C. MIHAI

5 motive ca să...
... îți lărgești orizonturile în anii de formare universitară

Am observat în ultimii ani că mulți studenți ai universităților de muzică (în special absolvenți ai secțiilor instrumentale şi vocale) se află într-un impas ocupațional la finalizarea celor patru – sau chiar şase – ani de formare profesională. Aşadar, multitudinea discuțiilor avute pe această temă m-a convins că este oportună o serie de articole care să sintetizeze cele mai frecvente concluzii la care au ajuns artişti de succes, manageri sau formatori, privind diverse aspecte care stau la baza construirii unei cariere satisfăcătoare.

Primele gânduri s-au oprit către cei mai nimeriți paşi pe care studenții ar trebui să îi facă în timpul anilor de educație universitară, referindu-mă la activitățile de formare facultativă – masterclass-uri şi participări la (cât mai multe) audiții şi procese de selecție. În România suntem încă tributari unui mediu închis din punct de vedere al pregătirii – o (altă) moştenire din perioada în care accesul la informație, formare profesională şi chiar carieră, se limitau la teritoriul țării, poate chiar la oraşul natal. Această atitudine are drept consecință directă reticența față de metode noi de predare sau de abordare a studiului (fie că este vorba despre instrument ori voci) care, la rându-i, se traduce printr-un complex (de cele mai multe ori nerecunoscut) de inferioritate față de performanțele pe care le ating alți studenți de aceeaşi vârstă (fără a încerca defel remedierea acestei stări de fapt). Realitatea este că tinerii de astăzi se confruntă cu un mediu considerabil mai competitiv şi mai deschis din punct de vedere al granițelor artistice comparativ cu părinții, profesorii sau cu artiştii pe care, probabil, îi au drept mentori sau modele de carieră.

Considerând cele de mai sus, iată cinci motive pe care le-am considerat relevante în a argumenta importanța participării la cât mai multe masterclass-uri şi audiții în anii de formare:

1. Vei căpăta experiență; acest motiv poate părea evident, însă mai puțin evident este tipul experiențelor pe care le vei trăi: de la a înțelege relevanța alegerii repertoriului potrivit, sau cât de importantă este planificarea eficientă şi crearea unei rutine pentru ziua audiției, până la prezența scenică în materie de vestimentație, machiaj sau manichiură (aspecte valabile pentru ambele sexe);

2. Vei învăța ce înseamnă responsabilitatea interpretării. Oamenii de afaceri îşi poartă în buzunar cartea de vizită, sau poate într-o mapă cu multe cifre care să le demonstreze eficiența financiară. Cartea de vizită a muzicianului este muzica pe care o împărtăşeşte, iar acest lucru cere asumare. În momentul în care vei prezenta un fragment muzical – fie că este la o audiție pentru un post oarecare, fie că îți doreşti îmbunătățirea acestuia în cadrul unei întrevederi cu un profesor sau mentor, acea prezentare te va defini (de la interpretarea muzicală propriu-zisă până la lejeritatea cu care te prezinți celor care sunt pregătiți să te asculte).

3. Vei avea ocazia să asculți multe (!) păreri şi sfaturi, şi bune, şi rele – care sunt la fel de importante. Dacă sunt bune, ți se potrivesc şi îți uşurează studiul sau îți îmbunătățesc tehnica ori intonația, prin urmare îți vor fi folositoare mult timp înainte; dacă sunt mai puțin bune, ai aflat încă un lucru sau o metodă de studiu cu care nu merită să îți pierzi timpul. (Important: nu există tehnică universal valabilă, fie că vorbim despre voci fie că vorbim despre instrumente, aşa că nu renunța până nu o găseşti pe cea care ți se potriveşte; iar acesta este încă un motiv să începi devreme, căci această căutare poate fi de durată.)

4. Vei crea conexiuni profesionale reale. Mă refer desigur la importantul avantaj de a-ți face numele cunoscut diferitelor agenții de impresariat, manageri de orchestre sau chiar la a-ți găsi un mentor, însă mă refer şi la relații cu colegi de generație, alături de care se pot naşte proiecte de succes – iar această oportunitate nu există decât acolo unde sunt reuniți mai mulți muzicieni care au acelaşi scop.

5. Îți vei crea o imagine cât mai aproape de realitate privitoare la nivelul de performanță şi de rezistență profesională pe care îl ai, iar acest lucru te va determina să lucrezi pentru a recupera acolo unde observi carențe. În această privință, audițiile şi masterclass-urile sunt mult mai potrivite pentru a-ți oferi un barometru onest, spre deosebire de concursuri, al căror scop final este în primul rând titlul în sine (desigur, cu eventualele angajamente ce îi pot urma, dar care nu sunt neapărat potrivite pentru muzicieni care nu urmăresc o carieră solistică).

Desigur, poți găsi suficiente argumente ca să nu mergi la un anumit masterclass – poate nu cunoşti profesorul, poate tehnica propusă este opusă celei pe care ai abordat-o până acum sau prea puțin diferită (şi atunci nu vezi rostul), poate crezi că acele câteva zeci de minute nu sunt suficiente pentru a învăța ceva folositor. Poți găsi suficiente motive să nu mergi la o audiție: nu eşti pregătit acum, sau urmează un examen în care ai de pregătit un alt repertoriu, ori ai pur şi simplu teama de a nu fi ridiculizat. Toate acestea se pot adeveri, sau nu. Însă nu vei şti până nu te vei confrunta măcar odată cu acele situații. Mai mult, aceste situații-limită cer o prezență de spirit şi o rezistență la stres greu de antrenat în alte situații profesionale, în anii de studii.

Testează-ți limitele, analizează-ți onest competențele şi astfel vei îmbunătăți în fiecare zi ceva.

Norela-Liviana COSTEA

„Coincidentia oppositorum": destăinuire şi mirare

Sunt sigură că ştiţi încă din copilărie şi aţi purtat mereu în suflet cel puţin umbra unei mirări legate de acea sintagmă-locaţie geografică sugerând depărtarea: „acolo unde se bat munţii în capete" – spunea povestea iar mintea voastră căuta să înţeleagă, dar nu dădea de capăt mirării; şi era cât se poate de limpede că nu aveaţi cum înţelege: vârfurile de munte sunt, prin definiţie, depărtate unele de altele, deci fie şi minima lor apropiere era exclusă, darămite atingerea şi, încă, în forţă! Era primul contact al vostru şi al meu – de ce să nu o recunosc?! – cu faimoasa *„coincidentia oppositorum"*.

Crescând, am căutat mereu asemenea exemple în jurul meu, tangibile (chiar dacă nimeni nu-mi vorbise despre conceptul promovat de **Nicolaus Cusanus** prin secolul XV) şi aşa am învăţat să nu mă ating de gheaţă că pot avea senzaţia de arsură, să nu râd până peste poate că pot declanşa izvorul lacrimilor...

Nicolaus Cusanus

V-aţi întrebat vreodată: în muzică – oare ce poate fi mai depărtat şi totuşi apropiat?... de ordinul distanţei dintre cel mai înalt vârf himalayan şi cel mai jos abis marian, dintre incandescenţa miezului solar şi profunzimea gradelor Kelvin ale răcelii spaţiului cosmic... desigur, pot da mai multe exemple, dar voi încheia şirul lor cu o mărturisire privind ceea ce m-a frapat în copilărie, încă de la prima audiţie. Eram prea neştiutoare într-ale muzicii şi credeam încă în tipare, aşa că atunci nu am putut decât să pun întrebări, fiind departe de a afla şi răspunsul: cum poate mersul descendent pe axa unei cvarte să exaltare sentimentul de plinătate a bucuriei? Aţi înţeles, desigur, la ce mă refer: *Lift up your Heads* – *Imnul* coral energizant din oratoriul *Messias* de **Händel**. Ascultaţi-l din nou, cu inima deschisă şi veţi înţelege fondul întrebării mele.

Este aceeaşi întrebare pe care, involuntar, ne-o punem an de an, în perioada sărbătorilor de *Crăciun*, atunci când un binecunoscut colind – „carol" în teritoriile de cultură engleză: *Joy to the World* – invadează zilele şi serile de *Advent* şi când zâmbim posibilei reîntâlnirii cu amintirea unui posibil **Händel** reinterpretat în sensul sporirii bucuriei, un posibil **Händel** cernut în timp şi rearanjat sub formă colindică.

Totul pare a începe cu acel text de 4 strofe semnat de teologul şi imnodul american **Isaac Watts**, în fapt o reinterpretare psalmică a îndemnurilor cuprinse în *Psalmii* 96 (*v.* 11-12) şi 98, cu o interpolare din *Genesis* (3: 17-18), *Imn* ce a favorizat naşterea în timp a mai multor linii melodice pe care a fost cântat; niciuna nu s-a impus prin corespondenţă biunivocă acestui text….până la un moment dat... când, se pare că ar fi fost găsită perfecta pliere text-muzică. Dar, dincolo de textul avut în vedere de **Watts** şi dincolo de muzica lui, cred că, mai degrabă, ar trebui să avem în vedere contextul din care textul a fost desprins (căci mereu trebuie să avem grijă să facem trimitere la context!). Aşadar, să-l luăm în consideraţie, cu atât mai mult cu cât totul devine relevant. Este vorba despre mănunchiul psalmic 95-100, mustind de cântec, bucurie, slavă şi glorificare a Domnului, pregătind *Binecuvântările* sufletului ce vor urma în cuprinsul *Psalmilor* 103-104 şi recitarea aleluiatică din *Psalmii* 105-107, preludiind – la modul cel mai propriu – atât ciclul cunoscut în practica sinagogală sub numele de *Hallel*, cât şi expresivele *Cântări ale Treptelor* din ultima *Carte a Tehillim/Psalmii*. Iar dacă ar fi de adus o completare ca mărturie de peste veacuri, atunci trebuie să privim către *Şcoala de la Notre Dame*, către **Magister Perotinus** (fl.c.1200/?-1238?) şi către memorabilele sale creaţii de tip *organum* bogat vocalizat, din rândul cărora cunoaştem (graţie manuscrisului ***Anonymous IV***, redactat pe la 1270) – ce surpriză! – un *Viderunt omnes* la patru voci egale TTTT pe *versete* ale *Psalmului* 98 (97 potrivit *Vulgata* vremii sale) – un *Gradual* despre care ştim că se cânta în cadrul *Missei* celebrând *Crăciunul* şi un *Sederunt principes* la patru voci TTTB (*Psalm* 119, centonizat cu *versete* ale *Psalmului* 109 – deci *Psalmii* 118 şi 108 potrivit aceleiaşi versiuni *Vulgata*), tot *Gradual*, de această dată destinat celei de-a treia zi de *Crăciun*: *Sfântul Ştefan*.

Georg Friedrich Händel

Pictură de Balthasar Denner

Practic, vorbim despre un proces îndelungat care, mai cu seamă începând cu secolul XVIII, intră în tiparul mai multor etape: 1719 – anul creării şi punerii în circulaţie a textului imnic (*The Psalms of David*, reinterpretare a acestora în terminologie creştină), 1742 – anul primei audiţii a *Oratoriului Messias* de **Händel** la Dublin, 1833 – anul în care

John Rutter

sub semnătura lui **Thomas Hawkes** (*Collections of Tunes*) apare melodia intitulată „Comfort" („codat", spre a fi mai uşor de recunoscut), având un profil foarte asemănător cunoscutei colinde, dar şi Imnului *O Joyful Sound* al lui **Samuel Wesley**, 1836 – anul în care, sub titlul *Antioch* şi cu menţiunea „din [creaţia lui] **Händel**" apare melodia cunoscută astăzi a colindei (*Psalm and Hymn Tunes*, cu alt aranjament), 1839 – anul în care **Lowell Mason**, cunoscut muzician şi profesor, fondator al *Academiei de Muzică*, preşedinte al *Societăţii Händel & Haydn* din Boston, admirator şi editor al creaţiei lui **Händel,** semnează un nou aranjament muzical al *Imnului* publicându-l sub aceeaşi titulatură şi atribuindu-l lui **Händel** (*The Modern Psalmist*) şi, în fine, 1848 – anul în care acelaşi **Mason** publică verisunea definitivă (*The National Psalmist*, Boston).

Începând cu secolul XX, *Joy to the World* devine cel mai publicat colind de *Crăciun* la nivelul continentului nord-american, cântându-se în numeroase aranjamente, de la solo vocal sau partitură corală la vocal-simfonic sau jazz. Între aranjorii contemporani, se distinge **John Rutter**, a cărui versiune respiră un aer proaspăt, impus de la primele măsuri.

Cu toate că primele patru note ale *Imnului* händelian sunt comune atât prin curs melodic cât şi ritmic cu începutul Imnului *Joy to the World* şi că undeva, pe parcursul colindei intervine un alt moment cvasihändelian (decupat din acelaşi *Oratoriu*), comentatori avizaţi concluzionează la „unison" că inspiraţia din **Händel** nu poate favoriza decât asocieri ce pot părea doar semnificativ distinctive. După îndelungi dezbateri şi expertize, muzicologii au ajuns la concluzia că DA – este drept, există coincidenţe – dar paternitatea lui **Lowell Mason** rămâne definitiv restabilită.

Oricum ar fi, mirarea se menţine, cu atât mai mult în cazul colindei *Joy to the World*, în care explozia bucuriei este maximă, cu toate că traseele melodice descendente abundă. Le echilibrează şi le potenţează energia pe care o emană: mişcarea, avântul, ritmul, armonizarea şi, nu în ultimul rând, mesajul de slavă al versurilor.

Citesc şi recitesc ce am scris, dar răspunsul nu mă mulţumeşte… rămân cu mirarea… deci, voi reveni. Până atunci, vă doresc să aveţi poftă de viaţă şi să învăţaţi „lecţia" bucuriei. Audiţie plăcută!

Carmen STOIANOV

Îmblânzitorul de funk

Infatigabilul Muzician cu majusculă **George Natsis** ne surprinde periodic în ipostaza de ctitor al unor proiecte sui-generis, originale, cărora le consacră orele sale de neodihnă... Acestea – pe lângă cariera didactică la Universitatea Naţională de Muzică din Bucureşti, pe lângă rolul de pianist titular al Big Band-ului Radiodifuziunii Române, pe lângă funcţia de coordonator al Secţiei de Muzică Pop/Jazz a Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România. Şi, desigur, pe lângă vocaţia de compozitor şi aranjor.

Acum ceva timp ospitaliera Sală Radio din strada General Berthelot a găzduit un *super-concert* (vocabula mi-o asum, convins că nu exagerez folosind-o), acreditat concludent de nonetul instrumental în frunte cu George Natsis, el – în quintupla ipostază de demiurg de proiect, lider de grup, semnatar al aranjamentelor tuturor pieselor din program, pianist (pian acustic, pian electric) şi omniscient prezentator! Ideea nonconformistă, fructificată de protagonist în nouă captivante momente muzicale (plus încă un supliment exhibat la solicitarea publicului), a subzistat în re-sedimentarea unor notorii compoziţii ale legendarului saxofonist afro-american Charlie Parker în insolite cofraje de factură stilistică funk.

Pentru cei care nu cunosc accepţiunea acestui cuvânt, să specificăm că în terminologia artei sunetelor, *funk* semnifică acea specie stilistică apărută spre finele anilor '60 ai veacului trecut, când unii muzicieni de peste ocean au îngemănat elemente de soul, jazz şi rhythm and blues în configurarea unor noi întruchipări sonore accesibile, mai intens pulsate de ritm, uneori chiar dansabile, edificate pe asocierea ghitarei electrice, a ghitarei bas, a instrumentelor cu claviatură, a tobelor, nu odată instrumentaţia grupurilor funk incluzând şi un saxofon, o trompetă, un trombon...

George Natsis

Concretizarea ideii (de ce nu?) năstruşnice a lui George Natsis s-a dovedit viabilă. O intenție întru totul izbândită, pentru a doua oară (cea dintâi înfățișare a concertului a avut loc anul trecut în data de 8 aprilie în formulă de octet instrumental), de astă dată implicându-se în sonoritatea de grup nu unul, ci doi saxofonişti. Line up-ul nonetului a fost într-o oarecare măsură modificat, iar

George Natsis

liderul s-a mărturisit cu acest prilej, aşa cum aminteam mai sus şi ca un deosebit de charismatic, comunicativ interlocutor MC (master of ceremony). Astfel că putem vorbi în această ordine de idei despre o carte de vizită a măiestriei protagonistului, dar şi a coechipierilor săi – majoritatea, înzestrați improvizatori…

Încă de la prima piesă, „Ah-leu Cha", arta de aranjor şi de mânuitor al riff-urilor demonstrată de George Natsis s-a împlinit convingător iar trei instrumentişti - trombonistul Florian Radu, ghitaristul Liviu Negru (redutabil prin virtuozitate, utilizând cu bune rezultate sonoritatea cu efect distors) şi Paolo Profeti la saxofon alto - au îmbogățit sensurile melodice ale temei cu inspirate variațiuni spontane.

În cea de doua creație, „Cheryl" care, după cum sesiza într-una dintre alocuțiunile sale George Natsis, părea ea însăşi o improvizație, ghitaristul s-a întrecut pe sine, urmat de solistica substanțială a lui Evgheni Mamot la saxofon tenor.

În dinamica versiune conferită sinuoasei compoziții a lui Charlie Parker „Moose the Mooche" a fost rândul lui George Natsis să deschidă măiastru seria solo-urilor, la pian electric, mai întâi însoțit doar de secția ritmică, apoi intersectat volubil de „şrapnelele" sonore ale suflătorilor; i-au succedat cu relevabilă dezinvoltură Sebastian Burneci la trompetă şi Evgheni Mamot la saxofon tenor.

Foarte cunoscută, tema parkeriană „Yardbird Suite" – admirabil armonizată de aranjor – a beneficiat de un travaliu variațional pe măsură, configurat succesiv de George Natsis la pian electric cu îndrăzneli în formulările melodice, apoi dezinvolt, veloce de Paolo Profeti la saxofon alto.

Foarte rapidă, învolburată, piesa „Chasin' the Bird" (încă un titlu în care apare supranumele „Bird" al ilustrului saxofonist american) a prilejuit alternativ suflătorilor trei admirabile evoluții inovative: Florian Radu la trombon cu ton ferm şi inventivitate bogată, atribute comune şi solourilor derulate de Sebastian Burneci la trompetă (abile incursiunile sale în registrul acut al instrumentului) şi de Evgheni Mamot la saxofon tenor (cu şerpuite meandre sonore), pentru ca în final suflătorii să cantoneze într-un acord repetat insistent, inspirator de realmente virtuoze ditirambe ritmice arhitecturate lejer de tânărul şi atât de dotatul baterist Iulian Nicolau.

Unica secvență din program care nu i-a aparținut din punct de vedere componistic lui Charlie Parker – dar inclusă de acesta în repertoriul propriu – creația lui Gene de Paul „I Remember April" a beneficiat în reuşita tălmăcire a nonetului George Natsis de două contribuții solistice de ținută, realizate pe rând de Sebastian Burneci prelungind cu feeling la a sa trompetă intensa plasticitate a temei, apoi de către liderul însuşi cu un subtil-înfiorat demers pe claviatura în alb şi negru. De relevat plenitudinea armoniilor cu care aranjorul a aureolat evocatoarea cantabilitate tematică...

În continuare, a survenit timpul prielnic ca cei nouă instrumentişti să abordeze creativ piesa parkeriană „Now's the Time" în meşteşugitele variațiuni spontane generate cu o explozivă tehnică de ghitaristul virtuoz Liviu Negru apelând odată în plus la efectul distors, de tumultuosul saxofonist Evgheni Mamot (ambele solouri fiind impulsionate de riff-urile suflătorilor) şi de mereu inspiratul pianist George Natsis care a reuşit o pregnantă creştere a amplitudinii expresive de-a lungul câtorva chorus-uri consecutive.

Mai animată ca tempo şi bine cuirasată ritmic, piesa „Steeplechase" a prilejuit aceloraşi inventivi solişti instrumentişti intervenții pline de originalitate: Sebastian Burneci care însuflețeşte alama spre a emana fraze învăpăiate, Paolo Profeti la saxofon alto, mai întâi tatonant apoi câştigând surplusuri de cuceritoare concretețe şi Liviu Negru – căutând parcă adevăruri ascunse, pe coardele ghitarei. Şi aici aranjamentul merită o mențiune specială!

Şi tot aranjorului i se cuvin carate ale admirației pentru travaliul piesei-epilog „Red Cross" în reformularea căreia George Natsis a cutezat a o împreuna cu alte două cunoscute creații, acestea aparținând însă lui... Stevie Wonder, notoriile „Sir Duke" şi „Superstition", toate trei reunite într-un amalgam aparte. Cel mai dinamic rol l-a înfăptuit în acest moment muzical, ca edificiu ritmic permanent dar şi fulminant postament pentru evoluțiile coechipierilor interpreți, talentatul „mezin" al grupului, bateristul Iulian Nicolau care a impulsionat de la introducere la final cu construcții ritmic-timbrale savante şi tempo stabil, prestațiile celor trei solişti: Florian Radu, trombon – sigur de sine, plin de aplomb, Evgheni Mamot, saxofon tenor – viguros, decis, elocvent, Liviu Negru la ghitară – sprinten, vital, impetuos.

Desigur, nu vom trece cu vederea aportul sine qua non al celor doi Adriani marcat în toate piesele, ne referim la Flautistu – ghitară bas şi Cojocaru – percuție, care chiar

dacă ei nu au susținut solo-uri, au asigurat cu profesionalism acel necesar „groove" derulării actului interpretativ creativ. Aşadar să concluzionăm: cifra 9 a fost predominantă în economia concertului: nouă instrumentişti, nouă piese în program, o nouă abordare, insolită, a creației ilustrului Charlie Parker! Un cert succes tradus în entuziaste aplauze împărțite la nouă destinatari scenici! Aplauze care, prelungite, au generat un bis (ori aşa cum se formulează în limbajul jazzului, „encore"). Intenționând a oferi un preaplin de diversitate, conducătorul nonetului a propus un *latino funk* drept supliment de program, adică varianta atribuită creației parkeriene „My Little Suede Shoes", condimen-tată cu solouri vehemente susținute la trompetă, saxofon tenor, trombon, saxofon alto şi, spre a revela şi în final atotputernicia ritmului, cu un dialog năvalnic între baterie şi percuție.

Poate că aceste rânduri par a conține o evaluare prea detaliată a concertului „Funky Bird".

Însă ea se legitimează prin valoarea de excepție a acestei memorabile întâlniri a nonetului cu publicul ce s-a aflat în seara de 12 mai în Sala Radio, un eveniment ce se cuvine a fi reeditat ulterior într-un mai amplu context festivalier.

Florian LUNGU

Festivalul de jazz de la Craiova

După ce pandemia i-a silit pe cei de la Filarmonica ”Oltenia” din Craiova să improvizeze, utilizând cu mare succes, dar şi cu oarecare limitări, teatrul de vară din Parcul Romanescu, Craiova Jazz Festival, ediția 2022, s-a întors la matcă şi a făcut-o în stil mare.

În primul rând, jazzul este endemic unui anume context, pe care organizatorii au avut excelenta idee să îl recreeze, plasând deschiderea festivalului la Terasa Debarcader din Parcul Romanescu. Autenticitatea acestei trăiri ar fi fost suficientă în sine, dar faptul că mi-a oferit ocazia să îl revăd pe maestrul Horia-Dinu Nicolaescu îi conferă valoare de privilegiu. Cu un pic mai puțină energie fizică, dar debordând de aceeaşi energie spirituală şi de acelaşi umor, octogenarul lider muzical a condus cu mâinile de pistolar concertul celor de la Cico's Jazz Orchestra, cărora li s-au adăugat concitadini de la Oltenia Big Band.

Există jazz clasic, fluid şi cu însuşirea de a coborî de la înălțimea unui strigăt la sublimul unui murmur, aşa cum mi-au demonstrat recitalurile triumviratelor lui Petrică Andrei sau Puiu Pascu sau formația lui Răzvan Cojanu. Există jazz care înglobează diverse elemente ale naturii, canalizează energia instrumentelor în persoana cântăreței, aşa cum mi-au argumentat Trioul Laurei Orian sau formația Roana Red Project. Există jazz care o poate apuca pe calea funky a criticii sociale, precum m-au convins agitații şi pitoreştii de la Blazzaj. Şi, nu în cele din urmă, jazz poate fuziona cu folclorul nostru inestimabil, după cum m-a cutremurat până în măduva sufletului prestația lui Adrian Naidin şi a tovarăşilor de scenă.

Ca şi în cazul altor ediții, şi Craiova Jazz Festival 2022 şi-a încălcat flagrant de lăudabil titulatura, înglobând şi alte stiluri de muzică: Othello Trio sau Hot Leeks ai lui Paul Negoiță şi Iulian Vrabete, Puiu Pascu, Titi Herescu şi Virgil Popescu sunt de 37 de ani împreună! Adrian Naidin ne-a condus în *Ciuleandra* ca un şaman care îşi mână tribul către o transă colectivă. Jezebel, combinație de Maria Tănase, Edith Piaf şi Bette Davis - grație, umor şi naturalețe. Partenerul de scenă, Alexandru Burcă, a strălucit alături de ea, pentru ca apoi să revină şi să strălucească şi alături de Adrian Naidin. Laura Orian s-a aşezat la pian şi a cântat divin. Maestrul de ceremonii Alexandru Şipa a dansat cu o doamnă şi a făcut-o enervant de bine. Paul Negoiță şi ai lui au ridicat sala în picioare. Cu Elvis, bineînțeles!

Aşa am terminat Craiova Jazz Festival 2022. În picioare.

Iulian FIRA

Laura Orian

Timişoara, Capitală Europeană a Culturii – un proces, nu un eveniment

Cu toate că Timişoara a câştigat competiția pentru a deveni capitală culturală europeană în urmă cu mai mulți ani, cei interesați de programele culturale pot observa că procesul de pregătire a evenimentelor încă pare departe de a se fi încheiat. După numeroase obstacole (administrative) care au încetinit cursa către linia de finiş a pregătirilor pentru acest an important, după amânarea cauzată de pandemia COVID-19, iată că abia acum – cu nici trei luni înainte de anul 2023, se pot vedea delimitate culoarele de activități, aflate în diverse stadii de finalizare. Pe site-ul Centrului de proiecte (https://centrulde proiecte.ro/stiri/pasi-catre-anul-2023/) este menționat faptul că în luna noiembrie a acestui an – în scurt timp deci, vor fi comunicate programele detaliate ale celor trei capitale culturale (Veszprem, Elefsina şi Timişoara) ale anului viitor. Prin urmare, la data la care scriu acest articol, site-ul dedicat acestui an cultural european timişorean are încă pagini „în curs de actualizare". Activitățile care sunt totuşi publice în acest moment, sunt diverse şi marcate de spiritul multicultural, de altfel caracteristică importantă a Timişoarei, şi una dintre trăsăturile care au adus oraşului bănățean acest titlu meritoriu.

2023
Timișoara 2023
European Capital of Culture

Cele cinci festivaluri cu tradiție organizate de Filarmonică, anume: Festivalul „Timişoara Muzicală" – ediția a XLVII-a (mai 2023), Festivalul Eufonia – ediția a VI-a (septembrie 2023), Festivalul-Concurs Internațional „Remus Georgescu" – ediția a IX-a (octombrie 2023), Festivalul de Muzică Veche – ediția a XVII-a (noiembrie 2023) şi Gala de Blues-Jazz „Kamo" – a XXXII-a ediție (septembrie 2023), sunt deja incluse în program. De asemenea se întrevăd şi colaborări cu Opera Națională Timişoara, instituția demarând diferite acțiuni de accesare a fondurilor disponibile pentru acest an cultural european. Oraşul are însă numeroase alte activități culturale în sectorul muzical, rămânând de văzut câte dintre acestea vor fi, în final, parte din programul Timişoara Capitală Culturală.

Mai mult, este de dorit ca, în acest an în care turismul cultural poate să devină o importantă sursă de venituri pentru țara noastră, să putem crea o identitate culturală bine definită, iar acest lucru ar trebui evidențiat şi prin intermediul muzicii româneşti. Fără a nega valoarea, importanța şi profesionalismul interpreților, dirijorilor, soliştilor şi a tuturor celor implicați în realizarea unui act artistic, realitatea este că doar compozitorii pot crea „identitatea muzicală națională", şi pare că tocmai ei sunt puşi pe un plan secundar (cel puțin) în această ecuație. În acest moment, muzica românească – din orice regiune şi din orice epocă – este prea puțin prezentă!

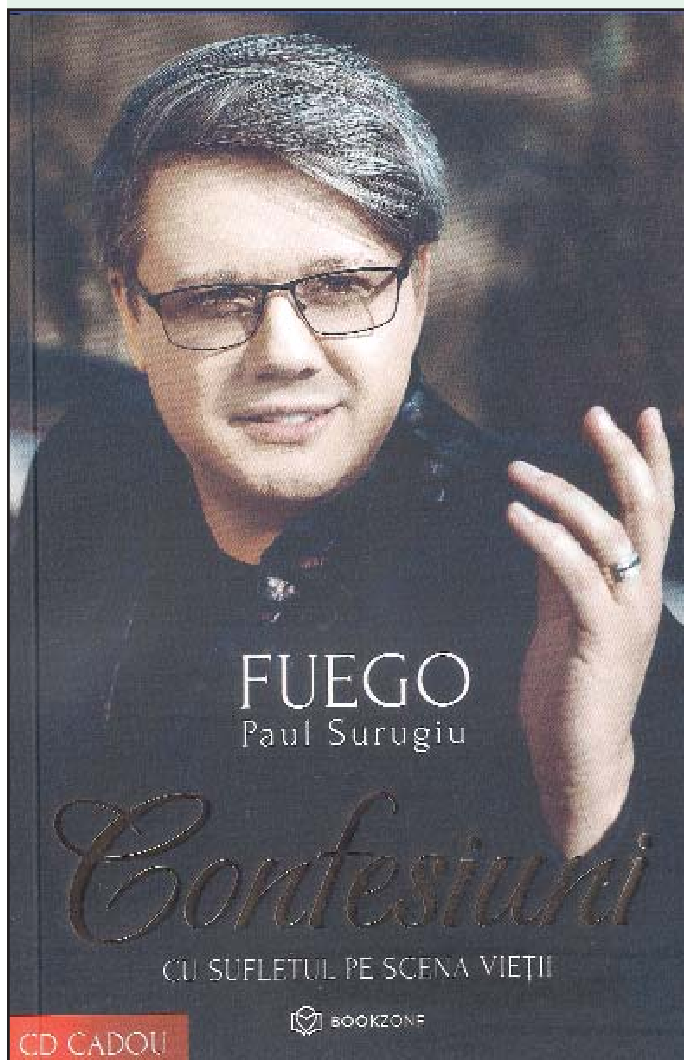
Uniunea Compozitorilor şi Muzicologilor din România este întotdeauna deschisă colaborărilor în acest sens, atât prin platforma ofertantă de compozitori contemporani (care pot primi chiar comenzi muzicale foarte specifice), cât şi prin biblioteca muzicală românească, nemeritat de puțin pusă în lumină. Aşa cum menționau la un moment dat organizatorii, Capitala Europeană a Culturii este un proces, nu un eveniment (un maraton, nu un sprint), astfel că aşteptăm (încă) definitivarea programelor culturale pe care ni le va oferi Timişoara în acest an, cu speranța că muzica românească nu va rămâne Cenuşăreasă.

Norela-Liviana COSTEA

Paul Surugiu-Fuego: "Confesiuni. Cu sufletul pe scena vieții"

Chiar dacă înzestrările ce țin de cultură și de talent literar ne erau cunoscute (din editorialele publicate în revista "Taifasuri", prezentările de la concerte și mai ales de la emisiunea sa de la TVR2, "Drag de România mea"),

cartea de față se constituie într-o foarte plăcută surpriză, fiindcă ne permite să descoperim neașteptate, pentru mulți, profunzimi de gândire și de sensibilitate. Atât la lansarea de la Biblioteca Centrală Universitară Carol I (partener în editarea cărții), cât și în paginile volumului, autorul a ținut să sublinieze că nu este un scriitor, dar mai că l-am bănui că se alintă, fiindcă este scriitor în toată puterea cuvântului, dovedind acest lucru cu prisosință pe parcursul celor 300 de pagini. Paul Surugiu este un adevărat "influencer" (să ignorăm acest termen în cazul domnișoarelor care își etalează nurii în ținute cât mai sumare, la cafeaua de dimineață, cu pisici sau cățeluși în brațe!), pentru că modelul său de viață și de carieră, cu sacrificii, eforturi, muncă intensă ar trebui urmat de toți cei care doresc să devină artiști adevărați (și iarăși suntem nevoiți să nu-i includem în această categorie pe cei fără har și pregătire artistică, având ca principală preocupare tatuajele și aparițiile vulgare). Tocmai din acest motiv, la care se adaugă popularitatea uriașă, Fuego are și detractori, cărora însă le răspunde cu eleganță într-o "Scrisoare pentru cei care nu mă plac". Pagini reflexive, introspective, cu neliniști, nesiguranțe, temeri, întrebări, dar mai ales cu multă încredere în oameni, în colegi, cu o empatie extraordinară – iată ce ne oferă acest volum de excepție. Exprimarea este fluentă, cartea se citește pe nerăsuflate, avem în față evident un om care iubește cartea, pictura, poezia, arta în general, nemaivorbind firește de muzică. De altfel acest lucru ne-a fost demonstrat convingător în urmă cu câțiva ani în minunatul dialog cu doamna Lili Bobu care a stat la baza unui volum bibliofil excepțional, de adevărată colecție, apărut sub egida Asociației culturale "Regal d'Art", la Botoșani. Capitolele volumului de față sunt edificatoare: "Omul și artistul Fuego", "Portretul unei existențe cu sens", "Chipul drag al prieteniei", "Gânduri despre viață", "În ritmul inimii", "La început a fost... folclorul!", "Lumina Crăciunului", "Acasă e în țara mea!". Impresionante sunt cele 50 de portrete ale unor personalități, creionate cu afecțiune și profundă considerație, lucru atât de rar la un artist încă tânăr, cum este Fuego, dar care în tot ceea ce face evidențiază un profund respect față de semeni. Apărută în condiții grafice remarcabile la editura Bookzone, cartea include numeroase fotografii color, mai toate semnate de Ana-Maria Halalai, cât și un CD cu 19 melodii, atât compoziții proprii, cât și ale unor nume cunoscute, cum ar fi Eugen Doga, Marius Țeicu sau Gheorghe Mustea. Paul Surugiu-Fuego este recomandat cu căldură de Eugen Doga, Grigore Vieru, Jolt Kerestely și Mirabela Dauer, dar mai ales este absolut impresionantă prefața ("Precuvântare la cartea devenită oglinda sufletului") semnată de președintele Academiei Române, Ioan-Aurel Pop, din care spicuim câteva fraze care mai degrabă fac inutile rândurile noastre de mai sus: "Opera lui Fuego nu este pentru un public oarecare, ci pentru poporul român, oriunde s-ar afla acesta. De câteva decenii încoace răspândește în jur lumină de adevăr și de dreptate, dar mai ales de bunătate și de iubire. Mesajul său este autentic și este receptat așa de masiv fiindcă este sincer. Publicul ales căruia i se adresează simte asta, simte autenticitatea și sinceritatea, simte inima vibrând și mintea gândind frumos și curat".

Alecsandru Ionescu: "O poveste adevărată"

Plin de energia și de verva de altă dată, Alecsandru Ionescu, în vârstă de 91 de ani, și-a lansat acest volum autobiografic acolo unde și-a desfășurat activitatea timp de decenii fructuoase, la Casa de cultură a Minsterului Afacerilor Interne. A fost un animator cultural neîntrecut, lansând o sumedenie de voci importante în muzica ușoară românească, câteva dintre acestea (Silvia Dumitrescu, Mihaela Marinache-Miki, Carmen Anton, Simona Secrier, Dan Ionescu), precum și actrița Doina Ghițescu, ținând să fie prezente la eveniment, alături de scriitorul Geo Călugăru (care semnează prefața) sau de melomanul Ștefan Chiriacescu. Amuzant este faptul că unora autorul le-a împărțit copii xerox după articole despre ei apărute în seria veche a "Actualității Muzicale", la care se referă și în carte! Inițial balerin la Ansamblul "Ciocârlia", Alecsandru Ionescu a preluat după terminarea facultății Formația de estradă a Casei de cultură a M. A. I., semnând scenariul și regia tuturor spectacolelor. În cadrul acesteia au debutat și s-au afirmat numeroși interpreți ulterior laureați la

festivalul de la Mamaia sau finalişti la "Steaua fără nume", câțiva chiar câştigători. Unii dintre ei mai înseamnă ceva doar pentru cei din branşă care au cunoscut epoca respectivă, dar s-au lansat şi autentice vedete sau nume cunoscute, lista fiind edificatoare şi uşor nostalgică... Spre edificare iată câteva dintre cele 40 (!) de nume de pe afişul concertului din 1984 în care se aniversau 15 ani de la înfiinţarea formaţiei: Silvia şi Mircea Dumitrescu, Gabriel Dorobanţu, Marcel Roşca, Marina Florea, Marina Scupra, dar şi Carmen Anton, Corina Mathia, Carmen Chirculescu, Elvira Iancu (apoi componentă a formaţiei Venus), Alexandru Oros, Carmen şi Monica Răducan, Viorel Rus, George Sava, Adriana Stroe, Elena Tudor, Paula Călin, al căror nume apare adesea în articolele de tip "Remember" din paginile noastre. Lor li s-au adăugat în anii următori, sub bagheta dirijorului Viorel Gavrilă, Dana Bartzer, Luminiţa Halip (Anghel), Radu Ghencea, Bogdan Ioniţă, surorile Raclariu (Trio R), Daniela Nicoi (Nicol) – premiul I la Mamaia, actorul comic Jean Paler, Constantin Bruj, Carmen Rădulescu, Victoria Balcu, Mihai Băjinaru, Janet Răducan, Carmen Pisoi (Pisso), Mirela Drăgoi, Alexandra Zahiu, Maria Radu, Simona Secrier...Multe rânduri sunt consacrate participării reprezentanţilor formaţiei de estradă la festivalul de la Mamaia, unde nu o dată erau însoţiţi de Alecsandru Ionescu, care consemnează mândru în carte numele celor laureaţi: Carmen Anton, Gabriel Dorobanţu (1983), Silvia Dumitrescu, Dana Bartzer (1984), Dana Bartzer, Trio R, Daniela Nicol (1986, an când formaţia a avut nu mai puţin de 6 finalişti!). În 1987 au fost 5 finalişti, nume noi fiind Aura Buiac şi Valeriu Crişan, iar în 1991 – 4, Ioana Anghel şi Alexandra Vărgatu fiind laureate. În afară de Viorel Gavrilă, între dirijorii formaţiei s-au numărat Marcel Dragomir şi Dan Stoian. Alecsandru Ionescu a iniţiat imediat după 1990 concursul "Vocile primăverii", din juriul căruia au făcut parte Cornel Fugaru, Anton Şuteu, Titus Andrei, Eugen Rotaru, Marius Ţeicu, Dan Dimitriu, Viorel Gavrilă, competiţie de muzică uşoară ce a avut trei ediţii. Cele de mai sus sintetizează doar o parte din activitatea neobosită a lui Alecsandru Ionescu – dansator, regizor, scenarist, textier, animator muzical cum nu sunt mulţi. Dar era să uităm partea profesionistă a carierei sale, ca actor şi prezentator, cu turnee în Suedia, Israel, Germania, Belgia, dar şi în ţară, alături de marile vedete ale divertismentului românesc, cuplul făcut de el (cu scheciurile memorabile "Stanca la doctor", "Sofaua", "Soţul agresiv", "Gallus Bankiva Domestica") cu marea actriţă Draga Olteanu-Matei fiind de neuitat. În cele 350 de pagini ale cărţii apărute la editura Fast Editing, Alecsandru Ionescu îşi povesteşte agitata, dar atât de frumoasa viaţă, cititorul rememorând alături de el secvenţe din istoria muzicii uşoare româneşti.

Octavian URSULESCU

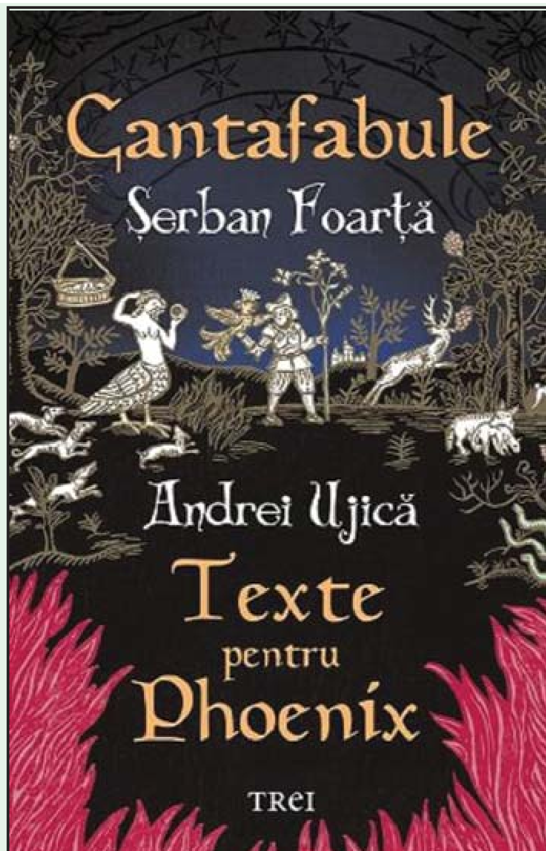
Şerban Foarţă şi Andrei Ujică: „Cantafabule. Texte pentru Phoenix"

În 1974, Andrei Ujică este invitat de Nicolae Covaci, liderul grupului Phoenix, să scrie un text pentru o melodie. În drum spre un eveniment al redacţiei revistei timişorene „Orizont", acesta îi arată lui Şerban Foarţă o schemă primită de la muzician, cu numărul de silabe şi accentele unei piese de pe viitorul disc „Mugur de fluier". Era începutul colaborării celor doi tineri literaţi cu grupul rock în mare ascensiune, pentru ceea ce avea să devină albumul hiturilor Phoenix, parte dintre acestea scrise de un alt mare textier timişorean, astăzi dramaturg la Karlsruhe, Victor Cârcu!

Dacă „Mica Ţiganiadă" şi celelalte melodii au primit versuri potrivite compoziţiilor deja scrise, pentru dublu-albumul „Cantafabule" grupul Phoenix a trebuit să se adapteze conceptului propus de Foarţă şi Ujică. Acel bestiarium inspirat din cărţile populare din vechime („Fiore di virtu", „Floarea darurilor", „Fiziologul"...) a beneficiat

de o documentare unică în analele pop-rock autohtone – alchimie, Jung, părintele Avramescu de la Jimbolia etc. Totul plecând de la ideea lui Şerban Foarţă de a asuma titulatura formației, pasărea mitologică Phoenix; un spectacol unic (dorit inițial operă rock), cu muzica declanşată de libretul propus de cei doi poeți, cărora li s-au adaugat pe parcurs scenografi şi artişti plastici, în edificarea unei formule de show unice. O trecere prin umbra istoriei locului, în context european, cu aplicație directă în imaginarul medieval.

Şerban Foarță şi Andrei Ujică se aflau, după iulie 1971, pe o listă a literaților evazionişti / onirici, ceea ce însemna practic o interdicție de la a fi publicați. Ei au încercat totuşi la toate editurile importante din România, dată fiind celebritatea grupului; de peste tot, răspunsul a fost negativ. Au recurs totuşi la o editură - „Litera" - care funcționa în marginea legalității, autoproducând propriul volum „Cantafabule. Texte pentru Phoenix", publicat în tiraj redus în 1976, epuizat în câteva ore.

Colaborând cu redacția postului Radio România Tineret, Florian Pittiş l-a invitat pe Andrei Oişteanu în emisiunea „Clubul curioşilor", pentru a descifra şi explica animalele mitologice care se înfruntă în „Zoomahia, războiul al fiarelor...", prea puțin înțelese de fanii grupului. Eseurile scrise şi difuzate de acesta au fost cerute de editura clujeană „Dacia" şi publicate în 1980 în volumul „Grădina de dincolo. Zoosophia", încă un debut spectaculos plecând de la muzica rock.

Universul mitologic al lucrării „Cantafabule" a suscitat numeroase comentarii în România, înca din anul înregistrării discurilor, 1975. În decembrie 2021, sub prestigioasa egidă a Muzeului Național al Unirii din Alba Iulia, a apărut un studiu impozant – „Museikon" - un grupaj experimental despre raporturile muzicii cu literatura veche, în particular despre subtextul său creştin. În vara lui 2022, anul în care grupul Phoenix sărbătoreşte 60 de ani de la înființare, Textele pentru Phoenix (republicate de-a lungul deceniilor în diverse contexte) au fost lansate de editura „Trei" într-o nouă abordare, la inițiativa lui Andrei Ujică şi a editoarei Carmen Eberhat, volumul alăturând varianta inițială celei cântate (cu destule diferențe, pour la bonne bouche:), ilustrat de grafica inițială propusă pentru disc de Valeriu Sepi şi Elisabeth (astăzi Ochsenfeld), neapărută atunci. Filmul întregii poveşti, de la prima întâlnire Covaci - Ujică şi până în prezent, cu interviuri şi documente filmate de-a lungul timpului, constituie subiectul unei ediții speciale a emisiunii „Remix" (octombrie 2022, TVR 3). La mulți f-ani, Phoenix... Fie să renască!

Andrei Ujică, Şerban Foarţă în anii '70

Doru IONESCU

Albumul cu amintiri

● O imagine ce datează de cel puțin două decenii... Compozitorii Horia Moculescu şi Dan Creimerman o încadrează pe Silvia Dumitrescu. Dan Creimerman îl ține în brațe pe fiul solistei, astăzi un valoros pianist, absolvent de Conservator. Ce tineri erau!

Protocoalele succesului (6)

Cu siguranţă utilitatea competiţiei de tradiţie "Şlagăre în devenire" nu se cere subliniată, dar trecerea în revistă din serialul de faţă îi va îndemna chiar şi pe cei neîncrezători să privească cu maximă obiectivitate un asemenea concurs. Trist este faptul că la ora actuală mai există un singur (!) concurs de Creaţie la nivel de adulţi, cel de la Festivalul naţional al romanţei "Crizantema de aur" de la Târgovişte, un altul fiind cel dedicat muzicii pentru cei mici, la "Mamaia copiilor", ceea ce înseamnă puţin, foarte puţin. "Şlagărele" completau fericit în acei ani

Alina Mavrodin

celelalte manifestări de gen, multe din piesele laureate fiind apoi selecţionate şi adesea premiate la festivalurile "Melodii" sau la cel de la Mamaia. Concurenţa pentru accederea în finală era acerbă. La ediţia a 18-a, de pildă, la care ne-am referit în episodul anterior, în dimineaţa concursului erau selecţionate 14 piese, dintre care, până la urmă, conform regulamentului, 10 au concurat, iar alte două au fost prezentate în afară de concurs, prilejuind debuturi interpretative – foarte tânăra solistă din Hunedoara, Simona Gabriela Florescu, şi grupul vocal din Iaşi Trio Ritmic 85. La acea ediţie, reamintesc, juriul de

Angela Ciochină

specialitate, alcătuit din şapte personalităţi (compozitori, critici muzicali, dirijori, textieri cunoscuţi pentru probitatea lor), a acordat unui număr de patru creaţii, record, punctajul maxim, ceea ce fireşte nu i-a implicat nicidecum pe organizatori, ci a dovedit o apreciere înaltă a calităţilor muzicale ale pieselor respective, a îmbinării muzică-versuri şi o anticipare a traiectoriei ulterioare a lucrărilor laureate. De altfel o confirmare imediată a fost dată chiar de celelalte două jurii, pentru premiile de Popularitate şi al Tinereţii, care au decernat locul I tot uneia din aceste piese, "Cele mai frumoase flori" de Dan Stoian. Toate aceste patru melodii campioane au fost orchestrate de autorii lor (ceilalţi fiind Cornel Fugaru, Ion Cristinoiu şi Dan Dimitriu), aşa cum aranjamente orchestrale remarcabile au semnat şi Ionel Tudor, Corneliu Meraru sau Ilie Vorvoreanu. Şi mai e ceva: tematica unor creaţii, dar şi prezenţa la microfon a unor interpreţi aflaţi la vârsta candorii (copiii Mihai Melinescu, Anamaria Aconstantinesei, Mircea Ciurez sau Ansamblul de estradă al Casei pionierilor şi şoimilor patriei din sectorul 4 al Capitalei) au contribuit cu certitudine la înduioşarea publicului şi nu doar a acestuia. Peste ani, pornind de la această experienţă, Dumitru Lupu şi Aurel Manolache vor pune bazele festivalului naţional "Mamaia copiilor"…

Mihaela Runceanu

Realizatorul Titus Munteanu a fost întotdeauna un mare iubitor al muzicii moderne, fie ea de dans, rock sau folk. Unii i-au reproşat că mai târziu, după 1990, a părăsit teritoriul muzicii uşoare tradiţionale şi implicit vedetele cu care cunoscuse atâtea satisfacţii profesionale. Dar, pe de o parte, chiar el însuşi le crease pe unele dintre ele, iar pe de alta era vorba de evoluţie, de viziune, de modul cum vedea show-urile sale în raport cu noile cerinţe ale telespectatorilor. Cizelase, plamădise staruri care acum ajunseseră la maturitate, aşa că din acel moment şi-a propus să se ocupe de copii şi de adolescenţi. Revenind, să notăm că la ediţia a 19-a a "Şlagărelor în devenire" (23 iunie, difuzare pe 5 iulie 1986) el l-a convins să se înscrie pe Nicu Alifantis, compozitor şi interpret deopotrivă. Şi chiar dacă piesa "Hai la dans!", orchestrată de Ionel Tudor, n-a obţinut un punctaj înalt, ea a reprezentat o reconfortantă pată de culoare. N-au lipsit nici de această dată tinerii care şi-au făcut realmente "mâna" la "Şlagăre în devenire", nefiind important dacă obţineau premii sau nu, ci faptul că

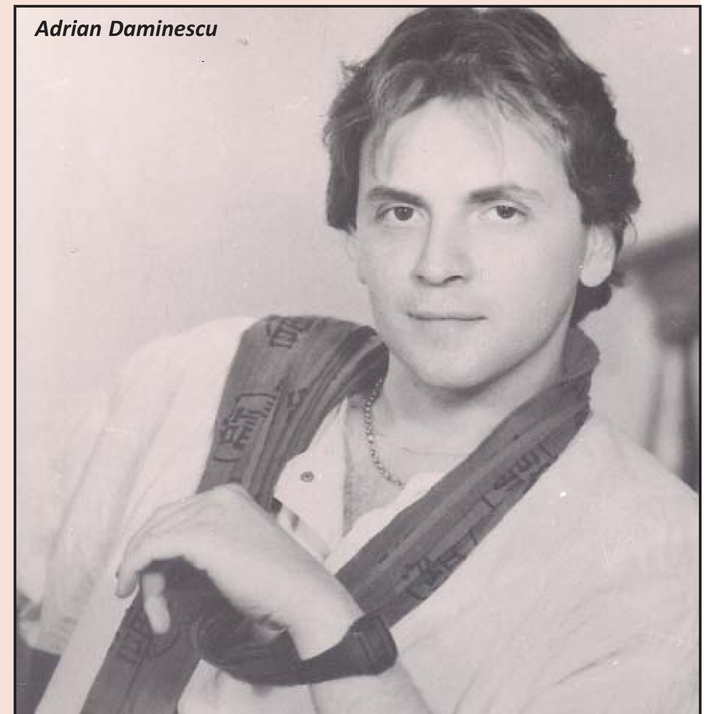
ajungeau într-o finală prestigioasă, că se vorbea de ei, iar numele lor era rostit pe micul ecran: Claudia Daniela Nacu - "Cântec de pace", în orchestrația lui Viorel Gavrilă (cu grupurile vocale "Luchian" şi "Start"), Dan Creimerman (în triplă ipostază la piesa "Te-aş opri, clipa mea de dor"), Mihai Grigoriu ("Pianul şi marea", aranjament orchestral Ionel Tudor), aşa cum tineri erau pe atunci şi Dinu Giurgiu (care are meritul de a o fi ales drept solistă a piesei "Pământul meu, pământ de dor" pe cunoscuta Doina Spătaru) sau Dani Constantin. Ultimul a fost de altfel recompensat cu Premiul Tinereții pentru "Te voi iubi mereu", piesă cu care a debutat în concurs Adrian

Angel Grigoriu, Margareta Pâslaru, Temistocle Popa

Daminescu. Reputatul Temistocle Popa ne-a invitat sub "Ploaia de stele" (cu Trio Expres), iar Dan Stoian a încercat fără succes să repete performanța precedentă cu "Pianul meu", solistă Stela Enache (interesant este faptul că soțul acesteia, neuitatul Florin Bogardo, nu s-a înscris niciodată în concurs!). Personalitate de calibru, prezent adesea în jurii, Vasile Veselovski a apărut pentru prima oară în competiție, cucerind de justețe Premiul de Popularitate cu melodia "Nu", având alături doi buni prieteni şi colaboratori, Mihai Maximilian (versurile) şi Corina Chiriac

Claudia Daniela Nacu

(evident, cu o interpretare plină de vervă). Premiul Juriului a revenit, cu 68 de puncte, piesei "Cântec de iubire" de Dan Dimitriu, adus la microfon de o altă voce de marcă, Mirabela Dauer. În afară de concurs a fost prezentată melodia "De-aş uita iubirea ta", muzică şi text Viorel Gavrilă, cu o Marina Florea în mare formă (în vara lui 1983, reamintesc, câştigase Trofeul de interpretare la Mamaia). După cum am mai spus, se conturase încă de la primele ediții un nucleu de compozitori şi interpreți prieteni ai concursului. Pentru că de la bun început competiția "Şlagăre în devenire" n-a fost doar o rampă de lansare pentru noi refrene viabile (mai ales până în vara lui 1983, când festivalul de la Mamaia era întrerupt şi nu se ştia dacă se va mai relua vreodată), dar şi un teren de confruntare amicală, colegială între creatorii din diverse generații. Altfel spus, un "schimb de experiență" fructuos, în care cei merituoşi, că să folosim tot formulările epocii, urmând a fi evidentiați la "Gazeta de perete". Şi când spun merituoşi nu mă refer doar la cântecele laureate, ci la toate cele selecționate pentru finală, fiindcă emulația şi ambițiile declanşate erau teribile, dovadă că la fiecare ediție, aproape, au fost piese în afară de concurs care nu mai avuseseră loc între cele zece finaliste. Un alt merit al competiției, pe lângă lansarea tinerilor autori, a constat în încurajarea cantautorilor, adică a interpreților cu înzestrări componistice şi chiar poetice sau a compozitorilor cu talent interpretativ. În această categorie au intrat Horia Moculescu, Margareta Pâslaru, Mircea Romcescu, Mihai Constantinescu, Corina Chiriac, Nicu Alifantis, Dan

Adrian Daminescu

Creimerman, Decebal Gaşpar, Claudia Daniela Nacu. La ediția a 20-a, festivă (10 noiembrie, difuzare pe 13 decembrie 1986), tot la Sala Radio, Corina Chiriac şi-a încercat din nou şansa cu o compoziție care ulterior a fost pe toate buzele, "Permiteți?", versuri Mihai Maximilan, orchestrația Corneliu Meraru, 64 de puncte, dar n-a fost singură în această postură, alți doi solişti cunoscuți dovedindu-şi talentul componistic. Aceștia au obținut la rândul lor punctaje bune din partea juriului de specialitate, ambele piese fiind orchestrate de Ionel Tudor. Angela Ciochină (absolventă de Conservator), cu "Cântec drag din țara mea", 65 de puncte, şi George Nicolescu, cu "Dă-mi, dragoste, puterea ta!" (pe versurile poetului Dan Verona), 64, au avut curaj să-şi încredințeze partiturile... compozitorilor! Ediția festivă a fost dominată de reputatul George Grigoriu, care a cucerit atât Premiul Juriului (69 de puncte), cât şi pe cel de Popularitate (10 puncte) cu "M-am

îndrăgostit”, melodie pusă în pagina încântător de duetul Marina Florea/ Adrian Daminescu. În general a fost o ediție a duetelor şi a colaborărilor surprinzătoare, de efect. Ilie Vorvoreanu a apelat, pentru "Vis împlinit", la soția sa Cornelia Vorvoreanu în duet cu Cornel Constantiniu; Ionel Bratu Voicescu ("Cântec de seară") ne-a propus un alt duet inedit, Mihaela Runceanu/ Ioan Luchian Mihalea; Dumitru

George Grigoriu

Lupu ("Ai venit să-mi bați la geam") a alăturat Ilenei Şipoteanu trio-ul alcătuit din surorile Luminița, Liliana şi Gabriela Raclariu. Iar "Pastel de iarnă", de Dan Stoian, a fost cât pe-aci să intre, cu 9 puncte, în posesia Premiului de Popularitate (la care a concurat şi creația Corinei Chiriac, 8 puncte), cântecul fiind interpretat de Stela Enache alături

Mihai Constantinescu

de un grup de copii din formația de estradă a Palatului pionierilor, îndrumați de profesoara Lăcrămioara Mitroaica. Premiul Tinereții a mers către "Întoarce-te!", de Şerban Georgescu, în ciuda celor doar 61 de puncte din partea juriului de specialitate. În interpretarea solistei Carmen Rădulescu, piesa s-a bucurat de mare succes ulterior. Au mai fost în finală Dan Dimitriu ("Dragoste, de-aş fi eu ca tine!" - Marina Scupra) şi Dani Constantin ("Seara unui vis" - Dida Drăgan). Acest din urmă cântec a obținut din partea specialiştilor cel mai mic punctaj, numai 59 de puncte (record… negativ), dar a acumulat 5 puncte la Premiul de Popularitate. În afară de concurs ne-am reîntâlnit cu un veritabil talent (a fost una dintre cele mai tinere membre ale UCMR), revelat ca atare la "Şlagăre în devenire", Claudia Daniela Nacu (din păcate a murit acum câțiva ani, în Olanda, unde se stabilise…), cu piesa "Start!", la care semna muzica şi versurile şi încredințată chiar formației… Start!

… Dar n-a fost să fie un nou start pentru competiție, fiindcă ediția următoare, a 21-a (12 decembrie, difuzare la TV pe 26 decembrie 1987), avea să fie ultima. Nu mă întrebați acum de ce s-a desființat o emisiune-concurs de uriaşă popularitate a TVR, pentru că n-am un răspuns, aşa cum nu am idee de ce n-a fost reluată, cu modernizările şi

Corina Chiriac

adaptările de rigoare, după Revoluție (la fel a pățit şi "Steaua fără nume", un alt brand al postului public TV). Mistere (vorba vine) ce țin de nepăsare şi nepricepere, la un post de televiziune de care am fost atât de legat şi a cărui audiență a scăzut dramatic, aşa cum observa Mircea Romcescu. Cea din urmă întâlnire cu "Şlagărele în devenire" a fost, aşa cum se cade unei despărțiri de neuitat, cu titluri care şi azi se află la loc de cinste în repertoriul genului. Cu totalul maxim de 70 de puncte a triumfat marele şlagăr "Mai rămâi şi nu pleca, iubirea mea!" de Marcel Dragomir, versuri Aurel Storin, cântat de Aura Urziceanu, care a sustinut şi un recital în partea a doua. Clasat la doar "o lungime" în urmă (69 de puncte), un alt viitor hit major, "Încearcă!" de Cornel Fugaru, solist Gabriel Cotabiță, care îşi începea ascensiunea hotărâtă către rangul de vedetă, a câştigat totuşi Premiul de Popularitate, pe care însă l-a împărțit cu "Nu-i prea mult" de Ionel Tudor, solist Adrian Daminescu. Premiul Tinereții a revenit unui alt cântec cu uriaş potențial, aşa cum s-a dovedit, aparținând

unui compozitor extrem de modern, care însă ocolea de obicei concursurile, Adrian Enescu. Piesa "Îți citesc în ochi", pe versurile poetului Lucian Avramescu, cu 68 de puncte şi din partea juriului de specialitate, a confirmat din plin talentul foarte tinerei câştigătoare a Trofeului de Interpretare de la Mamaia, Loredana Groza. Nu peste multă vreme, acelaşi trio va bate toate recordurile de

Ion Cristinoiu, Eugen Rotaru, Temistocle Popa

popularitate la scară națională cu şlagărul "Bună seara, iubito!". De asemenea câştigătoare a acestui Trofeu de interpretare la Mamaia, chiar în acel an, Alina Mavrodin a debutat la rându-i în competiție cu "Amiezile iubirii" de Corneliu Meraru. Un alt debut componistic, în afara aceluia al lui Adrian Enescu, a fost al tânărului pianist Dragoş Nedelcu ("Cântec de viață şi dragoste", 66 de puncte), care ne-a propus un duet şarmant, Elena Cârstea-Ioan Luchian Mihalea. În rest, reîntâlniri mai mult decât plăcute cu adevarați prieteni ai competiției, cum ar fi Ionel Bratu Voicescu ("Baladă pentru flori", orchestrația Eugen Mihăescu, cu Mihaela Runceanu), Dinu Giurgiu ("Cheia unui joc", orchestrația Cristian Dumitrescu, solist Cornel

Mihai Grigoriu

Constantiniu), Claudia Daniela Nacu - "Şi pasăre, şi stea", minunat cântec, interpretat de autoare în duet cu Dorin Anastasiu (astăzi ei sunt împreună printre stele…), Dan Dimitriu - "Ce dor mă cheamă", 66 de puncte, cu Marina Scupra, care împlinise 20 de ani. Instrumentist şi vocalist cunoscut din formațiile Cromatic şi Romanticii, Radu Constantin (stabilit în prezent in Danemarca cu soția sa, Eva Kiss) a dat viață unei piese în afară de concurs, "Fata visurilor mele" de Mihai Vanica, pe versurile semnate de Gina Teodorescu, mama compozitorului Mircea Drăgan. În decorul semnat de tradiționalul colaborător al lui Titus Munteanu, scenograful de mare valoare Cornel Ionescu (nu, nu cel cu muzicuța, Doamne fereşte, se înțelege!), spectacolul a fost deschis strălucit de o piesă ce ar fi putut deveni, dacă evenimentul n-ar fi fost îngropat inexplicabil, leit-motivul concursului "Şlagăre în devenire". Piesa "Melodii, melodii" de Viorel Gavrilă, evident tot în afară de concurs, a fost interpretată de vocile proaspete, de mare calitate ale unor tineri solişti lansați la "Steaua fără nume" sau la Mamaia: Loredana Groza, Silvia Dumitrescu, Dana Bartzer, Marilena Dobre, Daniela Nicol, Angela Stoica, Mircea Dumitrescu, Doru Stelian, Valeriu Crişan, Daniel Iordăchioae. Ultimele două ediții, cele purtând numerele 20 şi 21, au beneficiat de numeroase cântece cu versuri inspirate aparținând poeților George Țărnea, Dan Verona, Lucian Avramescu, Aurel Storin, Nicolae Dragoş, fiindcă pe atunci textul chiar conta. Seara de adio (deşi pe atunci încă nu ştiam asta…) a fost încheiată apoteotic de recitalul superlativ al Corinei Chiriac, cu şlagăre aparținând lui Ion Cristinoiu, Vasile Veselovski sau Dan Dimitriu. La "Steaua

Angela Similea

fără nume" regia muzicală era asigurată de Paul Enigărescu, al cărui tată, renumitul solist de operă Octav Enigărescu, a fost unul din primii preşedinți de juriu la concursul "Steaua fără nume". În prezent, Paul Enigărescu locuieşte în satul Dârza din comuna Crevedia, fiind vecin cu văduva lui Ion Cristinoiu, Mariana. Probabil a ales să se mute în perioada când colabora la emisiunea lui Cătălin Măruță de la ProTV, care se transmitea de la Buftea. Iar regia de montaj era semnată de Doina Anastasiu, fostă balerină la Teatrul de revistă "Constantin Tănase" – soția lui Dorin Anastasiu – fiica lor Raluca Anastasiu (stabilită în Anglia) fiind mai târziu componentă a "Şcolii vedetelor"! Ce mică e lumea… Îmi aduc aminte că într-un decembrie friguros s-au întrecut în etapa a II-a a "Stelei fără nume", dacă nu mă înşel, Loredana Groza, Alina Mavrodin, Alexandra Canareica şi Florin Balcan. Loredana şi Alina au cântat şi la "Şlagăre în devenire", care lansa melodii, iar "Steaua" - voci. Dar nu o dată, după cum se vede, tinerii remarcați la "Steaua fără nume" intrau în vizorul compozitorilor de la "Şlagăre", iar finaliştii competiției de interpretare îşi introduceau în repertoriul de concurs cele

mai apreciate melodii lansate la competiția paralelă (ce-i drept, "Steaua fără nume" a avut o longevitate superioară).

Aşa cum s-a putut observa, în cele doar 21 de ediții ale "Şlagărelor în devenire" s-au conturat o serie de "specialişti" ai intrecerii, câțiva dintre ei reuşind performanța de a trece de multe ori de comisia de selecție, ajungând în finală. Edificator este un top al participărilor, în care conduce, cu 13 prezențe în finală, Dan Stoian, foarte bun pianist şi şef de orchestră (neuitate rămân spectacolele nocturne de la Teatrul Foarte Mic alături de Sergiu Cioiu, care însă la scurtă vreme s-a stabilit în Canada). Imediat după el se înscriu Ion Cristinoiu şi Marcel Dragomir, urmați de Dumitru Lupu. Pe o a patra treaptă ar veni Dan Dimitriu şi Dinu Giurgiu, după care, la egalitate, sunt Cornel Fugaru,

Viorel Gavrilă

Horia Moculescu, Mircea Romcescu şi Claudia Daniela Nacu, cu câte 8 calificări în finală. Vasile V. Vasilache şi Ionel Bratu Voicescu au acumulat şapte, adică o treime din numărul edițiilor. Urmează, în acest top neoficial, Mihai Constantinescu, Dan Pavelescu, Titel Popovici. Dar şi mai grăitor este clasamentul eficienței, deci al raportului participări/ premii, în care lider este Mircea Romcescu, cu 7 distincții cucerite la cele 8 participări (reamintesc, trei dintre ele la aceeaşi ediție). Câte 6 trofee au la activ Ion Cristinoiu, Marcel Dragomir şi Dan Dimitriu; Horia Moculescu are acasă 6 diplome (nici nu le mai ține minte pe toate, după atâta timp şi atâția lauri…), Vasile V. Vasilache – 4, iar Cornel Fugaru şi Ionel Tudor câte 3. Plutonul celor cu câte două premii la activ (sigur, s-ar mai putea face o diferențiere în funcție de valoarea distincției respective, ordinea fiind Premiul Juriului, cel de Popularitate şi cel al Tinereții, dar să nu facem aici matematică absurdă) include alte nume sonore, cum ar fi George Grigoriu, Temistocle Popa, Jolt Kerestely sau Şerban Georgescu. Au mai punctat, cu câte o victorie, Marius Țeicu, Dan Ştefănică, Ionel Brau Voicescu, Dumitru Lupu, Corina Chiriac, Dragoş Rolea, Mihai Constantinescu, Dinu Giurgiu, Mircea Drăgan, Vasile Veselovski, Dani Constantin, Adrian Enescu. Când am scris "victorie" m-am referit, cum spuneam, la oricare din cele trei premii, dar cu adevărat important este raportul dintre numărul prezențelor în finală şi cel al laurilor cuceriți.

La ediția 1995 a festivalului de la Mamaia, Titus Munteanu a "reactivat" faimoasa orchestră a compozitorilor inaugurată în show-urile TV din 1978-1979, ridicând literalmente sala în picioare la gradina Soveja din Constanța cu cei peste care trecuse un deceniu de la "Şlagăre în devenire". Dar ei s-au dovedit la fel de plini de umor, de tonici, de energici şi puşi pe şotii, venind în plus cu bagajul de melodii de succes lansate în concurs. În ordinea… numerelor de pe tricou, cum spuneau comentatorii sportivi pe vremuri, a se citi clasarea în topul simbolic de mai sus, echipa fantastică a compozitorilor i-a inclus atunci pe Ion Cristinoiu, Marcel Dragomir, Dan Dimitriu, Horia Moculescu, Cornel Fugaru, Marius Țeicu, într-o dezlănțuire de ritm şi refrene memorabile. Absolut dureros, jumătate dintre ei cântă în Ceruri… Cine va interpreta acum pentru ei sfâşietoarea melodie a lui Cornel Fugaru "Unde sunteți, dragii mei?"? Unde să fie, în Paradisul celor dăruiți cu har, strâns uniți în jurul lui Titus Munteanu în orchestra îngerilor… În timp, ne-au părăsit atâția dintre cei pomeniți în paginile revistei noastre, încât sigur lista este din păcate mult mai amplă, însă să nu-i uităm, într-o ordine absolut întâmplătoare, nici pe Camelia Dăscălescu, Dorin Anastasiu, Temistocle Popa, George Grigoriu, Radu Şerban, Vasile Veselovski, Luigi Ionescu, Nicolae Nițescu, Dorina Drăghici, George Bunea, Constantin Drăghici, Gigi Marga, Roxana Matei, Gică Petrescu, Valențiu Grigorescu, Aurel Felea, Mircea Block, Angel Grigoriu, Romeo Iorgulescu, Flavia Buref, Sile Dinicu, Claudia Daniela Nacu, Gina Teodorescu, Ciupi Rădulescu, Dan Stoian, Dan Ştefănică, Doru Stănculescu, George Țărnea, Angela Ciochină, Dumitru Lupu, Aurel Manolache, Mihai Dumbravă, Elly Roman, Henry Mălineanu, Florentin Delmar, Mişu Iancu, Dan Spătaru, Florin Bogardo, Roxana Popescu, Titus Munteanu, Cornel Fugaru, Dinu Giurgiu, Gabriel Mărgărint, Dan Iagnov, Adrian Enescu, Anca Sandu, Simona Patraulea, Şerban Georgescu, Marin Petrache Pechea, Sorin Grigorescu,

Marina Scupra

Alexandru Jula, Nicu Dumitrescu, Ilie Micolov, Ioan Gyuri Pascu, Marina Scupra, Paul Urmuzescu, Titel Popovici, Marcel Dragomir, Gil Dobrică, Ioan Luchian Mihalea, Mihaela Runceanu şi nici pe acei interpreți decedați în floarea vârstei, cum ar fi Marilena Dobre, Cornelia Vorvoreanu, Luminița Scordaliu, Luiza Cioca, Valeriu Crişan, Mircea Dumitrescu. Absolut toți, fiecare cu contribuția sa, îşi binemerită din plin locul în memoria noastră şi numele înscris cu litere de aur în marmură la Monumentul Muzicii Româneşti de la Inspectoratul Muzicilor Militare, de pe Bdul Iuliu Maniu. Pentru că asta ne-a rămas în urma lor: partituri, fotografii, diplome îngălbenite, trofee uitate într-un pod, discuri, emisiuni de radio şi TV, câteva filmări şi cărți, articole în presă… Dar mai ales ne rămân amintirile, iar acestea sunt de neînlocuit.

Octavian URSULESCU

Galele Savoy (VI)

Ileana Șipoteanu, Carmen Rădulescu, Silvia Dumitrescu şi Maria Nagy au alcătuit "Careul de Aşi" ai celei de-a VI-a ediții a Galelor Savoy, un spectacol creat şi regizat de Vasile Muraru şi Valentina Fătu.

Devenit tradiție şi anunțat ca de fiecare dată prin emoționantul "Fără ei", interpretat de Vasile Muraru şi Valentina Fătu, momentul *In Memoriam* a fost dedicat Andei Călugăreanu, o artistă complexă şi completă, debordând de talent, care şi-a legat numele şi cariera şi de spectacolul de Revistă. A fost firesc ca invitați de onoare în spectacol să fie fiica, Ioana Călugăreanu Tufaru, regizoarea Geanina Hergheligiu, care a pus pe scena de la Savoy spectacolul "*(dor de) ANDA*" şi actorul Adrian Tititeni, coleg de generație la UNATC cu regretata artistă. Din distribuție au mai făcut parte solista Daniela Tănase şi actorul Robert Emanuel, alături de nelipsitul Balet (coregrafia Oana Cocârță) şi de Orchestra Teatrului Tănase, dirijată de compozitorul Dan Dimitriu. Iuliana Marciuc a prezentat această ediție, după ce primele au fost moderate de Octavian Ursulescu şi Marina Almăşan.

Vasile Muraru, Valentina Fătu

Fiecare ediție a galelor Savoy este dedicată exclusiv muzicii uşoare româneşti, cupletului, dansului şi spectacolului de Revistă, dar şi invitaților speciali (artişti, coregrafi, tehnicieni, creatori de costume, critici de teatru, jurnalişti, scriitori, poeți, textieri, realizatori TV, oameni de radio) ale căror nume şi carieră au fost, sunt şi vor rămâne legate de "Teatrul din inima Capitalei". Invitații speciali, foşti angajați ai Teatrului sau colaboratori, au "misiunea" de a-şi spune povestea carierei şi a succesului lor legată de "Tănase", depănând amintiri şi poveşti, unele nemărturisite până atunci.

"Avem un singur scop: acela de a-i omagia pe artiştii care au adus glorie şi strălucire acestei scene" - spune Vasile Muraru, actor şi Manager. *"Fiecare dintre invitați a pus câte o cărămidă, a mai clădit o treaptă şi a mai deschis o fereastră prin care respectul şi prețuirea noastră pentru ei să pătrundă în acest loc magic, pe care, cu mândrie, îl numim astăzi Teatrul de Revistă «Constantin Tănase» - Teatrul din inima Bucureştiului!"*. *"Galele Savoy înseamnă pentru Teatrul «Tănase» un necesar exercițiu de admirație şi de recunoaştere publică a meritelor pe care le-au avut toți cei care au trecut pe aici, înaintea noastră sau chiar odată cu noi"* – mărturisea actrița Valentina Fătu, care a semnat scenariul.

Rând pe rând, pe scenă au fost invitate să povestească, dar şi să cânte, vedete ale muzicii uşoare româneşti, care au lansat şlagăre şi care au avut şi continuă să aibe succes. Sunt nume sonore, iar carierele lor, remarcabile.

"Sunt artistă de Teatru de Revistă! M-am născut să cânt în Teatrul de Revistă!" – a spus Ileana Șipoteanu, solista care, timp de mai bine de 25 de ani a fost angajată şi colaboratoare a teatrelor de revistă şi de estradă. *"Îmi plac scenele mari şi strălucitoare! Îmi plac orchestrele! Îmi plac paietele, ştrasurile şi penele, ador somptuozitatea spectacolului de Revistă şi bucuria de a cânta, de a juca şi de a dansa, pentru că toate acestea au făcut mereu parte din viața mea!"*. A fost susținută de fiica sa şi a regretatului compozitor Dumitru Lupu, Dumitrana, acum o regizoare de succes. Ileana Șipoteanu a colaborat cu Teatrul Tănase în 1989 în spectacolul "*Bună seara, Boema*!" de Mihai Maximiliam şi Vasile Veselovschi (regia Bițu Fălticineanu), ultima premieră la Grădina Boema, înainte de a fi abuziv demolată. Din distribuție făceau parte Stela Popescu şi Alexandru Arşinel, Anda Călugăreanu, Ramona Bădescu, trio Expres, Angela Stoica ş.a; direcția muzicală a aparținut lui Dumitru Lupu, dirijor fiind Petre Munteanu. Ileana Șipoteanu avea să revină pe scena de la Savoy ca invitată specială în spectacolele - concert *"Glume pe portativ*" şi "*Un Cântec… O Glumă…*".

"Revenirea mea la Teatrul Tănase înseamnă un vis împlinit! Ce poate fi mai frumos, mai emoționant şi mai onorant decât să calci pe această scenă după 40 de ani?" – declara Maria Nagy, care debuta aici în 1981 în spectacolul "*Veselie la Tănase*" (regia Nicolae Dinescu). *"Fiind la început de drum, am învățat ce înseamnă profesionalismul, respectul pentru scenă*

Maria Nagy, Ioana Tufaru, Ileana Șipoteanu

şi public, pentru vedetele Revistei şi pentru cei mai importanți artişti! Apoi, amintirile cu Teatrul legate de evenimente care mi-au schimbat cursul vieții şi al carierei: au fost cele mai

frumoase, emoționante și s-au sfârșit cu cea mai grea decizie de luat după turneul din Egipt, de la Cairo".

Originară din Remetea (Harghita) și absolventă a Liceului de Construcții din Miercurea Ciuc, Maria Nagy a pornit în septembrie 1978 spre Capitală, cu gândul de a-și împlini visul. A dat examen la Școala Populară de Artă și a devenit elevă la clasa prof. Florica Orăscu, colegi fiindu-i Gabriel Dorobanțu și Natalia Guberna. Pe atunci cânta muzică folk la Cenaclul Flacăra (cu **"**Folk Group 5"**)**, după care și-a schimbat stilul și a început să cânte muzică pop-rock. Au urmat invitații la emisiuni de tv și radio, și nenumărate turnee prin țară, dezamăgiri și eșecuri, dar și succese. Lumea a început să se obișnuiască cu tânăra dezinvoltă, nou apărută pe scena muzicii ușoare, plină de energie, cu o voce și prezență scenică aparte. I s-a propus contract de colaborare pentru spectacolul de la Tănase. "*Văzând distribuția grandioasă, cu artiști de legendă, precum Stela Popescu și Alexandru Arșinel, Aurelian Andreescu, Cristina Stamate, Anton si Romică, Eva Kiss, George Enache, Cornel Patrichi, m-au trecut fiorii*" – își amintește artista. "*Doamne ce onoare pentru mine, oare voi putea face față, oare merit eu această șansă? Nu știu dacă am meritat sau nu, dar un lucru este cert: a fost cea mai minunată zi din viața mea, atunci când am semnat acel contract! Nu am dormit în următoarele zile de bucurie, dar și de mari emoții!*". A continuat colaborarea cu teatrul și în anul 1982. "*Jucam și cântam în inima Bucureștiului, eu, care venisem tocmai din comuna Remetea! Mi se tăia respirația și mi se făcea pielea găină când treceau în viteză pe lângă mine Stela Popescu și Alexandru Arșinel. Deseori coboram scările cu Aurică Andreescu: mă îmbrățișa tandru și ne uram reciproc success și seară frumoasă, deoarece pentru noi începea după spectacol și o viață de noapte. Amândoi cântam în renumitul bar de la Athénée Palace și la Barul Melody*".

Carmen Rădulescu

După prima stagiune la Teatrul Tanase, Maria Nagy a fost contactată și întrebată dacă vrea să meargă în turneu la Cairo pentru o lună de zile. Urma să joace la Teatrul "El Galaa". Bineînțeles că a acceptat, așa că, după multe peripeții cu obținerea vizelor, artiștii au aterizat la Cairo pe 9 iulie 1983. "*Când s-a deschis ușa avionului, m-a doborât o căldură de cel puțin 40 de grade Celsius, cu care am luptat toată vara*" – își amintește artista. "*Am fost prima care a zărit faimoasele piramide: fiind cântăreața și pasagera favorită a pilotului, am petrecut acest zbor de 2 ore în cabina de pilotaj! Atunci se putea!*". Încet-încet, s-a pus pe scenă spectacolul cu titlul "*International Show*", unde solista a cântat cu mare succes o melodie în limba arabă "Salma Ya Salama", lansată de DALIDA, născută la Cairo într-o familie de italieni. Succesul Mariei Nagy și al trupei care o acompania a fost atât de mare, încât i s-a prelungit contractul pentru încă o lună. După numai câteva zile, colegul său Nicu Dumitrescu îi strigă în gura mare "*Mariaaaa, ai văzut, Cairo e plin cu poza ta*!". Surprinsă, a fugit la primul chioșc, unde a zărit revista de mare tiraj "EVE", pe a cărei copertă era poza ei. "*Și astăzi mă gândesc cu nostalgie la anul 1984, la cererea unui impresar din Cairo, pentru un contract de 6 luni, care s-a tot prelungit. Și așa am rămas în Egipt pentru o perioadă de 9 ani de zile, iar restul deja e istorie. Dacă sunt fericită sau tristă pentru decizia luată atunci, încă nu știu, dar, evident, destinul nostru depinde cel mai mult de deciziile luate, indiferent dacă sunt bune sau rele*". Din 1998 s-a stabilit definitiv în Ungaria.

Silvia Dumitrescu este o prezență obișnuită la Revistă, ea fiind invitată în multe dintre spectacolele-concert. A povestit despre cele mai frumoase turnee, despre emisiuni și show-uri de televiziune, despre festivaluri, spectacole și concerte unde i-a avut alături pe artiștii Teatrului Tănase.

"*O muzică bună și un chip frumos îți luminează sufletul și îți mângâie viața*" – mărturisea solista Carmen Rădulescu, invitată de onoare a Galelor Savoy. "*Sunt fericită să evoluez pe scena Sălii Savoy, unde au jucat mari artiști care, de-a lungul timpului, au contribuit la formarea mea și la desăvârșirea carierei artistice. Cred că această seară magică ne-a bucurat inimile și ne-a vindecat sufletul obosit de atâtea temeri și tăceri*". Îndrăgita

Ileana Șipoteanu, Silvia Dumitrescu Ochescu

interpretă a cântat pe scena Teatrului de Revistă *“Constantin Tănase”* într-o serie de spectacole, ca invitat special. În 1984, după ce cu un an înainte cucerise Premiul II la secțiunea “Interpretare” a Festivalului Mamaia, Carmen Rădulescu a participat la secțiunea *“Creație”* a aceluiași festival, cu piesa *“Senin”*, compusă de Edmond Deda, pe versurile lui Aurel Storin (reputat scriitor şi poet, fost secretar literar al Teatrului Tănase).

„A fost într-adevăr un copil-minune în muzică şi în teatru, nu însă din stirpea celor de azi, care pier prematur, până la apusul soarelui. Ea a fost şi a rămas în ochii noştri aidoma acelui buchet parfumat de lăcrămioare, care ne lasă să credem că primăvara e singurul anotimp de pe pământ” – Dinu Săraru

Dan Dimitriu, Vasile Muraru, Carmen Rădulesscu, Silvia Dumitrescu Ochescu

“Anda Călugăreanu face parte din categoria acelor ființe a căror plecare grăbită rămâne ca o taină… Pe Anda o regăsim în toți şi în fiecare obiect din scenă. Ea este personajul principal care ne aminteşte că, privită din cer, din altă dimensiune, viața e un cântec. Anda înseamnă muzică, vers, teatru, film şi un un mod personal de a trăi”. Acesta era leitmotivul spectacolului muzical “*(dor de) ANDA*”, o producție a Teatrului de Revistă “Constantin Tănase” care s-a jucat în Stagiunea 2017 - 2018. În spectacolul regizat de Geanina Hergheligiu (a semnat şi scenariul) au putut fi ascultate şi fredonate marile şlagăre lansate de Anda Călugăreanu şi reorchestrate de dirijorul şi compozitorul Dan Dimitriu. Marea artistă a meritat acel spectacol omagiu *“construit delicat, geometric, cu o uşoară tentă ludică, adolescentină”*, un show plin de energie, sincer şi exuberant, exact aşa cum era şi Anca Miranda Călugăreanu, artista căreia i-a fost dedicat momentul *In Memoriam* al Galei. Ea va trăi mereu în sufletele noastre prin celebrele emisiuni de varietăți ale Televiziunii Române din anii ’70 - ’80 (memorabilă *“Călătoria muzicală”*, unde a făcut cuplu cu Toma Caragiu!), concertele susținute alături de formața *“Sincron”* condusă de Cornel Fugaru şi în cadrul Cenaclului Flacăra, spectacolele de la Teatrul Mic, Teatrul Nottara sau TNB, show-urile trio-ului cu Dan Tufaru şi Florian Pittiş, “descoperit” de Alexandru Bocăneț sau prin filmele în care a jucat.

Cine nu a fredonat măcar odată şlagărele *„N-am noroc”* (Ion Cristinoiu), *“Seara”* şi *„Nu te supăra”* (Radu Şerban), *“Portocala”* (Marius Țeicu), *„Cheamă-mă”*, *“Pe strada toamnei”* (Aurel Giroveanu) sau *“Micul prinț“* (Nicu Alifantis) şi cine nu îşi aminteşte de vocea personajului Oache din filmele *“Maria Mirabela”* şi *“Maria Mirabela în Tranzistoria*”, regizate de Ion Popescu-Gopo? S-a pregătit cu binecunoscuta compozitoare Camelia Dăscălescu şi a absolvit cursurile de artă dramatică ale Şcolii Populare de Artă din Bucureşti.

Anda Călugăreanu a debutat în 1965, atunci când actorul Mircea Crişan a invitat-o să cânte alături de formația “Sincron” pe scena Sălii Radio. O remarcase la numai 17 ani, când, elevă fiind la Liceul “Dimitrie Cantemir” se prezentase la preselecțiile pentru un post de solistă a Ansamblului Armatei. În anul 1966 participă la Festivalul de la Mamaia, unde a interpretat patru piese, cu mare priză la public – *“Adio”* de Nicolae Kirculescu, *“Inimă, inimă”* de Laurențiu Profeta, *“Nu te supăra”* de Paul Ghentzer şi *“Păi, vezi cum eşti?”* de Emanoil Ionescu. În 1967 lansa la Electrecord primul său album, *“Anda Călgăreanu, melodii de Salvatore Adamo”*; au urmat alte LP-uri de mare succes, iar în 1987 a lansat albumul “*Anda*”, cu piese compuse de Nicu Alifantis, în aranjamentul orchestral al lui Doru Căplescu. La Festivalul “Cerbul de Aur” 1969, reprezintă România şi obține o Mențiune; urmează alte premii la festivaluri internaționale de interprtare, iar la Festivalul Mamaia 1972 cucerea Premiul de Popularitate pentru piesa “*Ce tânăr eşti*” (muzica Radu Şerban, text Aurel Storin), un Premiu Special şi Premiul II, alături de Dan Spătaru, cu piesa compusă de Temistocle Popa, *“În rândul patru”*. A susținut atunci şi un recital alături de laureații ediției, Aurelian Andreescu, Doina Badea, Corina Chiriac, Dan Spătaru, Stela Enache, Marina Voica, Mihai Constantinescu, Cornel Constantiniu, George Enache.

Valentina Fătu, Iuliana Marciuc, Vasile Muraru

A debutat ca actriță în 1966 în filmul muzical “Omul şi camera” (regia Valeriu Lazarov) alături de Margareta Pâslaru, Ştefan Tapalagă, Doina Badea, Gheorghe Zamfir,

Pompilia Stoian şi Constantin Drăghici. A jucat în "Bietul Ioanide" (regia Dan Piţa), "Vânătoarea de vulpi" (regia Mircea Danieliuc), "Stop cadru la masă" (regia Ada

Omagiu pentru Anda Călugăreanu

Pistiner), "Secretul lui Nemesis" (regia Geo Saizescu) sau "O zi la Bucureşti" (regia Ion Popescu-Gopo) şi a fost vocea lui Friday în filmul "Robinson Crusoe" şi a lui D' Artagnan în "Uimitoarele aventuri ale muşchetarilor".

Deşi îşi dovedise de multă vreme talentul remarcabil şi cu toate că devenise o vedetă de necontestat, Anda Călugăreanu a fost admisă la IATC în 1984 abia după a zecea încercare (era respinsă sistematic pe motiv că era prea… scundă)! A fost studentă la clasa actorului Mihai Mălaimare. Ce folos, ar spune unii? Avea însă 38 de ani!... Marea actriţă Leopoldina Bălănuţă a invitat-o să recite alături de ea pe scena Teatrului Mic, iar în 1984 a jucat în musicalul *„Mitică Popescu"* de Nicu Alifantis, după piesa cu acelaşi nume de Camil Petrescu. La începutul anilor '90, Anda Călugăreanu a moderat alături de păpuşa Omidé emisiunea matinală pentru copii "Club Anda", până când, în vara anului 1992, o boală necruţătoare a pus capăt unei cariere de excepţie.

„Pentru oricare dintre noi, fie că am cunoscut-o sau nu, Anda a fost o mare artistă" – spunea Nicu Alifantis. "*Toţi suntem convinşi că s-a grăbit plecând dintre noi. Cine ştie câte minuni ar mai fi putut înfăptui în teatru, în film şi în muzică! Cât talent! Ce stea avea deasupra capului ei!"*. Ultima înregistrare la radio a Andei Călugăreanu, la „Unda veselă", a fost în februarie 1992, în „Fericirea de a fi cal" de Cornel Sofronie, redactor Silvia Cusursuz, regia artistică Ion Vova. În martie, cea care a strălucit şi pe scena Teatrului Tănase (*"Bună seara, Boema!"* şi "*Carré de aşi*" de Mihai Maximilian şi Vasile Veselovski), efectuase ultimul său turneu (în Israel) alături de bunii săi prieteni, Stela Popescu şi Alexandru Arşinel...

Cu astfel de momente emoţionante (unul dintre ele a fost oferit şi de actorul Adrian Titieni), cu poveştile celor patru invitate de onoare, cu suprizele oferite lor de organizatori (Dumitrana Lupu a urcat pe scenă alături de mama sa, Ileana Şipoteanu, asemeni fiului solistei Carmen Rădulescu, Sorin Oprea, pilot de linie), şi cu decernarea de către Vasile Muraru şi Valentina Fătu a Diplomelor de Onoare "*Galele Savoy*" s-a încheiat cea de-a şasea ediţie a acestui proiect unic. (Foto: Teatrul "C. Tănase")

Oana GEORGESCU

● Marina Voica s-a numărat între primii care, cu un fler infailibil, au remarcat înzestrările artistice de excepţie, inclusiv actoriceşti, ale foarte tânărului Paul Surugiu, venit de la Turda (aşa cum a făcut-o şi cu Laurenţiu Duţă). Mai mult, ea a adaptat în limba română un cântec savuros cu iz oriental, provenit parcă din Azerbaidjan, pe care l-a înregistrat în duet cu Fuego. Filmarea cu această melodie, din emisiunea de la B1 TV moderată atunci de regizorul de teatru Dan Tudor, este absolut antologică. Ulterior, Paul Surugiu-Fuego a interpretat cu mare succes compoziţia Marinei Voica "O căsuţă la marginea satului".

În căutarea stelelor... cu nume (VI)

În perioada mai de început, în anii 1973-1975, Elena Cernega, din Tulcea, care a participat de două ori fără a trece în etapa a doua, îşi aminteşte că formatul era diferit, cel puţin pentru debutanţi. Astfel, candidaţii cântau câte două melodii, dintre care una "tematică", ambele cu "negative" orchestrale, într-un studio TV, fără juriu, fără public, comunicându-li-se ulterior cine a promovat. La un moment dat un compozitor a propus să fie o emisiune ca oricare alta, fără câştigători – bine că nu s-a dat curs acelei idei… A existat în schimb o reprezentantă a judeţului Tulcea care s-a acoperit de glorie la "Steaua fără nume" - este vorba de Alexandra Canareica. Cu premii importante la festivalurile de la Mamaia şi de la Amara, ea a trecut cu brio pe 26 mai 1986 prima etapă a concursului, găzduită de Sala Radio din Capitală. Realizatoare: Simona Patraulea (redactor) şi Anca Sandu (regia, căci Sorin Grigorescu încetase din viaţă), prezentator – Marius Ţeicu, care semna şi melodia de generic a emisiunii. Alături de Canareica au mai concurat Florina Cupşa şi Valeriu Crişan. Între piesele abordate de solistă s-a numărat şi şlagărul lui Dan Dimitriu, lansat de Mihaela Runceanu, "Nu, nu mai vreau să ştiu". În octombrie 1987 (cu difuzare la TVR pe 30 ianuarie 1988) am prezentat-o în cadrul etapei a II-a, cu aceleaşi realizatoare şi având-o alături pe Alina Mavrodin, care deşi era originară din judeţul Dâmboviţa, a reprezentat jud. Covasna, unde era profesoară de matematică. Juriul: Camelia Dăscălescu, Marius Ţeicu, Ion Cristinoiu, Cornel Fugaru, Vasile Donose, Petre Mihăescu, Marcel Dragomir. Probele pe care au trebuit să le treacă solistele au constat într-un exerciţiu de dicţie, muzică de dans şi recitare. În ceea ce priveşte dicţia, au fost alese exerciţii în versuri din volumul "Arta vorbirii scenice" de Sandina Stan, şefă a catedrei "Arta şi tehnica vorbirii" la IATC "I. L. Caragiale", carte apărută în 1972, concurentele alegând, ca la examen, unul din biletele amestecate într-un bol. La proba cu ilustraţie coregrafică, acompaniată de Orchestra Radio, dirijată de Cornel Popescu, Alexandra Canareica a dat viaţă marelui şlagăr lansat în anii 40 de Gică Petrescu, "Ce bine ne-nţelegem noi doi" de Henry Mălineanu, având alături şi un grup instrumental condus de compozitorul Dinu Giurgiu şi grupul vocal "Studio B". În noua versiune, piesa a fost orchestrată de trompetistul Nelu Marinescu, solista evoluând alături de balerini ai Teatrului de revistă "Constantin Tănase", în coregrafia Anetei Păunescu (regretata soţie a interpretului Jean Păunescu). Cât priveşte piesa la alegerea concurentului (de preferat una de ultimă oră), Alexandra Canareica a optat pentru "Stai lângă fruntea mea" de Mircea Drăgan, lansată de Mirabela Dauer în luna august a acelui an la festivalul de la Mamaia. O altă probă a constat în interpretarea unei piese în primă audiţie. Acompaniată de grupul instrumental condus de compozitorul Dinu Giurgiu, Alexandra Canareica a lansat creaţia acestuia "Cât dorul este dor", care a devenit ulterior un mare şlagăr al repertoriului ei, figurând la loc de cinste

Alexandra Canareica

Camelia Florescu

pe albumul editat de casa de discuri Eurostar cu câțiva ani în urmă. Penultima probă (deci complexitate mare încă din etapa a II-a) a implicat recunoaşterea a trei cântece din muzica uşoară românească (încercați asta la "Vocea României"!) - titlul, compozitorul, textierul, interpretul. În final, cele două candidate au cântat în duet melodia lui Dan

Denis Ştefănescu

Beizadea "Pentru tine, Românie!", acompaniate de orchestra Radio, obținând amândouă punctaje ridicate şi promovând astfel lejer în etapa finală. Pe 27 martie 1989 Alexandra Canareica a evoluat în etapa a III-a, alături de frumoasa craioveancă Ramona Bădescu. Locul de desfăşurare a fost tot Sala Radio, dar acum l-am avut alături ca realizator pe Titus Munteanu. În ordinea anunțării (aşa se ridicau şi plăcuțele cu notele, aici nimic nefiind secret) juriul a fost alcătuit din Camelia Dăscălescu (preşedinte), Cornel Fugaru, Smaranda Oțeanu Bunea, Dumitru Moroşanu, Dorina Drăghici, Dan Ardelean şi o reprezentantă a publicului. În ce o priveşte pe Alexandra Canareica, ea a trecut cu brio toate probele şi anume: "Piesă din repertoriul propriu" ("Puterea mea de a fi" de Gheorghe E. Marian, versuri Eugen Dumitru – acompaniament Orchestra Radio, dirijor Cornel Popescu); "Piesă în primă audiție" ("Cu dragostea nu te juca" de Petre Găluşanu, alături de aceeaşi orchestră şi de grupul vocal Choralis condus de Voicu Enăchescu); "Piesă de referință din muzica uşoară românească" ("De-ai fi tu salcie la mal" de Horia Moculescu, tot alături de orchestra Radio – melodie lansată în anii '70 de Mihaela Mihai şi atribuită după cum am văzut de Simona Patraulea şi Angelei Ciochină); "Interpretarea unei piese cunoscute de gen, consacrate la una din compețiile majore la nivel național" ("Un om sentimental" de Şerban Georgescu, lansată de Mădălina Manole la Mamaia 1988, evident tot alături de orchestra de estradă Radio). Fiind ultima etapă, concurentele au trebuit să facă dovada unor cunoştințe ce țin şi de cultura muzicală în general. Li s-a indicat o bibliografie incluzând 40 de titluri, pe ecran fiind proiectată înregistrarea video cu un fragment dintr-o lucrare din domeniul muzicii culte, urmând ca solista să indice titlul, compozitorul, interpretul, precum şi personajul din lucrarea cu pricina, Alexandra Canareica indicând fără să ezite "Aria toreadorului" din opera *Carmen* de Bizet, solist Dan Iordăchescu. În fine, tot legat de preocupări cultural-artistice neținând strict de muzica uşoară, finalistele puteau opta pentru dans, poezie, teatru, pantomimă sau alt gen artistic. Fostă elevă a Liceului de muzică din Galați, Alexandra Canareica a interpretat la vioară un *Menuet* de Mozart, în timp ce Ramona Bădescu şi-a dovedit talentul la pian. Aşa cum am mai amintit, ambele soliste au obținut totalul minim de 68 de puncte (maximul fiind 70), fiind ultimele câştigătoare ale Trofeului "Steaua fără nume", în finala din 27 martie 1989…

Venită tot din județul Tulcea, a scris o istorie frumoasă la "Steaua fără nume", în primele două etape, Denis Ştefănescu (în prezent, prin căsătorie, Archir), din Babadag. Ea a ajuns la concurs grație prieteniei de familie cu compozitorul Dan Stoian, care o ajuta cu "negative" şi sfaturi. Dar pasul hotărâtor a fost făcut de eleva Liceului sanitar din Constanța, absolvit în 1987, la un concert susținut la Babadag de Mirabela Dauer şi de formația Romanticii, condusă de Mircea Drăgan (în componența: Cornelia şi Ilie Vorvoreanu, Florian Secula, Paul Marian, Cornel Oancea). Denis Ştefănescu a fost invitată să cânte în deschiderea concertului, Mirabela i-a apreciat talentul, a invitat-o să se alăture trupei şi… de a doua zi a plecat într-un turneu național (ajungând până la Satu Mare!). Cu un asemenea

Loredana Groza

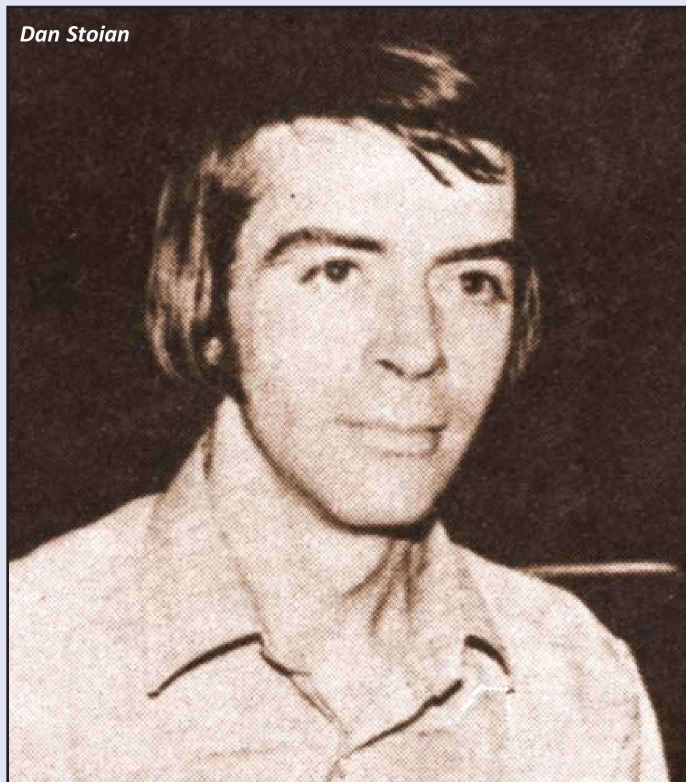
mentor, Denis Ştefănescu a ajuns să cunoască realizatori Radio-TV, fiind de asemenea "adoptată" în binecunoscutul "cenaclu muzical" din casa compozitorului Vasile V.

Vasilache. Puţini ştiu însă că iniţial ea a obţinut numeroase premii ca solistă de… muzică populară, dar experienţa îi era bogată prin participarea la multe concerte de muzică uşoară, alături de Mirabela Dauer, dar şi de alte vedete ale timpului. În paralel, însă, proiectul participării la "Steaua fără nume" prindea tot mai mult contur, alegând împreună

Alina Mavrodin

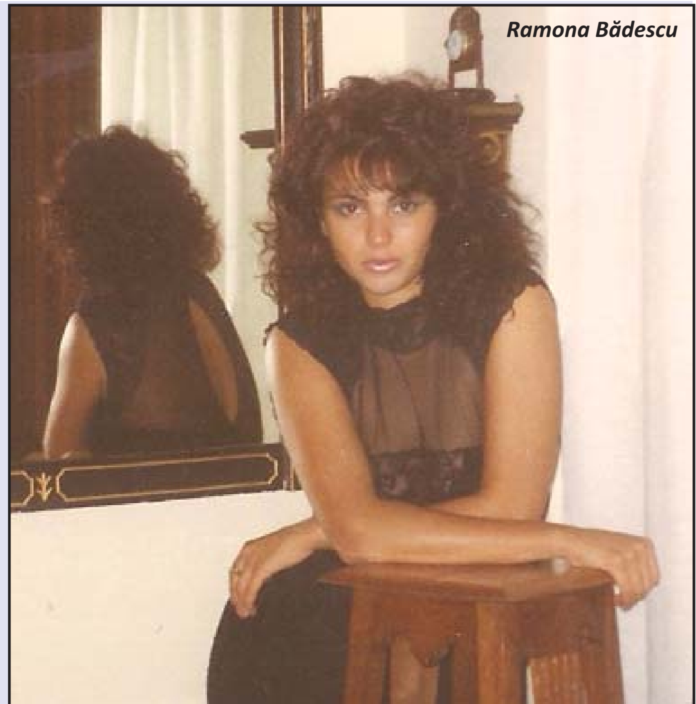
cu Dan Stoian atât melodiile preconizate, cât şi poeziile pentru proba de recitare. La alegerea repertoriului era cât pe-aci să nu poată cânta "Ce mult te-am iubit" de Dumitru Lupu (titlu preferat de tatăl solistei, cunoscător în domeniu), mai marii de la TVR neagreându-l pe tânărul compozitor, din fericire Simona Patraulea s-a impus. Îngerul ei păzitor, Mirabela, a dus-o la faimosul coafor Costel, "Blondy", de la Sala Palatului (de atunci culoarea părului ei a rămas blondă), realizatoarea Aurora Andronache i-a oferit un costum roz din garderoba personală, mama lui Dan Stoian, "Bambina" cum i se spunea, i-a comandat pantofi… Ce amintiri, ce poveşti frumoase, ce oameni minunaţi gată să sprijine o tânără solistă dintr-un orăşel! Şi iată că pe 4 aprilie 1988 vine etapa I, cu emoţii imense, fiindcă totul era "live" (două piese cu acompaniamentul orchestrei Radio, dirijor Cornel Popescu, alta cu pian), recitare şi duet cu un solist consacrat, ei Dan Stoian recomandându-i-o pe Angela Ciochină, cu piesa lui "Am vrut". Totul era foarte riguros, mişcările de dans prea moderne nu erau permise (de aceea la montaj – concertul s-a transmis peste 2 săptămâni – i s-au tăiat câteva gesturi mai curajoase). Denis Ştefănescu s-a prezentat, în ordine, cu "Ce mult te-am iubit", recitarea poeziei "Grâul" de Nichita Stănescu şi, cu acompaniment orchestral, "Acele veri ale iubirii" de Camelia Dăscălescu şi "Grea e dragostea" de Dan Stoian. Colege de concurs i-au fost Dana Popescu (actualmente Dorian) şi Florentina Dumitru. Îmi aduc bine aminte acea seară, în care am încercat, aşa cum făceam de altfel cu toţi concurenţii, să-i mai înlătur din emoţii, parte din ele legate de prezenţa în juriu a Cameliei Dăscălescu, mai ales că îi şi cânta o creaţie. Ceilalţi membri ai comisiei: Laurenţiu Profeta, Marius Ţeicu, Biţu Fălticineanu, Ionel Tudor, Dan Ardelean, Petre Mihăescu. Dar emoţiile au fost nejustificate, solista obţinând nota 10 pe linie, aşadar un total de 70 de puncte, cu care a trecut în etapa a II-a.

Craiova a dat concursului două câştigătoare, Janina Matei şi Ramona Bădescu, dar şi o altă solistă frumoasă şi talentată, Camelia Florescu. A participat la prima etapă în toamna anului 1985, alături de Loredana Groza şi Eliza Ioan. Realizatoare - Simona Patraulea şi Anca Sandu, prezentator - Marius Ţeicu, iar juriul: Camelia Dăscălescu, Vasile Veselovschi, Dan Ardelean, Vasile Donose, Aurel Giroveanu, Petre Mihăescu, Ionel Tudor. Amintirile Cameliei Florescu sunt unele amuzante, cum ar fi faptul să Simona Patraulea le-a spus ei şi Loredanei Groza că nu sunt la "Floarea din grădină", ca să vină cu părul lung, aşa încât, ascultătoare, Camelia s-a tuns, dar Loredana, cu vreo 5 ani mai tânără decât ea – nu! Cazate ambele la hotelul Parc de lângă Casa Scânteii, au venit însoţite de taţii lor. În 1993 Camelia avea să lanseze în primă audiţie o compoziţie aparţinând colonelului Popovici, dirijor la Ansamblul Armatei, unde ea era solistă, "Cânt dragostea", pe versurile lui… Vasile Groza, tatăl Loredanei! În prima etapă, solista din Craiova a interpretat piesa "Mamă, simt nevoia să-ţi vorbesc" de Ion Cristinoiu, lansată de Denis Roman la Mamaia 1985. La proba constând într-un duet cu o vedetă a dat viaţă slagărului lui Şerban Georgescu "Acelaşi vis" alături de Carmen Rădulescu, piesă lansată de aceasta, şi ea tânără, dar având deja mult succes. Un timp, ele au fost colege la Ansamblul artistic "Doina" al Armatei, unde Camelia Florescu s-a angajat, la recomandarea lui Carmen, în 1986. În toamna acelui an însă, după un turneu în Polonia la care în afara lor a mai fost şi Viorel Rus, Carmen Rădulescu a părăsit ansamblul. Pe 5 noiembrie 1988 Camelia Florescu a concurat alături de Angela Stoica (jud.

Dan Stoian

Prahova) în etapa a II-a a "Stelei fără nume", tot pe scena Sălii Radio, gazdă tradiţională de-acum, în regia Ancăi Sandu. Cum preluasem deja comperajul competiţiei, îmi aduc bine aminte evoluţia remarcabilă a acestor două

soliste (între timp, pe Camelia Florescu o mai prezentasem la Mamaia, unde a fost laureată, şi la Amara, unde a câştigat Trofeul). Din juriu au făcut parte soprana Eugenia Moldoveanu (preşedinte), Smaranda Oţeanu Bunea, Ion Cristinoiu, Camelia Dăscălescu, Marcel Dragomir, Biţu Fălticineanu, Marius Ţeicu. După cum se poate observa se conturase un nucleu de juraţi, dintre care probabil Camelia Dăscălescu a numărat cele mai multe prezenţe. În afară de notorietate, aici un rol îl juca şi determinarea membrilor respectivi de a nu ocoli, cu curaj, afişarea "la vedere" a notelor, unii muzicieni evitând probabil, cu diplomaţie, ca să nu-şi strice relaţiile cu nimeni… Probele vă sunt de-acum cunoscute, Camelia Florescu interpretand cu aplomb, alături de Orchestra de estradă Radio, dirijată de Cornel Popescu, "Viaţa este mai frumoasă" de Marius Ţeicu ("Melodie românească notorie"), "Au pornit cocorii" de Dan Ardelean (piesă din repertoriul propriu, lansată cu 2 ani înainte la festivalul de la Mamaia) şi, în duetul finalistelor, "Balada" de Radu Şerban, minunata creaţie lansată la Mamaia 1975 de Marina Voica şi Margareta Pâslaru. N-a lipsit, fireşte, interpretarea unui cântec în primă audiţie ("Iubirile" de Alexandru Vilmanyi), precum şi recunoaşterea (titlu, compozitor, textier, interpret) a trei melodii de muzică uşoară românească. Cu 66 de puncte (minimul era 65), Camelia Florescu a promovat în etapa a III-a, unde din păcate nu va mai ajunge din cauza încheierii concursului... Ea face parte însă dintre artiştii aflaţi în actualitate şi în ziua de azi, lansând cărţi de poezie (are zeci de premii în domeniu), discuri (un album remarcabil cu piese noi la casa de discuri Eurostar), fiind o textieră apreciată, având la activ premii şi în această postură, dar şi de compoziţie la festivalul de romanţe "Crizantema de aur" de la Târgovişte. (*Va urma*)

Ramona Bădescu

Octavian URSULESCU

Sabin Pautza: „Saxophone concerto. Rita Dove triptych. Two interludes. Three bossa novas for piano solo."

Este cel de-al nouălea volum din seria "Opera omnia" a reputatului compozitor şi dirijor Sabin Păuţa, şi de această dată el fiind la pupitrul celor 3 orchestre. Este vorba de Filarmonica din Iaşi (Concertul pentru saxofon), Filarmonica din Craiova (Rita Dove Tryptych) şi de Orchestra simfonică din Plainfield, SUA, pe care a condus-o câteva decenii (Două interludii din "Another Love Story"). Protagonişti: Nicolas Simion (saxofon), Mariana Mihai (soprană), Wanda Maximilian (naratoare), Sabina Pautza (pian). Compozitorul aduce mulţumiri lui Dan Spânu şi lui dr. Charles Wendell pentru asistenţa profesională. Mate-rialul muzical din cuprinsul acestui album a apărut la editura San Nicobian din New York. (**D. M.**)

Theodor Andrei: „Fragil"

Urmărindu-l pe Theodor Andrei (Premiul U.C.M.R. la ediţia 2022 a Festivalului Internaţional de muzică uşoară „George Grigoriu" de la Brăila) ne dăm seama că el este un căutător al adevărului şi un interpret complex, cu mult curaj şi talent.

Rezistând în faţa tuturor înşelărilor Erosului, îşi dă seama de deşertăciunea lumii acesteia, fiind atins de harul Logos-ului atunci când vorbeşte despre relativitate şi când spune: *„înconjurat de oameni, dar atât de singur"* (în melodia 13 - *„Artist"*). Theodor Andrei, pe bună dreptate, poate stârni invidie în rândul *„artiştilor de-o vară"*, dar şi în rândul celor care domină pe radio, deoarece ei nu primesc Premiul Uniunii Compozitorilor şi Muzicologilor din România la doar 17 ani şi nu lansează un album de cantautor la 18 ani... Despre artistul căruia îi ascultăm melodiile de pe albumul „Fragil" (Electrecord, 2022), avem toate motivele să mărturisim că este reper în generaţia sa.

Theodor Andrei nu este artist pentru că ştie să cânte frumos şi are o voce deosebită, altfel s-ar găsi peste tot artişti, ci este artist pentru că are *„o poveste"*, este onest şi îşi cunoaşte menirea, iar frumosul pe care îl descoperă nu mai este relativ - fapt care se arată în ultima melodie de pe albumul său de debut, aceasta fiind singura în care autorul decide să nu se mai supună cererilor de consum, ci să îşi folosească talentul cu responsabilitate faţă de sine şi de semeni, rămânând „doar un artist". (**Claudiu DUMITRACHE**)

Magia deceniilor trecute

Arena din Verona

Patru decenii iconici de muzică italiană şi internaţională au fost trecuţi din nou în revistă şi în acest an (după succesul extraordinar de anul trecut!) cu ocazia unuia dintre cele mai importante spectacole găzduite de Arena din Verona, un concert fabulos derulat de-a lungul a trei seri (12, 13 şi 14 septembrie) şi la care au fost invitate şi omagiate toate starurile şi vedetele ″Celor mai frumoşi ani″ ai muzicii pop şi rock.

18.000 de bilete s-au vândut în mai puţin de o oră (fiecare concert a fost declarat ″Sold Out″ într-un timp record) la această extraordinară călătorie în timp pe aripile muzicii, spectacolul fiind apoi transmis integral, în trei seri (sâmbăta, la ora de maximă audienţă) la Rai Uno.

Umberto Tozzi

Spectatorii au cântat şi au dansat tot timpul, au aplaudat şi au rememorat piese, refrene şi şlagăre pe acordurile cărora au crescut, s-au îndrăgostit şi au trăit poate cele mai frumoase momente din viaţa lor.

Artizanul acestul proiect, iniţiator şi organizator este celebrul prezentator Amadeus, originar din Ravenna, dar care a crescut în Verona, oraşul în care şi-a petrecut copilăria şi adolescenţa, dar care i-a marcat şi primii ani de carieră (la 17 ani a devenit DJ la un post local de radio), înainte de a se stabili la Milano. Pe numele său real Amedeo Umberto Rita Sebastiani, el este unul dintre cei mai în vogă DJ, prezentatori de televiziune, de festivaluri şi concursuri de muzică. Din 2020 este prezentatorul Festivalului de la Saremo şi este anunţat şi pentru ediţia 2023.

Este suficient să enumerăm doar câţiva dintre cei aproape 50 de invitaţi speciali ai celor trei seri, transformate în tot atâtea nopţi magice, pentru a realiza cât de minunat a fost acest concert care, cu siguranţă se va reedita şi anul viitor: Paul Young cu „Love of the Common People", Bonnie Tyler cu „Total Eclipse of The Heart" şi "It's a heartache", Richard Sanderson cu „Reality", Holly Johnson (Frankie goes to Hollywood) cu ″The Power of love″ (1983) şi „Relax", Gli Aqua cu ″Doctor Jones″ şi „Barbie Girl", Gianluca Grignani cu „Destination paradise" ("Destinazione paradiso"), Ricchi e Poveri″ cu ″Sarà perchè ti amo″, Matia Bazar cu ″Vacanze romane″ (1982), ″Solo tu″ (1978) şi ″Ti sento″ (1985), Al Bano cu ″Felicità″ şi ″Nel sole″ (1982), ″È la mia vita″ (1996), Sister Sledge cu hit-ul ″We are family″, ″He's the greatest dancer″şi ″Lost in music″ (toate trei lansate 1979), Maggie Reilly cu ″Moonlight Shadow″ (1983), Patrick Hernandez cu ″Born to be alive″ (1979), SNAP! cu „The Power" (1990), Umberto Tozzi cu ″Stella stai″ (1980) şi nu în ultimul rând, Los Locos cu celebrul ″Macarena″ al anilor '90.

Marile Doamne ale muzicii uşoare, vedete ale anilor '60 – '70, au fost omagiate şi aplaudate minute în şir la scenă deschisă: Ornella Vanoni (88 ani) care a interpretat "L'appuntamento", Gloria Gaynor (79 ani) cu „I will survive″ (1978), ″Never Can Say Goodbye″ (1975) şi ″Can't take my eyes off of you″ (1990), Patty Pravo (74 ani) cu ″E dimmi che non vuoi morire″, piesă lansată în 1997 şi ″Pazza idea″ din 1973 şi Rita Pavone (77 ani) cu "Il ballo del mattone", ″Datemi un Martello″ şi ″Cuore″ (lansate în 1961!), ″Il Geghegè″ (1965). Ei bine, Ornella Vanoni şi-a anunţat programul turneului ″Le Donne e la Musica″ 2022: în noiembrie şi decembrie va susţine opt concerte la Florenţa, Bologna, Torina, Genova, Padova, Roma, Brescia şi Milano! Gloria Gaynor are până la sfârşitul anului mai multe concerte în SUA, unul la Paris şi alte câteva în Chile.

Patty Pravo

Ar trebui să urmăm astfel de exemple, pentru că, încă mai avem cu ce şi cu cine să ne prezentăm pe cele mai mari scene din România, cu acelaşi mare succes. Pentru că muzica românească a anilor '60 – '90 nu s-a uitat!

Oana GEORGESCU

(urmare din pag. 1)

Dar, după o introspecție adânc interiorizată, am observat că, invariabil, nu numai angajații scriu prostii ci și fanii, unul dintre aceștia

O altă mare artistă ne trece pragul: celebra Carmina Burana va cânta la București

Julius 03/10/2012 20

Cotidianul România Liberă le dă astăzi o veste bună iubitorilor muzicii din România: îndrăgita soprană Carmina Burana va cânta în concertul de deschidere a stagiunii Orchestrei Naționale Radio.

Cultura

Carmina Burana va cânta în concertul de deschidere a stagiunii Orchestrei Naționale Radio.

ANTENA.RO

indicând în cronica sa interminabilă și incoloră de pe liternet.ro faptul că E. T. A. Hoffman este autorul povestirii ”Aventurile lui Sylvester Night”, dovedindu-se incapabil să se informeze și să **traducă** *Sylvester Night* (de fapt *Sylvesternacht*) prin Noaptea de sf. Silvestru, adică Noaptea de ajun a Anului Nou, recte Noaptea de revelion – momentul respectivelor aventuri intersectate, relatate de scriitorul german ajuns titlu de operă franceză compusă de un evreu, interpretată de români și intonată inexact de un tenor ieșean care a trăit în Germania.

Despre incompetența culturală de la TVR știam demult, când șefii au inițiat, indiferenți și inabili, printr-un ordin intern, desființarea canalului respectiv, printr-o incizie inconștientă care nu ține cont de interesul intelectualilor. Dar ei au rezolvat-o, căci pot oricând interveni cei instalați pe la celelalte canale, intensificându-și intrările pe post, că doar n-or fi inculți. Cea mai recentă dovadă a inadecvării: o domnișoară inocentă și oarecum incoerentă a făcut referire, la Jurnalul de seară, la Mìmi cu accent pe primul i*, din opera *Boema la Bohème*, și la regizorul... **Luciano**(!) Visconti**, transformând insensibil și inerent un anunț trist, de adio, inefabil, în ceva incalificabil...

In vino veritas!

Ina INESCU &
INFORMATORUL
(corespondență din
Indianapolis, Indiana)

*) poate, involuntar, s-a gândit că e înrudită cu tanti Mìmi, portăreasa de la internat, pe care chiar o să o interogheze pe tema asta

**) Intangibilul regizor care probabil că a scăpat, după intervenții, de investigația de nepotism intentată de inspectorul de integritate, deși e indubitabil că intimatul este cel care l-a integrat în distribuții pe Luciano cel îndesat)...

Albumul cu amintiri

● La Nürnberg, în Germania, Opera și Teatrul dramatic ființează în aceeași clădire. Spre mândria noastră, acolo este regizor muzical (“Sound X designer – Tontechnik”) compatriotul nostru Emil Conta, nepotul marelui dirijor Iosif Conta. Până a se stabili în Germania (a ajuns acolo printr-o adevărată epopee, prin Italia) el a fost maestru de sunet la Radio România, colaborator la cele mai importante emisiuni muzicale. Era celebru, venea la Radio cu o motoretă Mobra! Locuia în Colentina, nu departe de Angela Ciochină, în blocul său petrecându-se tragedia prin care și-a pierdut viața actorul Boris Olinescu, fostul soț al Doinei Spătaru. Între montările remarcabile ale teatrului din Nürnberg cu care Emil Conta se poate mândri pe drept cuvânt se numără “Romeo și Julieta” de Shakespeare (în regia directorului instituției, Holger Berg, și cu contribuția directorului tehnic Wolf Gotz Schworer), pentru care compatriotul nostru a ales un fond muzical inspirat de *Cavalleria rusticana* de Mascagni.

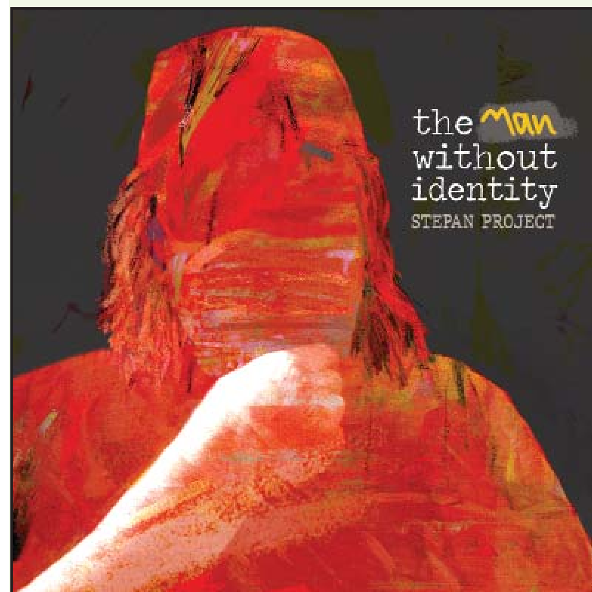

● În anii ’70 și ’80 ai secolului trecut, de o meritată apreciere în rândul publicului și a specialiștilor se bucura formația Depold, din Arad. Grație unei pregătiri muzicale serioase, ei ajunseseră să acompanieze mari vedete ale muzicii noastre ușoare. Dintre componenți se distingea solistul vocal Ladislau Borkics, care ulterior s-a stabilit la Brașov. (**D.M.**)

Stepan Project: „The man without identity"

(... „Gânduri din singurătate în vremuri de război / alternative versions / the 2020 – 2022 lockdown project..."). Cel mai productiv muzician rock român de după Revoluție, Ilie Stepan a trăit în felul său atât pandemia cât şi războiul din Ucraina. După încheierea trilogiei Stepan Project - „Lumina" şi reunificarea grupului Pro Musica, timişoreanul a resimțit experiențe noi (vocalizate pe facebook, atunci când a fost țintuit în casă de cursul vremii), pe care le-a modelat artistic în piese vechi, revizitate esențial în structură, orchestrație şi producție (Art Protocol, Show Factory). Acest nou album discografic a rămas la acea muzică (prea-plină, deşi fără de gen) la care ajunsese în 2012, la intersecția încrengăturilor stilistice în fel şi chip (dacă spun fusion sună sec), întoarsă spre trunchiul primordial (spre vremea în care s-a plăsmuit / ivit aievea, ritm ori incantație), dar beneficiind de toate facilitățile tehnice / artistice ale ultimei perioade.

De asemenea, a păstrat baza instrumental - orchestrală Stepan Project: cei mai des folosiți dintre colegii vechi (Dixie Krauser – voce şi bass, Doru Apreotesei - claviaturi) şi atotprezentul chitarist dintre cei noi – Horea Crişovan (în curând colaborarea celor două generații va număra trei decenii!). Apoi alți doi instrumentişti cu state vechi pe scena românească, de la jazz şi blues la rock: chitaristul Grigore Hariga şi suflătorul Liviu Butoi. Nu lipsesc instrumentişti tradiționali ori muzicieni recunoscuți ai muzicii culte – Christian Rudik, Luminița Burcă, Alexandra Guțu, Ovidiu Rusu... Percuția complexului instrumentist Mario Florescu este omniprezentă, vocile Danei Borteanu şi Mariei Török, surpriza (în acest context) numită Nicu Patoi de la final, verbul de neînlocuit al lui Tavi Horvath... echipa e mult mai mare.

Vocea civică a rămas, inconfundabil, aceea a lui Ilie Stepan – inițiatorul, compozitorul, starostele, care nu uită şi nu poate tăcea. Vremurile generației sale hippie s-au întors, lecția istoriei de atunci nu a fost învățată... Mesajul pacifist, după tot conflictul şi viziunile apocaliptice reliefate de muzica CD-ului, transpare până la ultima notă din cele aproape 80 de minute: o vom lua de la capăt, unii repetenți, alții corigenți, restanțieri cu toții. Dincolo de prezența lui, determinantă pe parcursul tuturor melodiilor (Eli Patisen de la mixaj e tot domnia-sa, cu numele anagramat, e o modestie veche aici pe care nu o înțeleg nici acum), conştiința nu i-a dat pace... din nou! Cu atât mai mult în această vreme din urmă, plină de grozăvii de neimaginat cu puțini ani în urmă, pe parcursul cărora părea să-şi fi pierdut identitatea, recâştigată de artist după căutări de peste doi ani. Un disc de criză, care apelează la valorile fundamentale, un mesaj deosebit în cultura română contemporană. „Un elogiu adus Vieții, Iubirii, Libertății şi Luminii."

Doru IONESCU

Revistă lunară de informare, opinie şi dezbatere editată de
UNIUNEA COMPOZITORILOR ŞI MUZICOLOGILOR DIN ROMÂNIA
şi finanţată cu sprijinul MINISTERULUI CULTURII

ACTUALITATEA MUZICALĂ

Redactor şef: Mihai COSMA
Redactori: Octavian URSULESCU, Norela-Liviana COSTEA
Secretar de redacţie: Costin ASLAM

Corespondenţi:
Mariana POPESCU, Constantin-Tufan STAN, Carmen STOIANOV, Alex VASILIU

Semnează în acest număr:
Luminta ARVUNESCU, Loredana BALTAZAR, Corina BURA, Teodora CONSTANTINESCU, Claudiu DUMITRACHE, Iulian FIRA, Oana GEORGESCU, Doru IONESCU, Ozana KALMUSKI-ZAREA, Andreea KISELEFF, David LAPADAT, Florian LUNGU, Carmen MANEA, Sarah RIZESCU, Marcel SPINEI, Constantin-Tufan STAN, Mădălin Alexandru STĂNESCU, Carmen STOIANOV, Hubert STUPPNER, Lena VIERU-CONTA

www.ucmr.org.ro

Adresa redacţiei: Bucureşti, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 19, sect. 1, 010971, România. **Tel./Fax:** +40-21-312.98.67
E-mail: em@edituramuzicala.ro, editura@unmb.ro

TIPOGRAFIA - INTERSIGMA-ERICOM SRL
TEL: 021-242.30.32 ISSN: 1220-742x

Albumul cu amintiri

● Turneele i-au purtat împreună în toată țara, între ei cimentându-se o solidă prietenie, dincolo de colaborarea scenică. Frumoasa Mădălina Manole parcă... îi ține în palme pe Cătălin Crişan şi Aurel Moga. Erau anii cei mai frumoşi ai muzicii noastre uşoare, cu săli arhipline şi şlagăre fredonate de toată lumea... **(D.M.)**

